

Kdor hoče biti zdrav Kdor želi hrániti

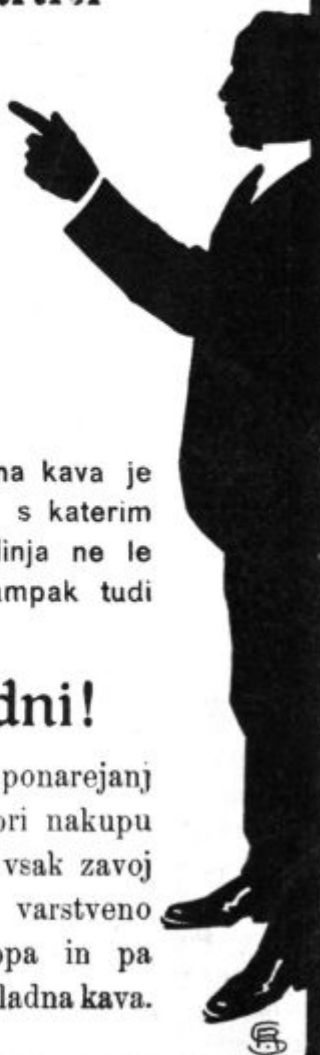
pa vendar piti vsaki dan dobro kavo, ta naj rabi Kathreiner Kneippovo sladno kavo.

Vsled svojega posebnega, od prvih avtoritet ugodno ocenjenega načina pripravljanja, ima Kathreiner Kneippova sladna kava tako priljubljen duh in okus bobove kave.

Kathreiner Kneippova sladna kava je edini dodatek k bobovi kavi, s katerim lahko pripravi vsaka gospodinja ne le izvrstno ugačajočo pijačo, ampak tudi varčuje in koristi zdravju.

Bodite previdni!

Vsled mnogih malovrednih ponarejanj je neobhodno potrebno, da pri nakupu povdarjate ime Kathreiner in vsak zavoj dobro ogledate ali ima kot varstveno znamko sliko župnika Kneippa in pa nadpis Kathreiner Kneippova sladna kava.

Kako se najbolj zanesljivo hrani?

Smislu hraniti, brez katerega ne more nikdo izhajati, je odprt velik delokrog. Prihranitev kakega krajcarja za starost, volja, otrokom zapustiti kako vsoto in jih tudi drugače opremiti z blagom za življenje, zavarovanje družine za slučaj da umre hranitelj, napravijo iz gospodarskega stališča **iz same volje npravno dolžnost.**

Kaj pa, če se plemeniti namen izjalovi radi nenadne zgodne smrti.

Zadružništvo, ki objema vedno večje kroge z ozirom na narodno gospodarstvo, je našlo neko novo obliko, pre-skušeno na podlagi vede, katera omogoča dosego smotra brez ozira na kratko ali dolgo življenje. **Ta uredba se zove — življensko zavarovanje.**

Prvo splošno uradniško društvo avstroogrške monar-hije si je radi svojih ugodnih zavarovalnih pogojev in radi kulantnosti poslovanja pridobilo med ljudstvom toliko za-upanja, da je danes med vsemi udruženji jednake organi-zacije največja zavarovalnica za življenje in smrt v državi. Premije so priznane nizke. Tako plača 27 leten mož za vsoto 2000 kron, ki se izplača takoj po smrti — nastopila ona kedarkoli — mesečno samo 3 76 kron. Če hoče 30 leten oče svoji novorojeni hčerki ob njenem 20. zvršenem letu pokloniti 4000 kron, plača zato mesečnih 13 K 76 v. Izguba je nemožna, kajti če otrok umre prej, dobi oče vse vplačane premije nazaj, če pa oče prej premine, ni treba nikomur več premij vplačevati, a vkljub temu dobi hčerka celo vsoto za možitev.

Pojasnila v svrhu zavarovanja daje vsakomur (vsem stanovom) brezplačno osredno ravnateljstvo prvega urad-niškega društva za Avstroogrsko, Dunaj, I. Wipplinger-strasse 25—38.

Bomba

je preizkušena najboljša bela tkanina za žensko in moško perilo. Dobi se edino v narodni veletrgovski hiši R. Stermecki v Celju. Kos 23 m za K 15:50 poštne prosto po vsaki pošti

C
e
l
j
e

Nikdar več

meter amerikankega platna po 24 v, jelenovo po 30 v, štajersko po 36 v, slovensko po 40 v, savinsko po 44 v, kmečko po 46 v, domestik po 48 v, istrijsko po 54 v, holandsko po 60 v, gorsko po 60 v. Vzorce zastonj in naročila čez 20 kron poštne prosto po vseh poštah razpošilja samo narodna veletrgovska hiša R. Stermecki v Celju

R. Stermecki

Samo sedaj

20 m cajgastih ostankov od 1 do 8 m dolgi 8 K, zelo fini 10 K, posebno fini in moderni K 12, razpošilja narodna veletrgovska hiša R. Stermecki v Celju, čez 20 K poštne prosto po vseh poštah

C
e
l
j
e

Zastonj

so skoraj parhasti ostanki v narodni veletrgovski hiši R. Stermecki v Celju. 20 m takih ostankov se dobi v dolgoti od 1 do 8 m za 10 K, fini za 12 K, posebno trpežni in moderni za 14 K

Zadružna Zveza v Celju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

razteza svoj delokrog po Stajarskem, Koroškem, Kranjskem, Primorskem in v Dalmaciji ter ima namen, pospeševati razvoj zadružnega delovanja v obče-ter zastopati koristi svojih članov v vsakem oziru.

Zadružna Zveza v Celju sprejema za člane vse pridobitne in gospodarske zadruge in društva kakoršnekoli vrste kakor: hranilnice in posojilnice, mlekarske in sirarske, kmetijske, nakupovalne in prodajalne, konzumne in produktivne zadruge itd.

Zadružna Zveza v Celju snuje in pospešuje poglavitno **slovenske kmečke Raiffeisenske** posojilnice ter kmetijske nakupovalne in prodajalne, mlekarske in druge gospodarske zadruge.

Revizijsko koncesijo t. j. pravico izvrševati obligatorično revizijo za drug in društev po določilih zakona od 10. junija 1903, drž. zak. štev. 133 je podelilo visoko c. kr. ministrstvo za notranje stvari Zadružni Zvezi v Celju z ukazom od 22. marca 1906 štev. 743.

Denarna Centrala Zadružne Zveze v Celju je urejena vsem novodobnim potrebam primerno ter oskrbuje denarno sporavnost med svojimi članicami.

Denarna Centrala sprejema denar na obrestovanje v tekočem računu ali kot hranilne vloge, katere obrestuje po najvišji mogoči obrestni meri in jih izplačuje na zahtevanje poštnoobratno. Rentni davek plačuje Zadružna Zveza sama.

Denarna Centrala dovoljuje in izplačuje zadrugam kredit v tekočem računu ali kot naložbe po kar najbolj mogoči nizki obrestni meri in kar najhitreje.

Denarna Centrala je imela prometa leta 1909 prilično **15 milijonov kron** ter je ista velika dobrota za vse članice.

Zadružna Zveza v Celju je član Splošne zveze kmetijskih zadrug avstrijskih na Dunaju, ki izvršuje pri istej tudi obligatorično revizijo.

Zadružna Zveza v Celju je naslednica poprejšnjega društva Zveza slov. posojilnic, ki je bila osnovana l. 1882—1883. Delovanje teh korporacij in njenih funkcionarjev traja torej že 27 let in je to najstarejša zveza na Slovenskem in na slovanskem jugu sploh.

Posojilnica v Celju

v lastni hiši „Narodni dom“

Leta 1881 z neomejeno zavezo ustanovljen zavod šteje nad 4300 zadružnikov, ki imajo vplačanih deležev nad 85.000 K ter ima nad sedem milijonov kron hranilnih vlog in nad 350.000 K rezervnega zaklada.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni član zadruga ter se obrestujejo po

4 $\frac{1}{2}$ %

Posojilnica plačuje rentni davek sama, ne da bi ga odtegnila vlagatelj; posojila daje na osobni in hipotek. kredit proti 5 $\frac{0}{10}$, 5 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ in 6 $\frac{0}{10}$ obrestovanju.

Uradije vsak dan dopoldne od 9. do 12. ure, izvzemši nedelje in praznike v «Narodnem domu» v Celju, I. nadstr.

Žužnoštajerska hranilnica

v Celju, Narodni dom

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po štiri odstotke ter pripisuje obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek plačuje hranilnica sama ter ga ne odteguje vlagateljem. Za varnost vlog jamčijo oltraj: Gornjigrad, Sevnica, Smarje, Šoštanj, Oransko in rezervna zaklada, katere znasata že nad 300.000 R.

Ker nima hranilnica namena iskati dobička, zato razdeli znatne vsote v občekoristne in dobrodelne namene za gori navedene okraje.

Dosedaj je dovolila za dijaške ustanove 30.000 R, za vodovodne naprave 10.000 R, za napravo potov 2500 R, različnim učnim zavodom in ustanovitvam slovenske obrtne strokovne šole 3900 R, za podpore različnim požarnim brambam in v kmetijsko-gospodarske namene nad 12.850 R, skupno tedaj okoli 60.000 R.

Slovinci, poslužujte se žužnoštajerske hranilnice pri nalaganju svojega denarja ali kadar nalagate denar za mladoletne ali varovance in zahtevajte pri sodiščih, da se naloži denar za mladoletne in varovance izključno le v žužnoštajersko hranilnico.

„LASTNI DOM“

registrovana kreditna in stavbena zadruga z om. zavezo

v Gaberju pri Celju

C. kr. poštne hranilnice račun št. 54.366. Telefon št. 48.

o o o

Namen te zadruge je preskrbovati svojim članom po ceni kredit, prevzemati terjatve, pomagati kupovati hiše, zemljišča, ustanavljati podjetja itd. itd.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, naj je član zadruge ali ne, na tekoči račun ali na vložne knjižice in se obrestujejo po

~~~~~ **5%** ~~~~~

od prvega dne vložitvi sledečega meseca do prvega dne v mesecu vzdiga, v tekočem računu pa od vložitvi sledečega dne do dne vzdiga. Rentni davek za vlagatelja plačuje zadruga sama. Zadruga «Lastni dom» ima v Gaberju tik Celja 28 lepih stavbenih prostorov ki merijo 2 ha 22 a 4 m² na razpolago. Na teh stavi hiše zadružnikom, ki se zato oglasijo pri načelstvu in vplačajo v gotovini vsaj 10% vrednosti zemljišča in projektirane stavbe. — Odplačevanje kapitala in obresti se vrši v mesečnih ali po posebej dogovorjenih četrt-, oziroma polletnih obrokih.

Zadružna pravila se dobe v zadružni pisarni vsak dan med uradnimi urami.

Pisarna je v Celju, Rotovška ulica št. 12, 1. nadstropje.

Uradni dan je vsako sredo in soboto od 8.—12. ure dop.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi zavaruje človeško življenje

po vseh kombinacijah, izmed katerih
= so najugodnejše naslednje: =

1. ZA SLOUČAJ SMRTI, po kateri — naj se taista primeri kadarkoli — se izplača zavarovani kapital takoj dotičnim dedičem.

2. ZA DOŽIVETJE IN SMRT, t. j. ako zavarovanec doživi naprej določeno leto, katero si sam izvoli, se izplača zavarovana istina njemu samemu; ako prej umrje, pa takoj njegovim dedičem. Pri tem načinu se more zavarovati tudi tako, da mu ostane istotoliko kapitala izplačilnega po smrti, kolikor ga je prejel ob dožitju določene dobe.

3. ZA DOBO 20 LET, t. j. ako umrje v teh letih, se izplača zavarovani znesek dedičem; ako pa jih doživi, potem določi sam, kako se mu naj izplača kapital: ves naenkrat, v dosmrtnih obrokih, ali pa šele po smrti.

4. ZA RENTO ALI POKOJNINO, katera se začenja dotičniku izplačevati takoj po enkratni vlogi gotovega zneska, ali pa šele po nekolikih letih, in sicer do smrti.

5. DOTO OTROKOM, zlasti dekletom, katera se izplača, ko doživi zavarovani otrok, 18., 20. ali 24. leto svoje dobe in to tudi takrat, ako je zavarovalec (oče, mati, skrbnik itd.) umrl pred koncem zavarovalne dobe, dasi v tem slučaju, preneha daljše uplačevanje zavarovalnine. Ako umrje otrok pred določenim letom, se izplača vsa zavarovalnina roditelju, zavarovalcu itd., ali pa se prenese ves kapital na kakšno drugo osebo.

Ose te in ostale načine zavarovanja prevzame banka „SLAVIJA“ po ugodnejših pogojih in cenejših tarifih, kakor vse druge zavarovalnice. Vrhutega pa imajo člani banke „SLAVIJE“ — ker je vzajemna zavarovalnica — brez posebnega priplačila, še pravico do dividend, t. j. do deleža čistega dobička, ki je doslej iznašal po 10, 20, 25 in eno leto celo 48 odstotkov.

Rezervni fondi koncem leta 1908	K 44,437.036'01
Izplačani kapitali in škode leta 1908	6,386.492'62
Izplačani kapitali in škode sploh	103,600 923'59
Plačana zavarovalnina leta 1908	10,322.857'47

Osa potrebnejša pojasnila o zavarovalnih zadevah daje radovoljno generalni zastop banke „SLAVIJE“ v Ljubljani v lastni hiši v Gosposki ulici št. 12.

Svoji k svojim!

Edino narodno pivovarniško podjetje!

**Delniška družba
združenih pivovaren Žalec in
laški trg v Ljubljani**

priporoča svojo veliko zalogo izbornega marčnega in bavarskega piva iz pivovaren Žalec in laški trg vsem p. n. krčmarjem, hotelirjem, restavratorem in kavar- narjem ter slavnemu občinstvu v mnogobrojna naročila.

Točna postrežba.

Družba se je potrudila urediti svoji pivovarni na najmodernejši način s tem, da si je omislila na laškem popolnoma nove stroje, posebno stroje za umetno hlajenje vležalnih kleti in vrelnic v zvezi s strojem za izdelovanje ledu — vse po najnovejšem sistemu; postavila je v obeh pivovarnah nove stekleničnice z najnovejšimi snažilnimi in napolnilnimi stroji, napravila v Žalcu moderne vležalne kleti z novimi ledenicami ter si v surto povzdige narodnega podjetja in zboljšanja domačega . . . . . piva nabavila tudi najboljše vrste surovin . . . . . Tako popolnoma moderno preustrojeni in z novejšimi stroji opremljeni pivovarni proizvajale bodeči najboljša piva, tekmovali z vsako tordko in prekašali vsa druga enaka podjetja ter delali čast domači industriji.

**Prva slovenska akcijska družba. — Prvo večje narodno in-
dustrijsko podjetje. — Edina narodna pivovarna na Štajerskem.**

**Brzjavljivi: Kamno-
seška industrijska
družba Celje**

**Prva južnoštajerska
kamnoseška industrijska družba
v Celju**

Stavbena in umetna kamnoseška obrt s strojnim obratom. Izvrševanje vseh stavbenih del: stopnic, fasad, podbojev, pomolov, nastavkov itd. iz različnih kamenov in cementa.

Specijalna delavnica in podobarski atelje za umetna cerkvena dela, kakor: altarjev, obhajilnih miz, prižnic, kropilnih in krsnih kamnov itd. Brušenje, poliranje in struganje kamena s stroji. Mnogoštevilna zaloga nagrobnih spomenikov iz različnih marmornih vrst, granitov in sljenitov po raznovrstnih narisih in po nizkih cenah. Naprava zidanih ali betoniranih rodbinskih grobišč (rakev), tlakovanje cerkva, dvoran in hodnikov s šamotnim ali cementnim tlakom. Izdelovanje pohištenih plošč iz različnih najbolj idočih marmornih vrst v vseh oblikah. Popravljanje spomenikov in udelavanje napisov v iste

**Edino nar.
kamnoseško
podjetje
v Celju**

IVAN PFEIFER

milarna, Spodnja Hudinja, Celje

priporoča

svoje izvrstno pralno milo znamka **„tiger“** kakor tudi vsa cenejša pralna mila ter lug najboljše vrste po nizki ceni.

Posebno priporoča toaletno milo **z jajčjega rumenjaka** in **boraksovo** vse **z lanolinom** spojeno ter kremo za britje, vse v najboljši kvaliteti.

Priporočljivi preparati!

c. in kr. dvornega založnika in papeževga dvornega založnika

Iekarnarja G. PICCOLI

v Ljubljani, Dunajska cesta.

Malinov sirup izvrsten naraven izdelek v kilogramskih steklenicah po K 1'50, v sodih po K 1'10 1 kg.

Želodčna tinktura krepi želodec, pospešuje prebavljanje in odprtje telesa. Steklenica 20 vin.

Železnato vino krepi slabotne, malokrvne in nervozne osebe. Polliterska steklenica K 2—.

Antirrheumon preizkušeno zdravilo za revmatične bolezni. Steklenica 50 vin.

Salmijakove pastile lajšajo hripavost in kašelj, mehčajo sliz. Škatljica 20 vin., 11 škatljic K 2—

Naročila se točno izvršujejo.

Svalben sen

Ilustrovani Narodni koledar

1910

Uredil
profesor dr. Anton Dolar

Leto XXI.

LAST, TISK IN ZALOGA
ZVEZNE TISKARNE V CELJU.

17504/61

22.342 D
4.3.1958

Leto 1910

je navadno leto ter ima 365 dni; med temi
je 67 nedelj in praznikov.

Leto 1910 je 6623. leto julijanske perijode, 8010. po stvarjenju sveta. — Židovsko leto 5670. — Mohamedansko leto 1327.

*

Sodnijske počitnice.

Ob nedeljah, kakor tudi na božični dan se ne smejo vršiti obravnave. Odreditev obravnave na kak drug praznik je dovoljena le, ako je nevarnost zamude (§ 221 civ.-pravd. r.).

Kot prazniki morajo veljati: 1. in 6. prosinec, svečnica, oznanje Device Marije, Kristusov vnebohod, velikonočni in binkoštni ponedeljek, dan presv. Rešnjega telesa, god sv. Petra in Pavla, vnebovzetje Marije Device, rojstvo Marije Device, god vseh svetnikov, preč. spočetje Marije Device, 26. gruden, na deželnega patrona in razen tega za vsako sodnijo oni verski prazniki, ob katerih dneh v dotičnem sodnem kraju običajno miruje opravični promet. Zadnjo vrsto praznikov določi in naznani predsednik deželnega nadsodišča za posamezne dele svojega področja (§ 44 just. min. odredbe z dne 5. vel. travna 1897, št. 112 drž. zak.). Sodne počitnice trajajo šest tednov; začno se pri vseh sodiščih dne 15. maj. srpana in trajajo do vštetega 15. vel. srpana. Med sodnimi počitnicami se vrše obravnave samo o političnih stvareh (§§ 222 in 223 civ. pravd. reda in § 47 just. min. odredbe z dne 5. vel. travna 1897, št. 112 drž. zak.).

*

Godovinsko število za leto 1910.

Zlato število	11	Rimsko število	8
Epakta ali lunino kazalo	XIX.	Nedeljska črka	B
Solnčni krog	15	Letni vladar: Jupiter.	

Dvorni prepovedani časi.

kadar so zaprta c. kr. dvorna gledališča.

Dne 28. rožnika (na večer pred smrtnim dnevom Nj. Veličanstva cesarja Ferdinanda I.). Dne 10. kimovca (na večer pred smrtnim dnevom Nj. Veličanstva pokojne cesarice Elizabete). — Vsled posebnih zadržkov se prelože lahko ti dnevi po najvišjem odloku.

*

Državni prepovedani časi.

Gledališke predstave in javne razveseljave, kakor koncerti, druge zabave z godbo itd. so prepovedani zadnje tri dni velikega tedna, v dan presv. Rešnjega telesa in 24. grudna. Na Veliko noč, na binkoštno nedeljo in dne 25. grudna se smejo vršiti samo predstave v dobrodelne namene in z dovoljenjem politične oblasti, ki ima dajati dovoljenja za gledališke predstave. Javni plesi se ne smejo vršiti tiste dni, ob katerih se gledališke predstave vobče ne smejo ali le s posebnim dovoljenjem vršiti.

*

Cerkveni prepovedani časi.

Obhajati ženitve je prepovedano od 1. adventne nedelje do razglašenja Gospodovega in od pepelnice do bele nedelje.

*

Premakljivi prazniki.

Ime Jezusovo	16. prosinca.
Septuagesima	23. prosinca.
Pepelnica	9. svečana.
Marija devica sedem žalosti	18. sušca.
Velika noč	27. sušca.
Križevo (prošnji dnevi)	2., 3. in 4. velikega travna.
Vnebohod	5. velikega travna.
Binkošti	15. velikega travna.
Sv. Trojica	22. velikega travna.
Sv. Rešnje telo	26. velikega travna.
Srce Jezusovo	3. rožnika.

Angelska nedelja	4. kimovca.
Ime Marijino	11. kimovca.
Roženvenska nedelja	2. vinotoka.
Posvečenje cerkva	16. vinotoka.
1. adventna nedelja	27. listopada.

Od Božiča do pepelnice je 6 tednov in 3 dni.

*

Znamenja za lunine krajece.

Mlaj ☺

Prvi krajec ☾

Ščep ali polna luna ☽

Zadnji krajec ☾

*

Letni časi.

Pomlad se začne 21. sušca.

Poletje se začne 22. rožnika.

Jesen se začne 23. kimovca.

Zima se začne 22. grudna.

*

Solnčni in lunini mrki leta 1910.

Leta 1910. se bodeta solnce in luna po dvakrat zmrčila, v naših krajih bo viden le drugi lunin mrk.

1. Solnce se popolnoma zmrči dne 9. maja. Mrk se prične ob 4. uri 36 minut, popoln postane ob 6. uri 2 minut zvečer, konec popolnega mrka je ob 7. uri 17 minut, konec mrka sploh je ob 8. uri 44 minut zvečer. Ta mrk bo viden v Avstraliji, v Novi Guineji, na vzhodnih Sudaneških otokih in v južnem Indijskem morju.

2. Popolni lunini mrk bo dne 24. maja. Mrk se prične ob 4. uri 44 minut, postane popoln ob 6. uri 7 minut, konec popolnega mrka je ob 6. uri 57 minut, konec mrka sploh ob 8. uri 20 minut. Viden bo ta mrk v južnozapadni Evropi, v Afriki, izvzemši severovzhodne kraje. na Atlantskem morju, v Ameriki in v vzhodnem delu Tihega oceana. V Celovcu zaide luna 31 minut prej ko se zmrči.

3. Solnce se deloma zmrči 2. novembra. Mrk se začne 48 min. popoldne, konča se ob 5. uri 24 min. zjutraj. Viden bo ta mrk v severovzhodni Aziji. na Japonskem in na severni polovici Tihega oceana.

4. Luna se popolnoma zmrči dne 16. in 17. novembra. Mrk se prične ob 11. uri 42 minut, postane popoln ob 0. uri 52 minut,

popoln mrk se konča ob 1. uri 44 minut, sploh preneha ob 2. uri 55 minut zjutraj. Viden bo ta mrk v Evropi, Afriki, Aziji, izvemši vzhodne dežele, na Atlantskem morju in v Ameriki.

*

Kvaterni in drugi posti.

- I. kvatre, spomladanske ali postne: 16., 18. in 19. svečana.
  - II. kvatre, letne ali binkoštni: 18., 20. in 21. vel. travna.
  - III. kvatre, jesenske: 21., 23. in 24. kimovca.
  - IV. kvatre, pozimske ali adventne: 14., 16. in 17. grudna.
- Drugi postni dnevi so zaznamovani s †.

*

Deželni patroni.

Češko: Janez Nepomuk (16. velikega travna) in Venceslav (28. kimovca). — Bukovina: Janez Novi s Suczave (14. rožnika). — Dalmacija: Hijeronim (30. kimovca). — Galicija: Mihael (29. kimovca) z izjemo krakovskega okraja. — Koroško: Jožef (19. sušca). — Kranjsko: Jožef (19. sušca) in Jurij (24. malega travna) se praznuje dne 23. malega travna. — Krakovski okraj: Stanislav (7. velikega travna), se praznuje dne 8. velikega travna. — Hrvatsko: Elija (20. malega srpana) in Rok (16. velikega srpana). — Primorsko: Jožef (19. sušca). — Moravsko: Ciril in Metod (5. mal. srpana). — Spodnjeavstrijsko: Leopold (15. listopada). — Gornjeavstrijsko: Leopold (15. listopada). — Solnograško: Rupert (24. kimovca). — Šlezko: Hedviga (15. vinotoka). — Sedmograško: Ladislav (27. rožnika). — Slavonija: Janez Krstnik (24. rožnika). — Štajersko in Severno Tirolsko: Jožef (19. sušca). — Južno Tirolsko: Virgilij (26. rožnika). — Trst (mesto in okolica): Just (2. listopada). — Ogrsko: Štefan, kralj (20. velikega srpana).

*

Važne letnice iz slovanske zgodovine in drugi važni dogodki iz slovenskih pokrajin.

Dne 1. prosinca l. 1584. dokončan je tisk prve imenitne slovenske knjige: »Biblia, tu je vse svetu Pismu Stariga ien noviga Testamenta, Slovenski tolmazhena scusi Juria Dalmatina».

Dne 1. prosinca l. 1812. uveden je v ilirskih vojvodinah francoski koledar, ki odpravi katoliške praznike, razen nedelj, Božiča,

vnebohoda Kristusovega, vnebovzetja Matere božje in praznika vseh svetnikov.

Dne 3. prosinca l. 1703. pride princ Evgen Savojski k vojski na Laško potujoč, v Ljubljano.

Dne 12. prosinca l. 1615. dobe Kacijanarji baronsko diplomo in dne 28. velikega travna l. 1665. grofovski naslov.

Dne 5. svečana l. 1421. napade Žižka Adamite na nekem osredku v Ložnici ter jih popolnoma potolče.

Dne 8. svečana l. 1444. potrdi cesar Friderik v Ljubljani in Kamniku vse pravice in svoboščine.

Dne 12. svečana l. 1774. rodi se Valentin Stanig, obuditelj slovenske zavednosti na Primorskem.

Dne 17. svečana l. 1601. sežgo v Kranju protestantske knjige na trgu blizu »prangarja».

Dne 19. svečana l. 1886. umrl je v Adlešicah v črnomaljskem okraju pisatelj slovenski, Leopold Gorenjec »Podgoriški«, porojen 12. listopada l. 1840. v Št. Rupertu na Dolenjskem.

Dne 23. svečana l. 1527. kronan je bil Ferdinand za kralja v Pragi, češke dežele se združijo z Avstrijo.

Dne 24. svečana l. 1721. da Peter Veliki, car ruski, novo ustavo za rusko cerkev.

Dne 27. svečana l. 1275. izroči Rudolf I. Koroško in Kranjsko vojvodi Filipu.

Dne 3. sušca l. 1480. sklenil je deželni zbor Kranjski v Ljubljani, pobirati takozvani »turški vinar».

Dne 3. sušca l. 1605. pogori na šentpeterskem predmestju v Ljubljani 53 hiš.

Dne 5. sušca l. 1477. dobilo je mesto Krško mestne pravice.

Dne 8. sušca l. 1553. ustanovi cesar Ferdinand za oslabele rudarje idrijske dvorno bolnico.

Dne 8. sušca l. 1528. potolče Ivan Kacijanar pri Szinjeji blizu Košic vojsko kralja Zapolje.

Dne 8. sušca 1811. l. odpravi francoska vlada samostan usmiljenih bratov v Ljubljani.

Dne 9. sušca l. 1528. požigali in plenili so Turki že ob poluosmih pred Potojno.

Dne 10. sušca l. 1573. zahtevajo kranjska duhovščina, potem mesta in trgi v deželnem zboru enakopravnosti zaradi volitev.

Dne 10. sušca l. 1601. razstrele v Radovljici protestantsko cerkev.

Dne 10. sušca l. 1655. rodi se v Ljubljani dr. Ivan Gregor Dolničar pl. Thalberg, zgodovinar kranjski; † dne 3. vinotoka l. 1719.

Dne 12. sušca l. 1528. odženo Turki več stotin kristjanov v Bosno v sužnost.

Dne 1. malega travna l. 1797. pride francoski general Bernadotte v Ljubljano.

Dne 6. malega travna l. 1580. izda nadvojvoda Karol poseben rudarski red za Idrijo, katero je istega leta dobil v svojo last.

Dne 11. malega travna l. 1004. poklonil je kralj Henrik II. graščino Bled škofijstvu briksenskemu.

Dne 15. malega travna l. 1811. zapove cesar Napoleon novo organizacijo ilirskih dežel.

Dne 16. malega travna l. 1257. ustanovitev prve javne bolnice na Dunaju pod češkim Otakarjem.

Dne 1. velikega travna l. 1567. potrdi nadvojvoda Karol v Gradcu vse pravice kranjske dežele, Istre, slovenske marke in Metlike.

Dne 1. velikega travna l. 1848. povabi grof Lev Thun vse Slovane k slovanskemu kongresu v Zlato Prago.

Dne 2. velikega travna l. 1447. zapove cesar Friderik IV. Ljubljancem, da pomagajo mesto utrditi.

Dne 3. velikega travna l. 1524. pogori Novi trg v Ljubljani z deželno hišo in orožarno.

Dne 3. velikega travna l. 1635. vnel se je v Preboldu in Ostrvici nad Celjem punt.

Dne 7. velikega travna l. 1797. izroči general Bernadotte vlado kranjske dežele avstrijskemu generalu Meerveldtu in 8. velikega travna odrinejo zadnji Francozi iz Ljubljane.

Dne 8. velikega travna l. 1079. umori kralj Boleslav II. svojerodno sv. Stanislava v neki kapeli v Krakovem.

Dne 8. velikega travna l. 1561. napadejo Turki Kostel na Kolpi.

Dne 13. velikega travna l. 1615. in 9. svečana l. 1621. potrdi brižinski škof vse stare pravice rudarstva v Gorenjih in Dolenjih Železnikih.

Dne 3. rožnika l. 1472. sežgo Turki cerkev sv. Petra v Ljubljani.

Dne 3. rožnika l. 1849. vhod Rusov v Požunj.

Dne 4. rožnika l. 1471. razgrajajo Turki okolo Ljubljane.

Dne 10. rožnika l. 1592. pride Hasan paša z veliko vojsko pred Vihč, kjer je zapovedoval Josip Lamberški.

Dne 11. rožnika l. 1077. podari kralj Henrik IV. oglejskemu patrijarhu Sigehardu »kranjsko« in »slovensko« (wendische) marko.

Dne 14. rožnika l. 1798. porodi se Fran Palacký, imenitni češki zgodovinar.

Dne 14. rožnika l. 1810. zatro Francozje kapucinski samostan v Ljubljani, katerega spremene v vojaško skladišče.

Dne 16. rožnika l. 1826. uničijo s posabljanjem puntarske janičare v Carigradu.

Dne 8. malega srpana l. 1703. odpro uršulinke žensko šolo v Ljubljani.

Dne 4. malega srpana l. 1521. potrdi nadvojvoda Ferdinand na prošnjo županstva vse pravice, svoboščine in privilegije mestu ljubljanskemu, katere je bilo prejelo od Friderika IV., Maksimilijana ter njiju prednikov.

Dne 4. malega srpana l. 1591. † Jakob Petelin (Gallus) v Pragi, porojen na Kranjskem okolo l. 1550.

Dne 6. malega srpana l. 1418. potrdi Ernest Železni Ljubljani vse privilegije, katere je dotlej imela.

Dne 7. malega srpana l. 1631. pogori avguštinski samostan v Ljubljani.

Dne 7. malega srpana l. 1809. naloži Napoleon I. Kranjski 15,260.000 frankov kontribucije.

Dne 9. malega srpana l. 1457. poklonijo se Ribničanje cesarju Frideriku IV.

Dne 11. malega srpana l. 1617. prekorači Markvard, vitez nemškega reda in kranjski vojni komisar, s kranjskim viteštvom in 100 kmeti ponoči Sočo in zapodi 800 Benečanov v beg.

Dne 17. malega srpana l. 1493. pogori vsa Ljubljana in pogine 19 oseb v ognju.

Dne 1. velikega srpana l. 1373. pogori velik del Ljubljane.

Dne 2. velikega srpana l. 1563. dobi Sebastijan Krelj (v Ljubljani) službo protestantskega pridigarja.

Dne 3. velikega srpana l. 1621. prosijo Štajerci deželne stanove kranjske pomoči zoper ogrskega rovarja Battijanija.

Dne 10. velikega srpana l. 1668. je uničil grozen požar nad polovico Kranja.

Dne 18. velikega srpana l. 1451. zapove cesar Friderik IV. Kamničanom, da pomagajo kopati mestni rov.

Dne 20. velikega srpana l. 1749. pogori ob tretji uri popoldne mesto Kranj.

Dne 24. velikega srpana 1475. je bila pri Lembachu bitka kristjanov s Turki. Takrat je padlo mnogo kranjskih plemičev.

Dne 26. velikega srpana l. 1278. je bil Otakar, češki kralj, v bitki na Marskem polju ubit.

Dne 29. velikega srpana l. 1526. zmagajo Turki pri Mohaču; Ogrsko in del južnih Slovanov jim pride v oblast.

Dne 31. velikega srpana l. 1589. je umrl Jurij Dalmatin pri sv. Petru poleg Postojne.

Dne 1. kimovca l. 1686. postilo se je mesto Ljubljana ob kruhu in vodi, da bi tako izprosilo naši vojski, stoječi pred Pešto, zmago nad Turki.

Dne 3. kimovca l. 1313. umrje v Ljubljani Ana, hči češkega kralja Venčeslava, soproga vojvode Henrika.

Dne 12. kimovca l. 1798. je bil porojen pesnik Ivan Vesel (Koseski) v Kosezah na Gorenjskem, umrl dne 26. sušca l. 1884.

Dne 13. kimovca l. 1813. so pripeljali 32 voz francoskih ranjencev iz Šmarja v Ljubljano.

Dne 14. kimovca l. 1449. prepove cesar Friderik sejme na lgu, v Šmarju in na drugih krajih, samo da bi Ljubljančanje škode ne trpeli.

Dne 15. – 21. kimovca l. 1812. je bil strahovit požar Moskve.

Dne 16. kimovca l. 1532. so naskakovali Turki Maribor, katerega je izvrstno branil Žiga Višnjegorski ter srečno odbil tri naskoke turške drhali.

Dne 29. kimovca l. 1813. zasedejo avstrijski polki Ljubljano.

Dne 1. vinotoka l. 1533. razglase na Kranjskem s Turki sklenjen mir.

Dne 13. vinotoka l. 1814. pregnali so Francoze iz Idrije.

Dne 16. vinotoka l. 1809. napade 800 oboroženih kmetov francoskega rudarskega oskrbnika Toulona in ga zapro.

Dne 22. vinotoka l. 1809. naznani streljanje na ljubljanskem gradu in zvonjenje po vseh cerkvah, da se je sklenil s Francozi mir.

Dne 25. vinotoka l. 1784. odpravljen je zatiški cistercijski samostan.

Dne 27. vinotoka l. 1835. porojen je bil pesnik Simon Jenko na Podreči, umrl v Kranju dne 21. vinotoka 1869.

Dne 31. vinotoka l. 1851. umrl je Peter Petrovič II. Njegoš, vladika črnogorski.

Dne 3. listopada l. 1443. potolče Ivan Hunjad pri Nisi na bolgarski Moravi Turke, 2000 jih obleži, 4000 pa je bilo ujetih.

Dne 11. listopada l. 870. dal je kralj Ljudevit oslepiti Rastislava, strica moravskega kneza Svatopluka.

Dne 12. listopada l. 1809. odstranijo Francozje v Ljubljani z vseh javnih in privatnih poslopij avstrijskega orla.

Dne 16. listopada l. 1887. umrl je v Ljubljani slovenski jezikoslovec Fran Levstik, porojen v Retijah na Dolenjskem dne 27. kimovca l. 1831.

Dne 22. listopada l. 1253. prevzame Otakar češko kraljestvo.

Dne 25. listopada 1780. izgotovljen je v Ljubljani Gruberjev kanal.

Dne 26. listopada l. 1800. porojen je bil na Slomu Anton Martin Slomšek, poznejši škof lavantinski, umrl 24. kimovca l. 1862. v Mariboru.

Dne 28. listopada l. 1805. pridejo Francozje drugič v Ljubljano.

Dne 30. listopada l. 1433. konec husitske vojne na Češkem.

Dne 3. grudnia l. 1809. prisežejo v poslopju deželne vlade vsi javni uradniki ljubljanski novemu vladarju Napoleonu zvestobo.

Dne 4. grudnia l. 1462. razpodi češki kralj Jurij Poděbrad puntarje, ki so na Dunaju oblegali cesarja Friderika IV.

Dne 6. grudnia l. 1784. je bil v Ljubljani močan potres.

Dne 12. grudnia l. 1760. porodi se pravoslovec Tomaž Dolinar.

Dne 24. grudnia l. 1782. zatrl je cesar Jožef mnogo samostanov, med temi tudi Zajčki samostan.

Dne 25. grudnia l. 1365. razglasi cesar Karol IV. v Pragi zlato-pečatno pismo.

Dne 29. grudnia l. 1600. sežgo na ljubljanskem trgu osem voz slovenskih protestantskih knjig in dne 9. prosinca l. 1601. zopet tri voze.

Okrajšave na vizitnicah (posetnicah).

(Francosko).

p. f. (pour féliciter)	= voščiti srečo.
p. c. (pour condoler)	= izraziti sožalje.
p. r. (pour remercier)	= zahvaliti.
p. f. v. (pour faire visite)	= naznaniti obisk.
p. r. v. (pour rendre visite)	= vrniti obisk.
p. p. c. (pour prendre congé)	= vzeti slovo.

*

Razlika v brzini.

V eni sekundi preleti:

elektrika	444,414.000	metrov
svetloba	311,090.000	"
elektrika v žici na zraku	36,000.000	"
elektrika v žici pod morsko vodo	4,000.000	"
zemlja se zasuče okoli solnca	29,000.000	"
zvok v zraku	322	"
golob-pismošča	22-31	"
ekspresni vlak	16	"
vojaški kolesar	4 ¹ / ₄	"
pešec	1 ¹ / ₃	"

Vremenski ključ

s katerim vsakdo lahko izve vreme za vse leto naprej, ako le ve, kdaj se luna izpremeni, to je: ob kateri uri nastopi prvi krajec ☾, ščip ☾, zadnji krajec ☾ in mlaj ☾.

Ta ključ je sestavil slavní zvezdogled J. W. Herschel in dunajska kmetijska družba ga je leta 1839. spoznala za najzanesljivejšega. Pomeni pa, kadar se luna izpremeni.

Ob uri	Po leti	Po zimi	Ob uri	Po leti	Po zimi
od 12. opol. do 2. popol.	veliko dežja	sneg in dež	od 12. do 2. po noči	lepo	mrzlo, če ni jugozapad.
od 2. do 4. popoldne	izpre- membno	lepo in pri- jetno	od 2. do 4. zjutraj	mrzlo z dežjem	sneg in vihar
od 4. do 6. popoldne	lepo	lepo	od 4. do 6. zjutraj	dež	sneg in vihar
od 6. do 10. zvečer	lepo pri sev. ali zapadu, dež pri jugu ali jugozap.	dež in sneg pri jugu ali zapadniku	od 6. do 10. dopoldne	izpre- membno	dež pri se- verozapadn. sneg pri vzhodniku
od 10. do 12. po noči	lepo	lepo	od 10. do 12. opoldne	veliko dežja	mrzlo in mrzel veter

Opomba. Vse leto se razdeli na dva dela, t. j. na leto in zimo; za leto velja čas od dne 15. malega travna do 16. vinotoka, ostali čas pa velja za zimo. — Da se more na ta ključ bolj zanašati, nego na druge koledarje, prepričali so se učenjaki po večletnih opazovanjih.

Deželne barve evropskih držav.

Anglija — rdeče-modro-belo.

Avstro-Ogrsko — državna barva: črno-rumeno; avstr. ces. hišna barva: karminovo rdeče-belo; avstr.-ogrške vojne mornarice zastava; rdeče-belo-rdeče; avstr.-ogrške trgovske mornarice zastava: rdeče-belo-rdeče (spodnji kos je deljen v rdeče in zeleno).

Badensko — rdeče-rumeno,

Bavarsko — modro-belo.

Belgija — črno-rumeno-rdeče.

Bolgarija — belo-zeleno-rdeče.

Črnagora — rdeče-belo.

Dansko — rdeče-belo.

Francija — modro-belo-rdeče.

Grško — belo-modro.

Hansa-mesta — belo-rdeče

Hesensko — belo-rdeče.

Italija — zeleno-belo-rdeče.

Meklenburg — rdeče-modro-rumeno.

Nemčija — črno-belo-rdeče.

Nizozemsko — rdeče-belo-modro.

Norveško — rdeče-belo-rdeče.

Ogrsko — rdeče-belo-zeleno.

Oldenburško — temnomodro-rdeče.

Portugalsko — modro-belo.

Prusija — črno-belo.

Rumunija — modro-rumeno-rdeče.

Rusija — belo-modro-rdeče.

Saksonsko — zeleno-belo.

Srbija — rdeče-modro-belo.

Španija — rdeče-rumeno.

Švedija — rumeno-modro.

Švica — belo-rdeče.

Turčija — rdeče-zeleno.

Virtemberško — črno-rdeče.

Barve avstro-ogrskih dežel.

Bosna in Hercegovina — rdeče-rumeno.

Bukovina — modro-rdeče.

Češko — belo-rdeče.

Dalmacija — modro-rumeno.

Galicija — modro-rdeče-rumeno, tudi rdeče-belo (poljsko) in modro-rumeno (rutensko).

Gorica in Gradiška — belo-rdeče, rumeno-modro.

Hrvaško in Slavonija — rdeče-belo-modro.

Istra — rumeno-rdeče-modro.

Koroško — rdeče-belo (srebro).

Kranjsko — belo-modro-rdeče.

Moravsko — rumeno-rdeče-modro.

Ogrsko — rdeče-belo-zeleno.

Reka — belo-modro in zeleno-rdeče.

Solnograško — rdeče-belo in črno-rumeno.

Spodnje-Avstrijsko — modro-zlato.

Šlezija — črno-rumeno.

Štajersko — belo-zeleno.

Tirolsko in Predarelsko — belo-rdeče (Strelci: belo-zeleno).

Trst — rdeče-belo-rdeče.

Zgornje-Avstrijsko — belo-rdeče, tudi črno-rumeno.

JANUAR – PROSINEC

=====

Hrvatsko :
Siječanj

Češko :
Leden

=====

=====

Poljsko :
Styczeń

Rusko :
Январь

=====

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Sobota	Novo leto. Obrezovanje Gospod.	
2	Nedelja	Ned. pred razgl. Gosp. Makarij.	☾
3	Pondelj.	Genovefa, devica; Salvator, spozn.	Zadnji krajec 3. ob 2. uri 24 min. popold.
4	Torek	Tit, škof; Izabela, kraljica	
5	Sreda	Telesfor, p. muč.; Simeon Stolpnik	
6	Četrtek	Sv. trije kralji. Razglaš. Gospod.	
7	Petek	Valentin, škof; Lucijan, m.	
8	Sobota	Severin, opat; Bogoljub, m.	
9	Nedelja	1. po razgl. Gospod. Julijan in Baz.	☼
10	Pondelj	Pavel I., papež; Agato, papež.	Mlaj 11. ob 12. uri 49 min. opoldne.
11	Torek	Higin, pap. muč.; Božidar, opat	
12	Sreda	Arkadij, muč.; Ernest, škof	
13	Četrtek	Veronika, dev.; Bogomir; Leoncij	
14	Petek	Hilarij, škof; Feliks iz Nole, sp.	
15	Sobota	Pavel, puščavnik; Mavrij, opat	
16	Nedelja	2. po razgl. Gosp. Ime Jezusovo	☼
17	Pondelj.	Anton, puščavnik; Sulpicij, škof.	Prvi krajec 18. ob 11. uri 48 predpoldne.
18	Torek	Sv. Petra stol v Rimu; Priska, d. m.	
19	Sreda	Kanut, kralj; Marij in Marta, muč.	
20	Četrtek	Fabijan in Boštjan; Majnrad, opat	
21	Petek	Neža, devica mučenica	
22	Sobota	Vincencij, muč.; Anastazij, m.	
23	Nedelja	1. predpepeln. Zaroka Marije Dev.	☾
24	Pondelj.	Timotej, škof; Babila, mučenica.	Ščep 25. ob 12. uri 48 min. opoldne.
25	Torek	Spreobrnitev Pavla ap.; Amand	
26	Sreda	Polikarp, škof; Pavla, vdova	
27	Četrtek	Janez Zlatoust, cerkveni učenik	
28	Petek	Julijan, škof; Marjeta, devica	
29	Sobota	Francišek Sal., škof; Konstantin, m.	
30	Nedelja	2. predpepeln. Martina, devica.	Dan zraste za 57 minut.
31	Pondelj.	Peter Nol., sp.; Marcela, vdova.	
			Dan je dolg 8 ur 35 min. do 9 ur 32 min.

FEBRUAR — SVEČAN

=====

Hrvatsko:
Veljača

Češko:
Únor

=====

=====

Poljsko:
Luty

Rusko:
Февраль

=====

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Torek	Ignacij, škof m.; Efrem, cerkv. uč.	☾ Zadnji krajec 2. ob 12. uri 24 min. opold.
2	Sreda	Svečnica. Darovanje Gospodovo	
3	Četrtek	Blaž, škof; Oskar, škof	
4	Petek	Andrej Kor., škof; Veronika, devica	
5	Sobota	Agata, dev. muč.; Japonski muč.	
6	Nedelja	3. predpepeln. Doroteja (Rotija)	☼ Mlaj 10. ob 2. uri 10 min. ponoči.
7	Pondelj.	Romuald, opat; Rihard, kralj	
8	Torek	Pust. Janez Mat., spozn.	
9	Sreda	† Pepelnica. Ciril Aleks., šk.	
10	Četrtek	Šolastika, devica; Viljem, pušč.	
11	Petek	Deziderij (Željko); Adolf, škof	
12	Sobota	Humbelina, dev.; Evalija, dev.	
13	Nedelja	1. postna. Katarina od Riči, dev.	☾ Prvi krajec 16. ob 7. uri 30 min. zvečer.
14	Pondelj.	Valentin, muč.; Zojil, spoznav.	
15	Torek	Favstin in Jovita, mučenca	
16	Sreda	† Kvatre. Julijana, dev. muč.	
17	Četrtek	Donat in tovariši, m.; Konstancija	
18	Petek	† Kvatre. Simeon, škof; Flavijan	
19	Sobota	† Kvatre. Julijan, spozn.; Konrad	☼ Ščep 24. ob 4. uri 33 min. zjutraj. Dan zraste za 1 uro 22 min. Dan je dolg 9 ur 35 min. do 10 ur 57 min.
20	Nedelja	2. postna (kvat.). Eleuterij, šk. m.	
21	Pondelj.	Maksimilijan, škof; Eleonora, kralj.	
22	Torek	Stol sv. Petra v Antijohiji	
23	Sreda	Peter Damijan, škof	
24	Četrtek	Mati ja, apostol; Romana, dev.	
25	Petek	Valburga, opat.; Viktorin, mučenec	
26	Sobota	Marjeta K., spozn.; Porfirij, škof	
27	Nedelja	3. postna. Leander, škof	
28	Pondelj.	Roman, opat; Rajmund	

FEBRUAR = SVEČAN

MAREC – SUŠEC

=====

Hrvatsko
Ožujak

Češko:
Březen

=====

=====

Poljsko:
Marzec

Rusko:
Март

=====

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Torek	Albin, škof; Hadrijan, mučenec	☾ Zadnji krajec 4. ob 8. uri 50 min. zjutraj.
2 Sreda	Sredp. Simplicij, p.; Blaženi Karol	
3 Četrtek	Kunigunda, cesarica; Andrej, muč.	
4 Petek	Kazimir, spozn.; Lucij I., papež	
5 Sobota	Agapeta s tov., muč.; Evzebij	
6 Nedelja	4. postna (sredp.). Fridolin, opat	☼ Mlaj 11. ob 1. uri 10 minut popoldne.
7 Ponedelj.	Tomaž Akvinčan, cerkv. učenik	
8 Torek	Janez od Boga, spozn.; Filemon, m.	
9 Sreda	Frančiška Rim., vd.; Gregor od Nise	
10 Četrtek	40 mučencev; Kaj in Aleksander	
11 Petek	Heraklij, mučenec; Cozim. muč.	☽ Prvi krajec 18. ob 4. uri 35 min. zjutraj.
12 Sobota	Gregor I., papež; Teofanez, opat	
13 Nedelja	5. postna (tiha). Rozina, vdova	
14 Ponedelj.	Božja glava. Matilda, kraljica	
15 Torek	Longin, muč.; Klemen Hofbauer, sp.	
16 Sreda	Hilarij in Tacijan, m.; Heribert, šk.	☼ Ščep 25. ob 9. uri 48 min. zvečer.
17 Četrtek	Patricij, škof; Jedert, devica	
18 Petek	Dev. Mar. 7 žalosti. Ciril Jeruz.	
19 Sobota	Jožef, ženin Device Marije	
20 Nedelja	6. postna (cvetna). Feliks in tov.	
21 Ponedelj.	Benedikt, opat; Serapijon, muč.	☾ Dan zraste za 1 uro 43 min.
22 Torek	Benvenut, škof; Bazil	
23 Sreda	Viktorijan, muč.; Miklavž F., m.	
24 Četrtek	† Veliki četrtek. Gabrijel, nadang.	
25 Petek	† Veliki petek.	
26 Sobota	† Velika sobota. Emanuel, m.	☼ Dan je dolg 11 ur 0 min. do 12 ur 43 min.
27 Nedelja	Velika noč. Vstajenje Gospodovo	
28 Pond.	Veliki pond. Janez Kapistran, sp.	
29 Torek	Ciril, škof, mučenec	
30 Sreda	Angela F., vdova; Amadej, sp.	
31 Četrtek	Modest, šk.; Gvidon, sp.; Balbina	

MAREC = SUŠEC

[illegible]

APRIL – MALI TRAVEN

=====

Hrvatsko:
Travanj

Češko:
Duben

=====

=====

Poljsko:
Kwiecień

Rusko:
Апрѣль

=====

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Petek	Hugon, škof; Teodora, mučenka	☾ Zadnji krajec 3. ob 1. uri 45 min. ponoči.
2	Sobota	Francišek P.; Marija Egipt.	
3	Nedelja	1. povelik. (bela). Abundij, škof	
4	Pond.	Oznanjenje Mar. Dev. Izidor, škof	☼ Mlaj 9. ob 10. uri 22 min. zvečer.
5	Torek	Vincencij F., sp.; Irena, dev.	
6	Sreda	Sikst, papež; Celestina, muč.	
7	Četrtek	Herman, sp.; Eberhard, pušč.	
8	Petek	Adalbert, škof; Dionizij, škof	
9	Sobota	Marija Kleofa; Demeter, muč.	☽ Prvi krajec 16. ob 1. uri 0 min. popold.
10	Nedelja	2. povelik. Ecehijel, prerok	
11	Pondelj.	Leon I., papež; Betina, devica	
12	Torek	Zenon, škof muč.; Saba, muč.	
13	Sreda	Hermenegild, muč.; Ida, devica	
14	Četrtek	Justin, m.; Tiburc., Valer. in Maks.	☺ Ščep 24. ob 2. uri 20 min. popold.
15	Petek	Helena, kraljica; Anastazija, devica	
16	Sobota	Turibij, šk.; Kalist, muč.	
17	Nedelja	3. povelik. Anicet, papež muč.	
18	Pondelj.	Apolonij, mučenec; Eleuterij, škof	
19	Torek	Leon IX., papež; Ema, vdova	☼ Dan zraste za 1 uro 31 min.
20	Sreda	Marcelin, šk.; Neža, devica	
21	Četrtek	Anzelm, škof; Bruno, spozn.	
22	Petek	Soter in Kaj, papeža, mučenca	
23	Sobota	Adalbert (Vojteh), škof; Viljem	
24	Nedelja	4. povelik. Jurij, mučenec	☼ Dan je dolg 12 ur 45 min. do 14 ur 16 min.
25	Pondelj.	Marko, evangelist; Ermin	
26	Torek	Klet, papež; Marcelin, pap.	
27	Sreda	Peregrin, duh.; Anastazij, p.; Cita	
28	Četrtek	Pavel od križa; Vital, mučenec	
29	Petek	Peter, m.; Robert, op.; Antonija	
30	Sobota	Katarina S., dev.; Marijan, muč.	

===== APRIL - MALI TRAVEN =====

[illegible]

MAJ – VELIKI TRAVEN

=====

Hrvatsko:
Svibanj

Češko:
Květen

=====

=====

Poljsko:
Maj

Rusko:
Май

=====

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Nedelja	5. povelik. Filip in Jakob, apost.	☾ Zadnji krajec 2. ob 2. uri 27 m. popold.
2 Pondelj.	Atanazij, škof; Sekund, muč.	
3 Torek	Najdba sv. križa; Aleksander	
4 Sreda	Florijan (Cvetko), m.	
5 Četrtek	Kristusov vnebohod. Pij V., pap.	
6 Petek	Janez Ev. pred lat. vr.; Judita	
7 Sobota	Stanislav, škof m.; Gizela	
8 Nedelja	6. povelik. Prik. Mihaela, nadang.	☼ Mlaj 9. ob 6. uri 30 m. zjutraj.
9 Pondelj.	Gregor Nac., šk., c. uč.; Beat, sp.	
10 Torek	Antonin, škof; Gordian, muč.	
11 Sreda	Mamert, škof; Gandolf, opat	
12 Četrtek	Pankracij, muč.; Nerej, muč.	
13 Petek	Servacij, šk.; Glicerija, d.; Peter R.	
14 Sobota	Bonifacij, m.; Viktor in Korona, m.	
15 Nedelja	Binškošti. Prihod sv. Duha.	☽ Prvi krajec 16. ob 3. uri 10 m. ponoči.
16 Pond.	Binškoštni pond. Janez Nep., m.	
17 Torek	Paškal, sp.; Maksima, dev.	
18 Sreda	† Kvatre. Feliks K., sp.; Valens, m.	
19 Četrtek	Celestin, papež; Ivo, spozn.	
20 Petek	† Kvatre. Bernardin, spozn.	
21 Sobota	† Kvatre. Valens, m.; Feliks, sp.	
22 Nedelja	1. pobink. Presv. Trojica.	☾ Zadnji krajec 31. ob 11. uri 22. min. ponoči
23 Pondelj.	Deziderij, škof; Andrej Bob., sp.	
24 Torek	Marija Dev., pomoč. kr.; Ivana	
25 Sreda	Gregor VII., pap.; Urban I., p.	
26 Četrtek	Sv. Rešnje Telo. Filip N., spoz.	
27 Petek	Magdalena Pac., d.; Janez, p.	
28 Sobota	Avguštin; German; Viljem, op.	
29 Nedelja	2. pobink. Maksim, šk.; Teodozija	☼ Dan zraste za 1 uro 8 min.
30 Pondelj.	Ferdinand, kralj; Feliks I., papež	
31 Torek	Angela, d.; Kancijan in tov., muč.	

JUNIJ – ROŽNIK

Hrvatsko :

Lipanj

Češko :

Červen

Poljsko :

Czerwiec

Rusko :

Июнь

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sreda	Juvenčij, m.; Gracijan, m.	☾ Mlaj 7. ob 2. uri 14 m. pop.
2 Četrtek	Marcelin, m.; Erazem, m.	
3 Petek	Srce Jezusovo. Klotilda, kralj.	
4 Sobota	Frančišek Kar., sp.; Kvirin, škof	
5 Nedelja	3. pobink. Bonifacij, šk.; Valerija	☽ Prvi krajec 14. ob 5. uri 47 min. popoldne.
6 Ponedelj.	Norbert, škof; Bertrand, škof	
7 Torek	Robert, opat; Sabinijan, muč.	
8 Sreda	Medard, škof; Maksim, škof	
9 Četrtek	Primož in Felicijan, m.; Pelagija	
10 Petek	Marjeta, kralj.; Mavrin, mučenec	
11 Sobota	Barnaba, apostol; Marcijan, muč.	☼ Ščep 22. ob 1. uri 36 min. ponoči.
12 Nedelja	4. pobink. Janez Fak., spozn.	
13 Ponedelj.	Anton Padovanski, spoznavalec	
14 Torek	Bazilij, škof; Elizej, prerok	
15 Sreda	Vid, Modest in Krescencija, m.	
16 Četrtek	Franc R., sp.; Beno, šk.; Jošt, op.	
17 Petek	Adolf, škof; Lavra, nuna	
18 Sobota	Feliks in Fort.; Marka in Marcelin	
19 Nedelja	5. pobink. Julijana Falk., dev.	☾ Zadnji krajec 30. ob 9. uri 09 m. zvečer.
20 Ponedelj.	Silverij, papež; Florentina, dev.	
21 Torek	Alojzij (Vekoslav); Alban, muč.	☼ Dan zraste do 21. za 18 min. Skrči se do konca meseca za 2 min.
22 Sreda	Ahacij, m.; Pavlin, škof; Nicej	
23 Četrtek	Eberhard, škof; Cenon, škof	
24 Petek	Janez Krstnik (rojstvo). Kres	
25 Sobota	Viljem, opat; Prosper, škof	☽ Dan je dolg 15 ur 29 min. do 15 ur. 41 min.
26 Nedelja	6. pobink. Janez in Pavel, m.	
27 Ponedelj.	Hema, vdova; Vigili, škof	
28 Torek	† Leon II., papež; Irenej	
29 Sreda	Peter in Pavel, apostola	
30 Četrtek	Spomin sv. Pavla, apost.; Oton	

JUNIJ = ROŽNIK

JULIJ – MALI SRPAN

=====

Hrvatsko:
Srpanj

Češko:
Červenec

=====

=====

Poljsko:
Lipiec

Rusko:
Июль

=====

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Petek	Teobald, pušč.; Julij	☉
2 Sobota	Obiskovanje Mar. Dev.; Procesij, m.	
3 Nedelja	7. pobink. Helijodor, šk.; Bertram	
4 Ponedelj.	Urh, škof; Berta, devica	☽
5 Torek	Ciril in Metod, škofa	
6 Sreda	Izaija, prerok; Dominika, mučenica	
7 Četrtek	Vilibald, škof; Benedikt IX., pap.	☿
8 Petek	Elizabeta, kraljica; Kilijan, škof	
9 Sobota	Anatolija, d.; Veronika Jul., dev.	
10 Nedelja	8. pobink. Amalija, d.; Felicita, d.	♂
11 Ponedelj.	Pij I., papež; Peter F., spozn.	
12 Torek	Mohor in Fortunat, muč.	
13 Sreda	Marjeta, d. m.; Anaklet, p.; Evgen	♀
14 Četrtek	Bonaventura, šk. uč.; Just, m.	
15 Petek	Henrik I., cesar; Vladimir, kralj	
16 Sobota	Škapul. Device Marije Karm.	♂
17 Nedelja	9. pobink. Aleš, sp.; Generoz, m.	
18 Ponedelj.	Kamil Lel., sp.; Friderik, škof	
19 Torek	Vincencij P., spozn.; Makrina, d.	♂
20 Sreda	Marjeta d. m.; Elija, pr.; Ceslav, sp.	
21 Četrtek	Danijel, pr.; Olga; Prakseda, dev.	
22 Petek	Marija Magdalena, spok.	♂
23 Sobota	Apolinar, škof in uč.; Liborij, škof	
24 Nedelja	10. pobink. Kristina, dev. muč.	♂
25 Ponedelj.	Jakob, apostol; Krištof, spozn.	
26 Torek	Ana, mati Mar. Dev.; Valens, muč.	
27 Sreda	Pantaleon, muč.; Natalija, muč.	♂
28 Četrtek	Inocencij, papež; Viktor, muč.	
29 Petek	Marta, dev.; Beatriks, dev.	
30 Sobota	Abdon in Senen, muč.; Julita	♂
31 Nedelja	11. pobink. Ignacij (Ognjeslav) L.	

Mlaj 6. ob
10. uri 17. min.
ponoči.

Prvi krajec 14.
ob 9. uri 22 min.
predpoldnem.

Ščep 22.
ob 9. uri 34
min. predpold.

Zadnji krajec
29. ob 10. uri 32
min. predpold.

Dan se skrči
za 56 min.

Dan je dolg 15
ur 45 min. do
14 ur 52 min.

AVGUST – VELIKI SRPAN

=====

Hrvatsko :
Kolovoz

Češko :
Srpen

=====

=====

Poljsko :
Sierpień

Rusko :
Август

=====

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Ponedjelj.	Vezi Petra, ap.; Makab, bratje, m.	☺ Mlaj 5. ob 7. uri 34 min. zjutraj.
2 Torek	Porcijunkula. Alfonz L.	
3 Sreda	Najdba sv. Štefana; Lidija, vdova	
4 Četrtek	Dominik, spozn.; Agabij, škof	
5 Petek	Marija Devica snežna	
6 Sobota	Gospodova izpremenitev; Sikst II.	
7 Nedelja	12. pobink. Kajetan, sp.; Donat, šk.	☾ Prvi krajec 13. ob 2. uri 58 min. pop.
8 Ponedjelj.	Cirijak, Larg in Smaragd, muč.	
9 Torek	Roman, m.; Emigdij; Afra	
10 Sreda	Lavrencij, mučenec; Hugon, šk.	
11 Četrtek	Tiburcij, m.; Suzana, dev. muč.	
12 Petek	Klara, devica; Hilarija, m.	
13 Sobota	Hipolit in Kasijan, muč.; Radegunda	☺ Ščep 20. ob 8. uri 11 min. zvečer.
14 Nedelja	13. pobink. Evzebij; Anastazija	
15 Pond.	Vel. gosp. Vnebovz. Mar. Dev.	
16 Torek	Rok, spoz.; Hijacint, duh.	
17 Sreda	Liberat, m.; Sibila, d.; Benedikta, op.	
18 Četrtek	Joahim, oče Mar. Dev.; Helena	
19 Petek	Ludovik Toled., šk.; Julij, muč.	☾ Zadnji krajec 27. ob 3. uri 31 min. pop.
20 Sobota	Bernard, opat; Štefan, kralj	
21 Nedelja	14. pobink. Ivana Frančiška, vd.	
22 Ponedjelj.	Timotej, muč.; Hipolit, škof	
23 Torek	Filip Ben., spozn.; Bogovoljka	
24 Sreda	Jernej, apostol; Ptolomej, škof	
25 Četrtek	Ludovik (Ljudevit), kr.; Patricija	☺ Dan se skrči za 1 uro 26 min.
26 Petek	Cefirin I., papež; Samuel, muč.	
27 Sobota	Jožef K., sp.; Natalija; Gebhard, šk.	
28 Nedelja	15. pobink. Srce Mar. Avguštin	☺ Dan je dolg 14 ur 50 min. do 13 ur 24 min.
29 Ponedjelj.	Obglavljenje Sv. Janeza Krstnika	
30 Torek	Roza Limanska, dev.; Feliks, muč.	
31 Sreda	Rajmund, spozn.; Izabela, devica	

===== AVGUST — VELIKI SRPAN =====

[illegible]

SEPTEMBER = KIMAVEC

=====

Hrvatsko:

Rujan

Češko:

Září

=====

=====

Poljsko:

Wrzesień

Rusko:

Сентябрь

=====

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Četrtek	Egidij, opat; Verena, devica muč.	☾
2 Petek	Štefan, kralj; Antonin, mučenec	
3 Sobota	Evfemija, Tekla, Erazma, Doroteja	
4 Nedelja	16. pobink. Angelska. Rozalija	☾
5 Ponedelj.	Laurenčij Just., šk.; Viktorin, šk.	
6 Torek	Hermogen, mučenec; Pelagij, muč.	
7 Sreda	Bronislava, nuna; Regina, dev. muč.	☾
8 Četrtek	Mala gosp. Rojstvo Marije Device	
9 Petek	Korbinijan, škof; Gorgonij, muč.	
10 Sobota	Nikol. Tol., spozn.; Pulherija, dev.	Prvi krajec 11. ob 9. uri 8 min. zvečer.
11 Nedelja	17. pobink. Ime Marijino	☾
12 Ponedelj.	Macedonij, škof; Gvidon, spozn.	
13 Torek	Virgilij, muč.; Notburga, dev.	
14 Sreda	Povišanje sv. križa; Maternij, šk.	☾
15 Četrtek	Nikomede, muč.; Evtropija, vd.	
16 Petek	Ljudmila, vd.; Karmelij in Ciprijan	
17 Sobota	Lambert, šk. muč.; Hildegarda, op.	Ščep 19. ob 5. uri 50 min. zjutraj.
18 Nedelja	18. pobink. 7 žalosti Mar. Dev.	☾
19 Ponedelj.	Januvarij, muč.; Arnulf, spozn.	
20 Torek	Evstahij, muč.; Suzana, muč.	
21 Sreda	† Kvatre. Matej, apostol; Mavra	☾
22 Četrtek	Mavricij in tov., m.; Emeran, šk.	
23 Petek	† Kvatre. Tekla, dev. m.; Lin, p.	
24 Sobota	† Kvatre. Marija Dev., reš. ujet.	Zadnji krajec 25. ob 9. uri 51 min. zveč.
25 Nedelja	19. pobink. Kleofa, sp.; Firmin	☾
26 Ponedelj.	Ciprijan in Justina, muč.	
27 Torek	Kozma in Damijan, m.; Kaj, šk.	
28 Sreda	Venčesl., kr.: Marcijal, m.; Salomon	☾
29 Četrtek	Mihael, nadangel; Evtihij, muč.	
30 Petek	Hieronim, sp., c. uč.; Honorij, šk.	

Dan se skrči za
1 uro 35 min.

Dan je dolg
13 ur 20 min.
do 11 ur 45 min.

===== SEPTEMBER = KIMAVEC =====

[illegible]

OKTOBER = VINOTOK

=====

Hrvatsko :
Listopad

Češko :
říjen

=====

=====

Poljsko :
Październik

Rusko :
Октябрь

=====

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sobota	Remigij, škof; Areta, mučenica	
2 Nedelja	20. pobink. Rožnega venca	
3 Pondelj.	Kand, muč.; Evald, muč.	☼ Mlaj 3. ob 9. uri 29 min. predpoldnem.
4 Torek	Francišek Seraf., sp.; Edvin, kralj	
5 Sreda	Placid in tovar., muč.; Gala, vd.	
6 Četrtek	Brunon, spozn.; Fida, devica muč.	
7 Petek	Justina, devica; Marko, grof	
8 Sobota	Brigita, vdova; Simeon, spoznavalec	☾
9 Nedelja	21. pobink. Dionizij, šk. muč.	
10 Pondelj.	Francišek Borg., sp.; Gereon in tov.	
11 Torek	Nikazij, škof; Firmin, škof	☼ Prvi krajec 11. ob 2. uri 37 m. popold.
12 Sreda	Maksimilijan, šk. m.; Serafin, spozn.	
13 Četrtek	Edvard, kralj; Koloman, mučenec	
14 Petek	Kalist, papež; Domicijan, škof	☼
15 Sobota	Terezija, dev.; Brunon, škof	☼ Ščep 18. ob 3. uri 22 min. popoldne.
16 Nedelja	22. pobink. Posvečev. cerkvâ	
17 Pondelj.	Hedviga, kr.; Viktor, šk.; Marjeta	
18 Torek	Luka, evang.; Just, mučenec	
19 Sreda	Peter Alk., spozn.; Etbin, opat	
20 Četrtek	Janez Kancijan, sp.; Felicijan, m.	
21 Petek	Uršula, dev.; Hilarijon, opat	☼
22 Sobota	Kordula, dev. muč.; Marija Saloma	☼ Zadnji krajec 25. ob 6. uri 45 min. zjutraj.
23 Nedelja	23. pobink. Severin, škof; Peter P.	
24 Pondelj.	Rafael, nadangel; Kristina, muč.	
25 Torek	Krisant in Krišpin, m.; Bonifacij	
26 Sreda	Evarist, p. muč.; Lucijan in Marcel	
27 Četrtek	Frumencij, škof; Sabina, muč.	
28 Petek	Simon in Juda, ap.; Fidelij, muč.	
29 Sobota	Narcis, škof; Hijacint, mučenec	
30 Nedelja	24. pobink. Klavdij, m.; Marcel, m.	
31 Pondelj.	Volbenk (Volfgang), šk.; Lucila, d.	

Dan se skrči za
1 uro 36 min.

Dan je dolg 11
ur 41 min. do
10 ur 5 min.

===== OKTOBER = VINOTOK =====

[illegible]

NOVEMBER – LISTOPAD

=====

Hrvatsko:
Studeni

Češko:
Listopad

=====

=====

Poljsko:
Listopad

Rusko:
Ноябрь

=====

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Torek 2 Sreda 3 Četrtek 4 Petek 5 Sobota	God vseh svetnikov. Vseh vernih duš; Just, mučenec Viktorin, šk.; Hubert, šk.; Ida, kralj. Karol B., škof; Modesta, devica Caharija, oče Janeza Krst.; Vitalij	☾ Mlaj 2. ob 2. uri 53 min. ponoči.
6 Nedelja 7 Ponedelj. 8 Torek 9 Sreda 10 Četrtek 11 Petek 12 Sobota	25. pobink. Lenart, op.; Sever, šk. Prosdocim, škof; Engelbert, škof Bogomir, škof; Deodat, mučenec Božidar (Teodor) m.; Orest, muč. Andrej Avel., spozn.; Trifon, muč. Martin, škof; Mena, muč. Martin, pap. muč.; Livin, šk. muč.	☾ Prvi krajec 10. ob 6. uri 27 m. zjutraj.
13 Nedelja 14 Ponedelj. 15 Torek 16 Sreda 17 Četrtek 18 Petek 19 Sobota	26. pobink. Stanislav Kostka, sp. Jozafat Kunč., šk. m.; Serapión, m. Leopold, vojvoda; Jedert, dev. Edmund, škof; Otmar, opat Gregorij, škof; Viktorija, muč. Odon, opat; Evgen, spozn.; Hilda Elizabeta, kraljica; Poncijan, p. m.	☾ Ščep 17. ob 1. uri 22 min. ponoči.
20 Nedelja 21 Ponedelj. 22 Torek 23 Sreda 24 Četrtek 25 Petek 26 Sobota	27. pobink. Varstvo Dev. Marije Darovanje Marije Dev.; Kolumban Cecilija, dev. mučen.; Maver, muč. Klemen, pap., muč.; Felicita, muč. Janez od križa, sp.; Hrizogon, m. Katarina, dev. muč.; Jukunda, muč. Konrad, škof; Silvester, opat	☾ Zadnji krajec 23. ob 7. uri 11 m. zvečer.
27 Nedelja 28 Ponedelj. 29 Torek 30 Sreda	1. adventna. Virgil, šk.; Ahacij, šk. Eberhard, škof; Jakob iz Marke Saturnin, mučenec; Filomen, muč. Andrej, apostol; Justina, dev.	☾ Dan se skrči za 1 uro 11 min. Dan je dolg 10 ur 3 min. do 8 ur 52 min.

DECEMBER = GRUDEN

=====

Hrvatsko:
Prosinec

Češko:
Prosinec

=====

=====

Poljsko:
Grudzien

Rusko:
Декабрь

=====

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Četrtek	Eligij, škof; Natalija, dev. muž.	☼ Mlaj 1. ob 10. uri 8 min. zvečer.
2 Petek	Bibijana, mučenica; Pavlina, dev.	
3 Sobota	Frančišek Ksav., sp.; Lucij, škof.	
4 Nedelja	2. adventna. Barbara, dev. muž.	☽ Prvi krajec 9. ob 8. uri 3 min. zvečer.
5 Ponedelj.	Saba, opat; Krišpin muž.	
6 Torek	Miklavž (Nikolaj), škof; Apolinar	
7 Sreda	† Ambrozij, škof; Agaton, muž.	
8 Četrtek	Prečisto spočetje Marije Device	
9 Petek	Peter Forezij, šk.; Sirij, šk.; Valerija	
10 Sobota	Loretanska M. B.; Melhijad, p. m.	
11 Nedelja	3. adventna. Damaz, p.; Trazon	☺ Ščep 16. ob 12. uri 02 min. opoldne.
12 Ponedelj.	Sinezij, muž.; Epimah, muž.	
13 Torek	Lucija, dev. muž.; Otilija, dev.	
14 Sreda	† Kvatre. Spiridijon, šk.; Nikazij	
15 Četrtek	Jernej, škof; Kristina, dev.	
16 Petek	† Kvatre. Evzebij, šk.; Albina	
17 Sobota	† Kvatre. Lazar, škof; Berta, vd.	
18 Nedelja	4. adventna. Gracijan, šk.; Vuneb.	☼ Zadnji krajec 23. ob 11. uri 33 min. dopold.
19 Ponedelj.	Nemezij, muž.; Favsta, vdova	
20 Torek	Liberat, muž.; Peter Kanizij, spozn.	
21 Sreda	Tomaž, ap.; Glicerij, mučenec	
22 Četrtek	Demetrij in Honorat, m.; Cenon	
23 Petek	Viktorija, dev.; Dagobert, kralj	
24 Sobota	† Adam in Eva; Irmina, devica	
25 Nedelja	Božič. Rojstvo Gospodovo	☼ Mlaj 31. ob 5. uri 19 min. popoldne.
26 Pond.	Štefan, muž.; Arhelaj, škof	
27 Torek	Janez Evangelist; Fabijola, vd.	
28 Sreda	Nedolžni otročiči; Kastor, muž.	
29 Četrtek	Tomaž, škof; Trofin, mučenec	
30 Petek	David, kr.; Liberij, m.; Nicefor, m.	
31 Sobota	Silvester, papež; Pavlina, muž.	

Dan se skrči
do 22. za 19 m.
Zraste do konca
meseca za 3 m.
Dan je dolg 8
ur 50 min. do
8 ur 34 min.

Rodopis avstrijske cesarske rodovine.

Cesar: **Franc Jožef I.** (Karol), rojen v Schönbrunu 18. avgusta 1830, je prevzel cesarstvo 2. decembra 1848.

Cesarica: † **Elizabeta** (Evgenija, Amalija), hči vojvode Maksa Jožefa na Bavarskem, rojena v Posenhofenu 24. decembra 1837, poročena 24. aprila 1854 na Dunaju, umrla 10. septembra 1898.

Cesarjevič: † **Rudolf** (Franc, Karol, Jožef), rojen 21. avgusta 1858, umrl 30. januarja 1889; poročen dne 10. maja 1881 z belgijsko princezino **Štefanijo**, rojeno 21. maja 1864.

Cesarčine: 1. † **Zofija** (Friderika, Doroteja), rojena 5. marca 1855, umrla v Budi 30. maja 1857. — 2. **Gizela** (Ludovika, Marija), rojena 12. julija 1856, poročena z bavarskim kraljevičem Leopoldom 20. aprila 1873. — 3. **Marija Valerija** (Matilda, Amalija), rojena 22. aprila 1868, poročena 31. julija 1890 z nadvojvodom Franc Salvatorjem, rojenim 21. avgusta 1866.

Hči cesarjeviča: **Elizabeta** (Marija, Henrijeta, Štefanija, Gizela), roj. 2. septembra 1883, poročena 23. januarja 1902 s knezom Otonom Windischgraetzem.

Bratje Nj. Veličanstva cesarja.

1. Nadvojvoda † **Ferdinand Maksimilijan** (Jožef), rojen v Schönbrunu 6. julija 1832, poročen 26. julija 1857 s Karolino, hčerjo kralja belgijskega, cesar Mehikanski, umrl 19. junija 1867.

2. Nadvojvoda † **Karol Ludovik** (Jožef, Marija), roj. v Schönbrunu 30. julija 1833, umrl 19. maja 1896; poročen 4. nov. 1856 z Margareto, hčerjo kralja Ivana Saksonskega, roj. 24. maja 1840, umrlo 15. sept. 1858; vdruhič poročen z Anuncijato, hčerjo kralja Ferdinanda II. Sicilijanskega, roj. 24. marca 1843, umrlo 4. maja 1871; vtretjič poročen 23. jul. 1873 z Marijo Terezijo, hčerjo Portugalskega kraljeviča Don Miguela, roj. 24. avg. 1855. — Otroci: **Franc Ferdinand** d' Este, prestolonaslednik, roj. 18. dec. 1863; † **Otto**, roj. 21. aprila 1865, umrl 1. nov. 1906; **Ferdinand**, rojen 27. dec. 1868; † **Margareta**, rojena 13. maja 1870, umrla 27. avgusta 1902; **Marija Anuncijata**, rojena 31. julija 1876; **Elizabeta**, rojena 7. julija 1878.

3. Nadvojvoda **Ludovik Viktor** (Jožef, Anton), rojen na Dunaju 15. maja 1842.

Stariši Nj. Veličanstva.

† **Franc Karol**, rojen na Dunaju 7. dec. 1802, umrl 8. marca 1878 na Dunaju; poročen 4. nov. 1824 z † **Zofijo**, rojeno v Monakovem 27. jan. 1805, umrlo 28. maja 1872.

Očetov brat.

† **Ferdinand I.**, rojen na Dunaju 19. aprila 1793, je postal cesar 2. marca 1835, cesarstvu se odpovedal 2. decembra 1848. umrl 29. jun. 1875; poročen je bil z † **Marijo Ano Karolino**, kraljično sardinsko, roj. 19. sept. 1803, umrlo v Pragi 4. maja 1884.

Sedanji vladarji evropski.

Sveti oče. Pij X., rojen dne 2. rožnika 1835. l., za papeža izvoljen dne 4. vel. srpana 1903.

Andora. Republika z generalnim svetovalstvom 24 članov.

Anglija. Kralj Edvard VII., cesar indijski, rojen 9. listopada 1841., vlada z dne 22. prosinca 1901., poročen z Aleksandro, princezinjo dansko.

Belgija. Kralj Leopold II., rojen dne 9. malega travna 1835. l., vlada z dne 10. grudna 1865. l.

Bolgarija. Kralj Ferdinand I. (kraljič koburžanski), rojen dne 26. svečana 1861. l., vlada od 7. velikega srpana 1887. l.

Črna gora. Knez Nikolaj I., rojen dne 7. vinotoka 1841. l., vlada z dne 13. velikega srpana 1860. l., poročen z Mileno Petrovno Vukotičevo.

Dansko. Kralj Friderik VIII., rojen dne 3. rožnika 1843, vlada z dne 29. prosinca 1906, poročen z Lujizo, švedsko princezinjo.

Francija. Predsednik Armand Fallières, z dne 12. prosinca 1906, rojen dne 6. listopada 1841; doba vladanja 1906 do 1913.

Grško. Kralj Jurij I., rojen dne 24. grudna 1845. l., vlada z dne 31. vinotoka 1863., poročen z Olgo Konstantinovno, princezinjo rusko.

Italija. Kralj Viktor Emanuel III., rojen 11. listopada 1869. l., vlada z dne 29. malega srpana 1900. l., poročen z Jeleno, princezinjo črnogorsko.

Monako. Knez Albert Honorus Karol, rojen dne 13. listopada 1848. leta, vlada z dne 10. kimovca 1889. l., poročen z Alico, vdovo po knezu Richelieu.

Nizozemsko. Kraljica Viljemina, rojena dne 31. vel. srpana 1880. leta, vlada z dne 23. listopada 1898. l., poročena s Henrikom, princem meklenburg-šverinskim.

Norvegija. Kralj Hakon VII. (princ Karol danski, voljen kraljem dne 18. listopada 1905), rojen 3. velikega srpana 1872, vlada z dne 23. listopada 1905, poročen z Maud, princezinjo britansko.

Portugalsko. Kralj Emanuel II., rojen dne 15. listopada 1889. l.

Prusija. Viljem II., nemški cesar in pruski kralj, rojen dne 27. prosinca 1859. l., vlada z dne 15. rožnika 1888. l., poročen z Avgusto Viktorijo, princezino šlesvik-holštanj-sonderburg-augustenburško.

Rumunija. Kralj Karol I., rojen 20. mal. travna 1839. l., vlada po izvolitvi kakor knez z dne 20. mal. travna 1866. l., proglašen kraljem dne 26. sušca 1881. l., poročen z Elizabeto, kneginjo wiedsko.

Rusija. Car Nikolaj II., rojen dne 18. vel. travna 1868. l., vlada od 24. vinotoka 1894. l., poročen z Aleksandro Feodorovno, princezino hesensko.

San Marino. Republika z dvema predsednikoma, voljenima na 6 mesecev.

Srbija. Kralj Peter I. Karadjordjević, rojen l. 846., proglašen dne 15. rožnika 1903, vdovec z dne 17. sušca 1900 po Zorki, princezinji črnogorski.

Španija. Kralj Alfonz XIII., rojen dne 17. vel. travna 1886. l., vlada z dne 15. velikega travna 1902, poročen z Evgenijo Viktorijo batenberško.

Švedija. Kralj Oskar, rojen dne 21. prosinca 1829. l., vlada z dne 18. kimovca 1872. l., poročen z Zofijo, vojvodico nasavsko.

Švica. Zvezna republika s predsednikom, ki ga vsako leto na novo volijo.

Turčija. Sultan Mohamed V., roj. 1845.

*

Mere in uteži.

Nov zistem mere in uteži je decimalen, t. j. deli se s številom deset, kar jako olajšuje računanje.

Osnovne ednote novi meri in novim utežom so: 1. meter, 2. liter, 3. gram, 4. ar.

Mnogokratniki teh osnovnih ednot se izražajo s tem, da se spredaj postavijo števniki: deka pomeni 10krat, hekto 100krat, kilo 1000krat, myria 10000krat.

Za podrazdelitev se rabijo števniki: deci za desetino, centi za stotino, mili za tisočino.

1 kilogram (*kg*) = 100 dekagramov (*dkg*) = 1000 gramov (*g*).
1 dekagram = 10 gramov.

1 hektoliter (*hl*) = 100 litrov, 1 liter (*l*) = 10 decilitrov (*dl*) = 10 centilitrov (*cl*), 1 deciliter = 10 centilitrov.

1 meter (*m*) = 10 decimetrov (*dm*) = 100 centimetrov (*cm*) = 1000 milimetrov (*mm*). 1 decimeter = 10 centimetrov = 100 milimetrov. 1 centimeter = 10 milimetrov.

Lestvica za pristojbine kolekov.

Lestvica I.

Za menice in trgovske denarne nakaznice.

Za znesek do	150 K	K —10	čez	2700	do	3000 K	K 2--
čez 150 »	300 »	» —20	» 3000 »	6000 »	» 4--		
» 300 »	600 »	» —40	» 6000 »	9000 »	» 6—		
» 600 »	900 »	» —60	» 9000 »	12000 »	» 8—		
» 900 »	1200 »	» —80	» 12000 »	15000 »	» 10—		
» 1200 »	1500 »	» 1—	» 15000 »	18000 »	» 12—		
» 1500 »	1800 »	» 1:20	» 18000 »	21000 »	» 14—		
» 1800 »	2100 »	» 1:40	» 21000 »	24000 »	» 16—		
» 2100 »	2400 »	» 1:60	» 24000 »	27000 »	» 18—		
» 2400 »	2700 »	» 1:80					

in tako dalje za vsakih 3000 K 2 K več pri čemer se ostanek manj nego 3000 K smatra za celih 3000 K.

V domačih deželah izdane menice, ako se kolekujejo po tej lestvici, ne smejo imeti daljšega plačilnega roka nego šest mesecev, v inozemstvu izdane pa ne daljšega nego 12 mesecev, sicer pa se morajo kolekovati po lestvici II.

Pod izrazom «domače dežele» se razumejo dežele, zastopane v avstrijskem državnem zboru, menice, ki niso izdane v okrožju teh dežel, veljajo za inozemske.

Za menice, izdane v deželah ogrske krone, ostanejo še nadalje v veljavi določbe z dne 2. vinotoka 1868 l. in se mora pri teh menicah odračunati pri določevanju, koliko je od njih po sedanjem zakonu plačati pristojbine, znesek, ki se je pri izdaji menice plačal kralj. ogrskim financam s kolekovimi znamkami ali pa neposredno po propisih.

Ako se kaka menica izda v več izvodih (sekunda, tertia itd.), se mora plačati od vsakega ista pristojbina, kakor od prvega.

Od menic, izdanih v inozemstvu in glasečih se na inozemstvo, je plačati 4 v pristojbine za vsakih 200 K, ako kroži v naši državi. Ostanek, manjši nego 200 K, se smatra za celih 200 K.

Pristojbine za menice, ki se izdajo v domačih deželah, plačati je poprej nego so se na papir, ki je namenjen za menico, podpisale stranke — za menice, ki so se izdale v inozemstvu, pa preden začne krožiti po naši državi, in če menica ni plačljiva, le v inozemstvu, pa vsekakor tekom 14 dni, ko je prišla v domače dežele.

Dolžnosti kolekovanja menic more se tako-le zadostiti.

a) ako se rabijo kolekovane uradne golice;

b) ako se rabijo uradne golice, ki pa niso zadosti kolekovane ali pa tudi druge golice, ali pa se golice niti ne rabijo, pa s tem, da se toliko, kolikor je pristojbine, oziroma popolnilne pristojbine plačati, prilepi kolekov na zadnji strani papirja, na kateri se piše menica, predno se je menica napravila. Koleki se morajo pri zato pooblaščenem uradu z uradnim pečatom prekolekovati.

Dan in mesec prekolekovanja, ako se že ne razvidi iz odtiska, mora dotični urad vpisati v vsako znamko.

Uradno prekolekovanje se ne sme več izvršiti, ako ima papir že kak podpis izdajnika, prejemnika ali žiranta, ali sploh kak podpis stranke; vsako drugačno plačevanje s koleki, kakor prekolekovanje kolekov s privatnim pečatom kakega urada, ki za to ni upravičen, je neveljavno;

c) ako pa gre za plačilo pristojbine od menice, in sicer, ako je ta stran še ne popisana ob zgornjem robu; drugače pa po poslednjem inozemskem zapisku tako, da nad koleki ni nobenega prostora več za žirovanje ali kak drug zapis, in se ima preskrbeti, da se po točki b) tega paragrafa pravočasno uradno prekolekuje. Pisati čez koleke, kakor je bila dosedaj navada, ni več dovoljeno.

Ako se kolekovina ni plačala ali pa vsaj v zakonitem znesku ne, ali pa ne pravočasno, ali pa ne na predpisan način, določa nov zakon globo, ki je petdesetkrat toliko, kolikršna je pristojbina po lestvici.

Trgovskim nakaznicam že prej dovoljena ugodščina, da je od njih plačati le po 10 v, ako je njihov obrok k večjem osem dni, velja še vedno.

Za trgovske račune (note, konti, izkaze) se je odredilo, da so računi do 20 K kolekovine prosti — čez 20 K do 100 K se plača 2 v — čez 100 K pa 10 v pristojbine.

Kolekovina se pa mora tudi plačati, ako se taki računi vpleto v tekst kakega trgovskega pisma. Globa kakor pri menicah.

Lestvica II.

Za pravna pisma.

	Do	40 K	K — 14	čez	3200 do	4000 K	K 12:50
čez	40 »	80 »	» — 26	»	4000 »	4800 »	» 15'—
»	80 »	120 »	» — 38	»	4800 »	6400 »	» 20'—
»	120 »	200 »	» — 64	»	6400 »	8000 »	» 25'—
»	200 »	400 »	» 1:26	»	8000 »	9600 »	» 30'—
»	400 »	600 »	» 1:88	»	9600 »	11200 »	» 35'—
»	600 »	800 »	» 2:50	»	11200 »	12800 »	» 40'—
»	800 »	1600 »	» 5'—	»	12800 »	14400 »	» 45'—
»	1600 »	2400 »	» 7:50	»	14400 »	16000 »	» 50'—
»	2400 »	3200 »	» 10'—				

Čez 16000 K se za vsakih 800 K plača 2 K 50 v, pri čemur se ostanek, ki ne znaša 800 K, smatra za polnega.

Po tej lestvici kolekujejo se dolžna pisma z dovoljenjem vknjižbe ali brez njega, pobotnice, odstopna pisma, plačilne nakaznice, razen trgovskih, zakupne pogodbe, stave, srečke privatnih loterij i. dr., in sicer se je pri dolžnih pismih določil znesek prejetega posojila, pri pobotnicah znesek prejetega plačila, pri odstopnih pismih znesek, za katerega se je pravica odstopila, pri nakaznicah nakazni znesek, pri zakupnih pogodbah skupni znesek zakupnine, pri stavah stavljeni znesek, pri srečkah privatnih loterij pa cena vsake posamezne srečke.

Lestvica III.

Za pravne posle.

	Do	20 K	K — 14	čez	1600 do	2000 K	K 12:50
čez	20 »	40 »	» — 26	»	2000 »	2400 »	» 15'—
»	40 »	60 »	» — 38	»	2400 »	3200 »	» 20'—
»	60 »	100 »	» — 64	»	3200 »	4000 »	» 25'—
»	100 »	200 »	» 1:26	»	4000 »	4800 »	» 30'—
»	200 »	300 »	» 1:88	»	4800 »	5600 »	» 35'—
»	300 »	400 »	» 2:50	»	5600 »	6400 »	» 40'—
»	400 »	800 »	» 5'—	»	6400 »	7200 »	» 45'—
»	800 »	1200 »	» 7:50	»	7200 »	8000 »	» 50'—
»	1200 »	1600 »	» 10'—				

Čez 8000 K se plača za vsakih 400 K 2 K 50 v, pri čemur se znesek, ki ne znaša 400 K, smatra za polnega.

Po tej lestvici se kolekujejo dolžna pisma, katera se glase na prinosnika, pogodbe za služenje, pogodbe delniških društev, ki se osnujejo za več nego 10 let, družbene pogodbe, potrdila o dobitkih

v loteriji, pogodbe, s katerimi se kupi upanje premičnin, kupne in menjalne pogodbe radi premičnin i. dr., in sicer je določen pri dolžnih pismih znesek, na katerega se glasi; pri pogodbah v služenju znesek skupne plače, katero ima dobiti oni, koji stopa v službo — ako pa v pogodbi ni določeno, koliko časa ima služba trajati, se kolekovina odmeri po trikratni letni plači. Pri pogodbah delniških društev in družbenih pogodbah se kolekovina odmeri po znesku vkupne društvene glavnice, pri potrdilih o dobitkih, po znesku dobitka, pri kupnih, menjalnih in drugih pogodbah radi premičnin, po znesku vrednosti.

Vloge, s katerimi se pri oblastvu naznanja samostojna vršitev prostega obrta, ali s katerimi se oblastvo prosi koncesije, ki je potrebna za vršitev obrta, morajo biti kolekovane:

- a) na Dunaju . . . . . od prve pole K 12'—
- b) v mestih, ki imajo nad 50.000 prebivalcev » » » » 8'—
- c) v mestih ki imajo od 10.000 do 50.000
prebivalcev . . . . . » » » » 6'—
- d) v mestih, ki imajo 5.000 do 10.000 pre-
bivalcev . . . . . » » » » 4'—
- e) v vseh drugih krajih . . . . . » » » » 3'—

Ako treba še druge pole, kolekuje se z 1 K.

Prošnje za tobačne trafike in loterijske kolekture, za dovoljenje da sme godba javno igrati, da smejo biti gostilne, krčme in kavarne čez policijsko uro odprte, da se smejo kazati znamenitosti, prirejati koncerte, gimnastične in gledališke predstave, se kolekujejo po 2 K od vsake pole.

Pri prvih in drugih vlogah se ima pristojbina plačati tudi takrat, kadar se prosi ustno, ne da bi se zapisal zapisnik.

Prošnje za sledeča prava:

1. Za podeljenje, potrjenje ali prenos plemskih stopinj, podeljenje redov, dovoljenje smeti nositi inozemske rede, združenje ali poboljšanje grbov, dovoljenje za spremembe ali prenoše imen, podeljenje častnih mest, častnih naslovov in drugih odlikovanj, združenih z obrtnimi podjetji, se kolekuje po 10 K od vsake pole.

2. Za podeljenje, priznanje ali potrjenje privilegijev, kamor spadajo tudi izključni industrijski privilegiji, se kolekuje po 6 K od vsake pole.

3. Za podeljenje ali priznanje avstrijskega državljanstva, za podeljenje meščanstva ali občanstva ali za sprejem v občinsko zvezo, se kolekuje po 4 K od vsake pole.

4. Prošnje za podeljenje potnih listov, za uvoz, izvoz in prevoz kuhinjske soli, tobaka, smodnika ali za dovoljenje za uvoz ali izvoz določenega blaga, ako je za to potrebno dovoljenje, se kolekuje po 2 K od vsake pole.

Splošne določbe c. kr. pošte.

g pomenja gram, *kg* kilogram.

S pisмено pošto se pošiljajo navadna pisma, priporočena pisma, ekspresna pisma, dopisnice, tiskovine, vzorci blaga, poštna nakaznice, poštni nalogi in časniki in priporočene pošiljave s povzetjem.

Pisma. Pri frankiranju pisma se pritisne znamka na gornjem desnem oglu sprednje strani pisma, nikakor pa ne na zadnji strani. Frankirana v avstro-ogrske kraje, v Bosno in Hercegovino namenjena, kakor tudi iz poslednjih sem dospela pisma do 20 *g* veljajo 10 *v* (v lokalnem prometu 10 *v*), od 20—250 *g* pa 20 *v*. Za nefrankirana pisma plača prejemnik dvakratno pristojbino.

Pisma in pisemski zavoji ne smejo v Avstro-Ogrski, v Bosni in Hercegovini ter na Nemškem biti težji nego 250 *g*; pismom, ki se pošiljajo v druge države, ni to nobena meja, kar se tiče teže. Pisemski zavoji, odločeni za avstrijske dežele, ki tehtajo več nego 250 *g*, morajo se oddajati pri tovarni pošti. Uradni pisemski zavoji pa smejo v Avstriji tehtati 2½ *kg*; iz Avstrije na Ogrsko le 1 *kg*.

Čez pisмено znamko se sme pisati naslov. Ako se pa nanjo pritisne privatna štamplja, ni veljavna. Za frankiranje se ne smejo rabiti iz pisemenih kuvertov izrezane znamke in koleki, ravnotako tudi ne poškodovane znamke, n. pr. take, katerim se je okrog odrezal beli rob. Znamke, ki so se že rabile, se tudi ne smejo več rabiti za frankiranje pisem.

Priporočena pisma se morajo frankirati. Za domače in inozemske dežele zadošča, ako se pismo navadno zapre. V Nemčijo se priporočena pisma lahko pošiljajo tudi nefrankirano.

Povpraševalna pisma (pristojbina 25 *v*) napravijo se lahko za vsako tudi nepriporočeno pisemsko poštno pošiljatev, ki ni prišla na določeni kraj.

Dopisnice se smejo pošiljati tudi nefrankirane, ako se ne priporočajo (rekomandirajo). Vsakemu je dovoljeno dati si napraviti dopisnice po privatnem obrtu, vendar morajo, kar se tiče velikosti in moči papirja biti popolnoma enake uradnim. Na dopisnice se lahko tiska in zajedno piše na zadnji strani in na levi polovici sprednje strani, kamor pa tudi pošiljatelj more napisati svoje ime ter take opomnje, ki se tičejo pošte.

Dopisnicam v domačih deželah se lahko pripenjajo poskušnje ali vzorci blaga, ako se ne pišejo potem nanje nikakršne druge,

nego za poskušnje blaga ali vzorce dovoljene pismene opombe ter ako so frankirane za 10 v.

Tiskovine se morajo vsaj deloma frankirati, ker drugače se ne odpošljejo in se tudi lahko priporočajo.

Pošiljatve vezanih in broširanih knjig in odprte karte ne smejo biti nad 1 kg težke in se ne smejo bistveno razločevati od poštnih pošiljatev. V svetovnopoštnem prometu so dovoljene pošiljatve tiskovin do 2 kg teže, a ne smejo meriti na nobeno stran več kakor 45 cm.

Razen naslova, datuma in podpisa na tiskovinah ne sme biti ničesar pisanega, tudi ne kaki dostavki. Izvzete so korekturke pole, katerim se smejo pridejati dotični rokopisi, poprave in rokopisne opomnje, tičoč se tiska, dalje kurzni listi, trgovski cirkularji in ceniki (hektografirani, vendar le po 20 ali več izvodov vkupe), pri katerih so dopuščene rokopisne ali mehaničnim potom napravljene izpremembe cen, imena potnikov, načina naročevanja ali plačevanja. Posebni deli tiskanega teksta pa se smejo v ta namen podčrtati, da se opozori čitatelj na kako določeno mesto. Dalje je še določeno na tiskanih vizitnicah napisati natančnejši naslov in stan pošiljalca ter pristaviti običajne črke (n. pr.: p. f. itd.); na povabilih navesti ime povabljenca, dan, namen in kraj zborovanja; pri knjigotržnih naročilnih listih na zadnji strani pismeno imenovati naročene ali ponudene knjige, tiskani tekst sprednje strani pa deloma ali popolnoma prečrtati; tiskovne pomote popraviti.

Poslovni papirji, kakor: akti vsake vrste, vožna pisma, poslovni dokumenti, prepisi in izpiski aktov, muzikalije in sploh pisma, ki se ne morejo smatrati za pravno ali osebno dopisovanje, se smejo v inozemskem prometu, izvzemši Nemčijo, in Črnogoro, pošiljati pod križnim zavitkom (tudi priporočeno) do 2 kg teže in 45 cm širjave.

Vzorci se prevažajo v kraje avstro-ogrske države, v Bosno in Hercegovino, Belgijo, Bulgarijo, Črnogoro, Egipet, Francijo, Nemčijo, Grčijo, Veliko Britanijo, Italijo, na Portugalsko, Rumunsko, Srbsko, Špansko, Švico, Združene države severne Amerike in v one turške kraje, kjer se nahajajo avstrijski poštni uradi, do 350 g teže, drugam pa le do 250 g.

Kar se tiče mere, ne smejo presegati na dolgost 30, na širskost 20 in na visokost 10 cm. Vzorcem in blagu za poskušnjo se ne sme priložiti nikako pismo.

Na naslovu mora biti vsakokrat opomba »vzorec« ali »poskušnja blaga«.

Na naslovu sme razen tega biti navedeno: ime ali tvrdka odpošiljateljev, tvorniško ali trgovsko znamenje poleg natančnejšega

označenja blaga, številke in cene, teže in mere blaga ter koliko ga je na razpolago. Razen omenjenih podatkov se ne smejo dodajati takim pošiljkatvam nikaka pismena naznanila ali kakršnekoli opombe.

Tudi žive čebele se lahko pošiljajo po domačih krajih, na Ogrsko, v Bosno in Hercegovino, Nemčijo, v razne druge dežele kot blago za poskušnjo, ako so tako shranjene, da se pošta lahko prepriča o vsebini in da ni pri prevažanju nikake nevarnosti.

Pri nezadostno frankiranih pošiljkatvah s tiskovinami, poslovnimi papirji in vzorci se zahteva nedostatek od prejemnika, in sicer dvakrat toliko, za kolikor so bile premalo frankirane.

Popolnoma nefrankirane prej navedene pošiljatve se ne odpravljajo, nego se vrnejo pošiljatelju; če pa poslednji pošti ni znan, se postopa z njimi tako, kakor z nedostavnimi pismi.

Priporočene pošiljatve s povzetjem.

Priporočene (rekomandirane) stvari se morejo pošiljati po Avstro-Ogrskem, v Bosno in Hercegovino in v nekatere tuje dežele (glej »povzetja v inozemstvu») tudi s povzetjem, in sicer po domači državi ter v Bosno in Hercegovino do 1000 K, drugam pa do 400 K = 400 mark = 500 frankov. Pri takih pošiljkatvah, za katere veljajo ravno iste pristojbine, kakor za navadno priporočene, se mora napisati na vrhu nad naslovom beseda »povzetje», ako so namenjene v inozemstvo pa »remboursement». Precej zraven ali pa spodaj naj se navede povzetni znesek s številkami, a krone tudi z besedo, in sicer vedno v denarni veljavi tiste države, kamor se pošiljatev glasi, tedaj v Nemčijo v markah, v Švico in Francijo v frankih itd. Pod zneskom pa mora pošiljatelj natanko in razločno zabeležiti svoj naslov. Da ne nastanejo kake pomote, je treba med tem naslovom in onim, ki označuje prejemnika, pustiti nekoliko praznega prostora.

Kakor brž je prejemnik vplačal znesek in pošiljatelj prevzel, odtegne dotični poštni urad od povzetnega zneska pristojbino za navadno poštno nakaznico in 10 v terjalnih stroškov, ostanek pa pošlje oddajalcu po nakaznici.

Poštna nakaznica v domačih deželah.

Za zneske do 20 K 10 v, do 100 K 20 v, do 300 K 40 v, do 600 K 60 v, do 1000 K 1 K.

Poštna nakaznica v Bosno in Hercegovino in iz Bosne in Hercegovine.

so dopuščene do 1000 K in znaša pristojbina do 50 K 20 v, od 50 do 100 K 30 v; od 100 do 300 K 60 v; od 300 do 600 K 90 v in od 600 do 1000 K 1 K 50 v.

Poštne pristojbine.

Dežela	P i s m a			Dopisnice		Tiskovine		Vzorci		Poslovni papirji		Priporočitev	Povratnica				
	Teža v gramih	frankirana	nefrankirana	navadne	z odgovorom	Teža v g	znesek	Teža v g	znesek	Teža v g	znesek						
1. Avstrija in kneževina Lichtenstein	do 20	10	20	5	10	do 50	3	do 250 črez 250 do 340	10	nedopustni		25	25				
	črez 20 do 250	20	40			50—100	5										
Ogrsko	do 20	10	20			100—250	10										
Bosna in Hercegovina	črez 20 do 250	20	30			250—500	20										
Nemčija	do 20	25	50	10	20	500—1000	30	za vsakih 50	5	nedopustni							
2. Sandžak Novi-Bazar*)	za vsakih nadaljnjih 20 g	15	30														
3. Srbija	za vsakih 20 g	10	20			5	10							za vsakih 50	najmanj 10	nedopustni	
4. Črnagora	za vsakih 20 g	10	20														
Ostalo inozemstvo																	
a) Dežele, katere so v svetovnem poštnem društvu**)	do 20	25	50	10	20	za 50	5	za 50	5	za 50	5	25	25				
	za vsakih nadaljnjih 20 g	15	30					najmanj 10		najmanj 25							
b) Dežele, katere niso v svetovnem poštnem društvu	do 20	25	50	10	20	za 50	5	za 50	5	za 50	5						
	za vsakih nadaljnjih 20 g	15	30					najmanj 10		najmanj 25							

*) Samo v Plevlje, Priboj in Prijepolje.

**) Izjemoma znaša pristojbina 10 v pri frankiranih in 20 v pri nefrankiranih pismih;

a) med Bukovino in Rumunijo,

b) med avstrijskimi in svicarskimi poštnimi okraji, kateri so samo 30 km oddaljeni.

Poštni nalogi

posredujejo plačevanje menic, računov, kuponov itd. in se morejo poslati na vse pošte avstro-ogrske države, v Bosno in Hercegovino ter v Turčijo, in sicer v Adrianopolj, Beirut, Konstantinopol, Solun in Smirno, kjer se nahajajo avstrijske pošte, slednjič tudi v Nizozemsko v znesku največ 1000 K — v Belgijo, Nemčijo, Egipt, Francijo (Algir), Italijo, Luksemburško, Norvegijo (naj se naredi naslov na pošte v Pragi), Rumunijo, Švedijo, Švico in Tunis do 800 K (800 mark ali 1000 frankov).

Poleg uradnega vzorca (cena 1 v), adresira se terjatev utemeljujoči dokument (pobotan račun itd., toda znesek mora biti pisan s črkami) kot priporočeno pismo, n. pr.: «Na poštni urad v . . . . . »poštni nalog». Kakor hitro je znesek plačan, prejme oddajalec poštne naloga znesek, odštevši pristojbino poštne nakaznice in 10 v terjalnih stroškov za vsak dokument, na kateri se je dobilo plačilo. Ako se poštni nalog ne sprejme, pošlje se zastonj nazaj. Pristojbine so torej kakor za priporočena pisma, poštno nakaznico in vsako pobotnico itd. 10 v terjalnih stroškov.

Poslati dokumente poštne naloga na kakšen drugi kraj nego se je navel sprva, je dovoljeno.

Denarne in tovarne pošiljatve.

Denarna pisma: Za Avstro-Ogrsko do 250 g 100 K vrednosti do 10 milj daljave 30 v, nad 10 milj 54 v, od 100 do 600 K do 10 milj daljave 36 v, nad 10 milj 60 v, za vsakih daljših 300 K 6 v več, — iz Avstro-Ogrskega v Nemčijo do 600 K vrednosti do 10 milj 36 v, nad 10 milj 60 v, za vsakih daljših 300 K pa 6 v več.

Poštni zavoji (paketi): Za Avstro-Ogrsko do 5 kg do 10 milj 30 v, nad 10 milj 60 v; za zavarovanje pristojbina po 6 v do 100 K, od 100 K do 600 K 12 v; za vsakih nadaljnjih 300 K pa 6 v več.

Avstro-Ogrska in Nemčija: do 5 kg do 10 milj 30 v, nad 10 milj 60 v, za vsak nadaljni kg do 10 milj 6 v, 20 milj 12 v, 50 milj 24 v, 100 milj 36 v, 150 milj 48 v, nad 150 milj 60 v več; vrednostna taksa do 600 K 12 v, za vsakih nadaljnjih 300 K po 6 v več. Pošiljatve se dopuščajo le do 50 kg.

Za pošiljatve v Bosno, Hercegovino in Novi Bazar se plača do 500 g 60 v, od $\frac{1}{2}$ kg do 5 kg 80 v, in vrednostna taksa do 00 K = 11 v, do 300 K = 17 v, do 600 K = 22 v in za vsakih daljnih 300 K pa 11 v več. Za težje pošiljatve računa se do Imotskija ali Broda gori navedena vozarina in vrednostna taksa odpadajoča za Avstrijo, najprej pa za vsaki kg 10 v vozarine in vrednostna taksa za vsakih 300 K 6 v več.

Povzetja v domačih deželah

se morejo pošiljati na vse pošte avstro-ogrske države do 1000 K.

Za vsako pošiljatev s povzetjem se poleg vozarine plača še posebna provizija. Ta znaša za vsake 4 K 2 v, najmanj pa 12 v, tudi pisma se pošiljajo lahko s povzetjem. Povzetja brez navedene vrednosti do 250 g se pošiljajo s pisemsko pošto.

Poštna nakaznica v inozemstvo

in sicer v Nemčijo, Belgijo, Chile, Kino (nemške poštne agenture v Shanghai, Tientsin in Tsintan), Kongo, nemško vzhodno Afriko, nemško južno-zapadno Afriko, Egipet, Francosko in Algerijo, Italijo, San Marino in Erytreo, Japonsko in Koreo, Kamerun, Kiatschou, Luksemburško, Črnogoro, Nizozemsko, Norveško, Portugalsko z Madeiro, Švedijo, Švico, Srbijo, Togo (samo v Klein-Popo in Lomé), Tripolis (ital. poštni urad), Tunis, Turčijo (c. kr. avstrijski poštni uradi do 1000 K), v Argentinsko republiko, Bolgarijo, Dansko, nemško Novo-gvinejo, Finlandijo, Anglijo, Irsko in kolonije, Malto, Maroko in francoski poštni urad Tanger, Nizozemska vzhodna Indija, Rumunija, Samoa (nemški poštni urad Apia), Siam (samo v Bangkok in Chiangmai), Tripolis (francoski poštni urad), Združene države v Ameriki, Zanzibar (francoski poštni urad) do 500 K, v Grško do 400 K in znaša pristojbina v Nemčijo do 40 K 20 v, potem pa za vsakih 20 K 10 v več; v druge dežele, izvzemši Črnogoro in Srbijo pa do 100 K za vsakih 25 K 25 v, čez 100 K pa za vsakih 5 K 25 v. Za Srbsko in Črnogoro veljajo ravno iste pristojbine kakor v Bosno in Hercegovino.

Brzobjavne poštne nakaznice so dovoljene: v Belgijo, Bolgarijo, Dansko, Francijo, Italijo (izvzemši Tripolis), Japan (in sicer le v Tokio in Yokohamo), Luksenburško, Nemčijo, Nizozemsko, Norvegijo, Rumunijo, Švedijo, Švico in Tunis, Egipet (a le v Aleksandrijo, Ismalio, Kairo, Port-Said in Suez), Srbijo in Črnogoro do 100 K.

Poštni zavoji do 3 kg oziroma 5 kg v inozemstvu so po nizki vozarini dopuščeni v naslednje dežele: Anglijo in kolonije, Apio (5), Argentinsko republiko, Ascension, Belgijo (5), Bolgarijo, Chile (5), Dansko (5), Egipet (5), Islandsko (5), Italijo (5), Japan (5), Kamerun (5), Kanado, Kitaj (5), Kolumbijo, Kongijsko državo (5), Kostariko, Luksemburško (5), Malto, Meksiko, Nizozemsko (5), Norvegijo (5), Portugalsko, Rumunijo, Salvador, Srbijo (5), Straits-Settlements (5), Španijo (3), Švedijo, Tanger, Togo (5), Turčijo (c. kr. pošte), Urugvaj, Zanzibar (5), Finsko (3). Pristavljena številka (5) pomeni, da se v onih deželah sprejemajo pošiljatve po 5 kg teže.

Čez noč in

Prosimo obrnite!

brez truda

je polovico dela storjenega, ako namočite zvečer perilo s Schichtovim pralnim ekstraktom „šenska hvala“, kajti to čudovito sredstvo, ki raztaplja umazanost, odstranja samo na sebi največji del nesnage. Zjutraj nadostuje samo malo izprati s

Schichtovim

Varstvena znamka:

milom,

da postane perilo snežno belo in svetlo.

Karkoli se lahko dobrega reče o milu,
vse te lastnosti ima Schichtovo milo v
največji meri.

Milo s znamko „Labud“
(Schichtovo trdno kalijevsko milo)

Varstvena znamka:

Najboljše milo na svetu.

Posebnost na:

volneno in svilen perilo, zastore, čipke, til, muselin in na fino blago sploh. Enkratno nadrgnjenje s milom „Labud“ nadomešča trikratno drgnjenje z najboljšim jedrnatim milom. Tudi je to milo izborno za roke in učinkuje razkuševalno. Z njim se doseže najlepše in najčistejše perilo.

Povzetje v inozemstvo

in sicer v Belgijo †, Nemčijo †, Angleško, Francijo čez Nemčijo †, Egipet, Helgoland, Italijo †, Luksemburško †, Nizozemsko †, Norvegijo †, v Francijo čez Švico, v Dansko, Portugalsko, Rumunijo do 500 K, v Švedijo †, Švico †, Turčijo in severo-ameriške Zedinjene države se sprejemajo do zneska 1000 K, v Srbijo do 1250 K avstr. veljave, v dežele z † zaznamovane, se tudi sprejemajo priporočena povzetja. Provizija znaša pri vozno-poštnih povzetjih (izvzemši vozarino) v Nemčijo in Švico 2 v za vsaki 2 K, najmanj pa 2 v; v Srbijo do 24 K 12 v, potem je pa za vsake 4 K 2 v več, a v druge dežele 20 v za vsakih 20 K.

Brzajavni cenik.

	taksa za vsako besedo:	najmanjša taksa:
Lokalne brzajavke:		
V Avstro-Ogrski	}	
V Bosno in Hercegovino		
V Bosni in Hercegovini		
V Nemčijo		
	6 v	60 v

Za besedo velja do 15 črk ali 5 števil: naslov in podpis se ravno tako zaračuna kakor tekst.

Evropski promet.

Pristojbina za vsak telegram po 60 v temeljne takse in nastopne takse za vsako besedo, sestavljeno iz 15 črk ali 5 števil.

Algir 26 v. — Anglija, Škotsko, Irsko in Kanarski otoki 26 v. — Belgija 21 v. — Bolgarija 16 v. — Črnagora iz Dalmacije 6 v, sicer 9 v. — Dansko 21 v. — Francija, Korzika in Monako 16 v. Gibraltar 33 v. — Grško (celina), Evbeja in Poros 41 v. — Krf čez Trst 26 v, na druge otoke 44 v. — Italija, mejni promet 8 v, sicer 16 v. — Luksemburško 21 v. — Malta 37 v. — Nizozemsko 10 v. — Norvegija 32 v. — Portugalsko 33 v. — Rumunija 9 v. — Rusija (evropska) 24 v. — Srbija 9 v. — Španija (celina) 28 v. — Kanarski otoki 88 v. — Švedsko 24 v. — Švica s Tirolskega, Predarelskega in iz Lichtensteina 6 v, sicer 9 v. — Tripolis 68 v. — Tunis 26 v. — Turčija (evropska) čez Bosno 28 v, čez Trst 38 v.

Važnejša določila poštne hranilnice.

Vsi poštni uradi sprejemajo med navadnimi uradnimi urami tudi denar v svojo hranilnico in dajo po potrebi vsakršna pojasnila o vplačevanju in izplačevanju.

Vložnik je vsakdo, kadar sam ali zanj kdo drugi vloži znesek 1 K. Znesek mora biti s 50 deljiv. Vložnik sme imeti le eno poštno hranilno knjižico in vrednost te ne sme presegati 2000 K.

Prvo vlogo mora vložnik sam vložiti, da se podpiše s svojim navadnim podpisom, v knjižici na določenem mestu in na nasprotnem potrdilu («protipisu») ter pove stan, kraj, dan, mesec in leto rojstva ter svoje stanovanje; izvoli si tudi lahko «geslo» (to je kako poljubno besedo, katera mu v mogočih slučajih spričuje lastninsko pravico), kar pa napiše le v «protipisu», sam si jo pa dobro zapomni. Knjižica in nje vročba so brezplačne.

Vsako vlogo vpiše poštni uradnik v knjižico in vrhutega pošlje vložniku poštni urad še prejemno potrdilo, ako je vloženo črez 100 K. Najmanjša vloga je 1 K, katero sprejemajo vsi poštni uradi.

Za manjše zneske kakor 1 K so pa «poštne hranilne karte». Te karte z vtisnjeno 10 v znamko se dobe po vseh zalogah poštних potrebščin po 10 v. Na tako hranilno karto se potem prilepi še devet 10 v poštних znamk, kar znaša s vtisnjeno ravno 1 K. Te karte z znamkami izpolnjene sprejemajo potem vsi poštni uradi kot vloge po 1 K.

Znesek od 2 K do 40 K se takoj lahko vzame iz poštne hranilnice pri vsakem poštnem uradu, toda pustiti se mora najmanj še 1 K v hranilnici za tisto knjižico. Znesek pod 2 K in nad 40 K je pa treba pri poštno-hranilničnem uradu na Dunaju odpovedati, na kar se prejme, ako je bila odpoved v redu, kmalu «plačilno nakaznico». — Vloge se obrestujejo po 3 odstotke.

Vložnik more zahtevati, da se za njegovo vlogo nakupijo državni obrestonosni papirji; mora pa tudi že tako vložiti v poštno hranilnico ter dobi posebno rentno knjižico.

Obresti v poštni hranilnici so proste dohodninskega in tudi drugih davkov. Vložna knjižica poštne hranilnice je nedotakljiva last vložnikov, ne more se mu ne vzeti, ne zastaviti, pa tudi ne zarubiti.

V čekovni oddelek stopi vložnik lahko tedaj, kadar vloži v poštno hranilnico najmanj 100 K, ki jih mora imeti vložene, dokler

hoče ostati pri čekovnem oddelku. Glede zneska, ki to »osnovno vlogo« preha, lahko potem razpolaga in zahteva z ene strani, da se nakazane vsote vpišejo na njegov račun, z druge, da se poljubni zneski nakažejo katerikoli osebi ali tvrdki. Potrebne tiskovine za objavo pristopa z zavetkom, dajo poštni uradi brezplačno.

Natančen pouk o poštni hranilnici se nahaja v vložni knjižici.

Natančen pouk o čeku in njega porabi z vzorcem položnih listov in čekov dobi se pri poštini uradih brezplačno.

*

Ploskovne mere.

1 danska milja	7.532 m
1 angleška milja	1.609 »
1 morska milja vseh narodov	1.852 »
1 francoska morska milja (= 3 morske milje)	5.556 »
1 norveška milja	11.295 »
1 ruska vrsta	1.067 »
1 švedska milja	10.688 »
1 geografična milja	7.420 »
1 stopinja ekvatorja = 15 geografskih milj	111.306 »

*

Metrična mera in utež in kratice za-nje.

1 meter = $\frac{1}{10,000,000}$ zemeljskega četrtnika (kvadranta).

1 kg = teža 1 litra destilirane vode pri 4° C v brezračnem prostoru.

Metrična mera in metrični utež je v veljavi razen v Avstriji še v Belgiji, Boliviji, Braziliji, Čile, v Nemčiji, Angliji, Francoski, Gvatemali, Italiji, Mehiki, Norveški, na Nizozemskem, v Peru, na Portugalskem, Švedskem, Španskem in Turškem.

Dolgostna mera: meter = m ; — ploskovna mera: kvadratni meter = m^2 ; — prostorna mera: kubični = meter m^3 ; — posodna (suha) mera: liter = l ; — utež: gram = g ; — meterski stot = 100 kilogramov = q ; — bačva za 20 meterskih stotov = t .

*

Denar vseh dežel.

Relativni kurz najobičajnejših novčnih vrst v kronah.

Amerika. Združene države, 1 dolar à 100 centimov . . . K 4'93 $\frac{1}{4}$
 10 dolarjev = 1 eagle, Južna Amerika 1 piaster
 (à 8 realov po 4 cuartille ali 100 centimov) . . . » 5'11

Anglija. 1 funt šterlingov à 20 šilingov (Gw.) (Guin. 21 šil.)	K	24'01 ³ / ₄
1 šiling à 12 pensov	"	1'17 ¹ / ₂
Arabija. 1 Moka-tólar à 80 kabirjev (120 ¹ / ₂ Moka-tólarjev	"	4'12
00 avstrijskih Marije Terezije tolarjev)	"	4'82
Argentinska ljudovlada. 1 peso fuerte	"	24'01 ³ / ₄
Avstralija. 1 funt šterlingov à 20 šilingov à 20 d.	"	2'—
Avstro-Ogrsko. 1 gld. = 1 gld. à 100 kr. = 1:85'06	"	1'—
in 1 krona à 100 vinarjev	"	—95 ¹ / ₄
Belgija. 1 frank à 100 centimov ¹⁾	"	1'—
Bolgarija. 1 lev (frank) à 100 stotink v zlatu	"	—93
Običajni denar v srebru	"	2'58 ¹ / ₂
Brazilijska. 1 milreïs (peso) v zlatu à 100 reïsov	"	2'35
Ceylon. 1 rupija	"	1'30
Dansko. 1 krona à 100 oer	"	—25
Egipet. 1 piaster (à 40 par)	"	—95 ¹ / ₄
Finsko. 1 marka à 100 pennijev	"	—95 ¹ / ₄
Francosko. 1 frank à 100 centimov	"	—95 ¹ / ₄
Grško. 1 drahem à 100 leptov	"	—95 ¹ / ₄
Holandsko. Glej Nizozemsko.	"	—95 ¹ / ₄
Italija. 1 lira à 100 centezimov	"	1'76
Japonska. Račun v deželi 1 itzebou	"	3'59
Račun z Evropo 1 mehikanski srebrn dolar	"	5'88
Kanada. Postavno kakor na Angleškem, v prometu 1 halif	"	7'52
à 5 s.	"	5'10
Kitajsko. 1 taël ali lieng à 10 tsienov, à 10 fenov 10 cashov	"	5'10
Kuba in Portoriko. 1 piaster à 100 centimov	"	1'17 ¹ / ₂
Mehika. 1 peso à 8 realov à 4 kvartile	"	1'99
Nemčija. marka à 100 pfenigov ²⁾	"	1'32 ¹ / ₄
Nizozemsko. 1 goldinar à 100 centov (ali 20 stiblingov)	"	4'70
Norveško. 1 krona = 100 oer	"	5'18
Nova Granada. 1 peso à 10 dec. à 10 centov	"	9'41
Paraguay. 1 piaster à 8 realov	"	—94 ¹ / ₄
Perzija. 1 doman =	"	—09'4
10 kranov, 1 kran =	"	3'77
10 dinarjev, 1 dinar	"	19'04 ¹ / ₂
Rusija. 1 zlat rubel à 100 kopejk ³⁾	"	—95 ¹ / ₄
1 polimperial (novejšega kova)	"	—95 ¹ / ₄
Srbija. 1 dinar à 100 paras	"	4'93
Španija. 1 peseta à 10 realov à 100 centimov	"	1'32 ¹ / ₄
1 duros à 10 realov à 100 centimov	"	—95 ¹ / ₄
Švedsko. 1 krona à 100 oer	"	4'23
Svica. 1 frank à 100 rapov	"	—21
Turčija. Najnovejši denar: kos za 20 piastrov	"	2'35
1 piaster (gerš) à 40 par	"	
Vzhodna Indija. 1 komp.-rup. à 16 annasà 12 pijes	"	

1) 0·95¹/₄ ali natančneje 0·95·3

2) 1·17¹/₂ ali natančneje 1·17·56.

3) Papinat rubelj ima menjajočo ažijo.

Sonet.

Visoke misli — moje steze zlate,
velike želje — moji srčni cveti,
čarobne sanje — moje solnčne trate,
mladost ti moja — bajni grad zakleti.

O da mi je še enkrat te uzreti,
še enkrat dvore videti bogate,
začarano kraljico jim oteti
in jo peljati med vesele svate...!

In v kraje, kjer najlepše solnce sije,
kjer se ljubezen brez bolesti zlije
v nirvane srečen, tajinstven šepet...!

A kje je večnega blaženstva svet?
Obdaja ga pošastna dvojna senca —
obup in žalost — mračna poročenca...

ANTON NOVAČAN.

Res je, ali . . .

Daj delaj, gani se, ne bodi len!
Kaj gledaš v prazni nič, strmiš v daljavo?
Življenje hoče, sili te na spravo;
pomiri ž njim se in preženi sen!

Postani tóp in bodi trd ko dren . . .
Dobička išči pot, edino pravo,
da stečeš si bogastva blišč in slavo,
ugleden mož, uvaževan, češčen.

Množice vero mi spoštuj, neguj . . .
In med mogotci pripogibaj tilnik,
dokler še nisi sam svoj samosilnik.

Iz solz ubogih si cekine kuj,
in bodi pajek, ki previdno veže,
vse kar doseže v svoje tanke mreže . .

ANTON NOVAČAN.

Tihe želje.

Poljubil bi te, objel bi te,
bridkosti pri tebi pozabil,
v naročju tvojem počil sladko
in misli bi lepe privabil.

Zagledal bi se v zeleno ravan,
v grmičke in ptičja gnezda;
povprašal bi modro visoko nebo,
kje moje je sreče zvezda . . .

In ti bi koj dvignila lepe oči,
pomagala mi jo iskati ...
a jaz bi na tihem ves srečen bil,
da ni mi jo treba iskati ...

Pritajeno, tiho bi prišel večer
in nama vse čare poklonil;
pri cerkvici beli na holmu bi zvon
k večerni molitvi zazvonil ...

ANTON NOVAČAN.

Glad.

(Priatelj L. 27. IV. 1909.)

Po ulici gre, ko spušča se mrak,
utrujeno, bolno, senci enak.

»Kako ti je danes, želodček moj,
nadležni in prazni sodček moj?«

»Norčuj se, norčuj ... Le en grižljaj,
le eno kapljico vode mi daj!««

»Nevarna je voda ... Nogè, naprej,
okó, ti dobro pazi, oprezno glej,

mogoče uzreš desetico na tleh
mogoče drobtino, koščico, oreh.«

Pa noge svinčene pešajo;
pogledi se divje mešajo ...

Je misel še jasna ... Drobovje gori ...
Na vrvi zlati kos kruha visi ...

Obupno se stegnejo roke po njem
ko Tantalu — kruh se odmiče očem...

Na tlaku bi bil študent zaspal
in nihče bi ga ne pomiloval...

A konec, ker hoče, naj zamolčim,
od daleč ga ljubim in se solzim...

ANTON NOVAČAN.

Otožno temno je nebo . . .

Otožno temno je nebo,
daniti noče se...

Skoz veje lahek veter gre
in joče se...

Ovila zemljo je megla
z vlažnimi krili...

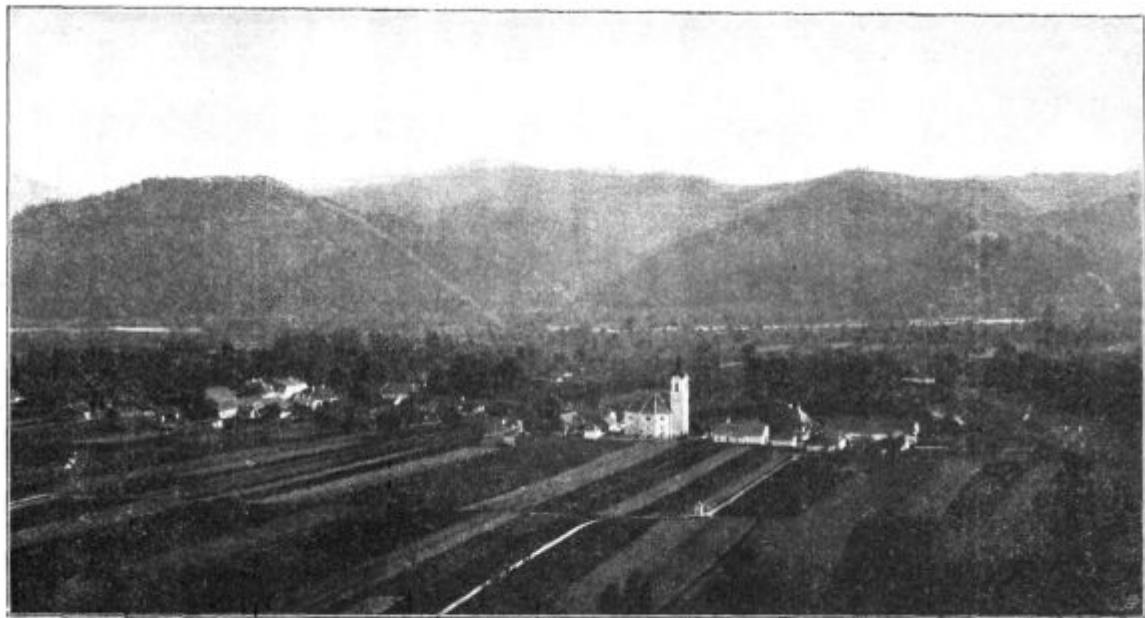
Skoz neprodoren pajčelan
pogled moj sili...

Za meglo spijo polja
s temnimi poti...

Vse tiho... Brezupno dež plaka le
v samoti...

M. V. BREZOVNIK.

Dol pri Ljubljani

Zgodba o zaplenjenem pravičniku.

Spisal **Ivan Cankar.**

Kar bom zdaj povedal, se je vršilo v Ljubljani ob tistem času, ko je državni pravdnik reševal domovino. O angelji in sveti posli božji — kako smo živeli tedaj! Beseda nam je bila takorekoč že na jeziku zaplenjena. Najnedolžnejši, najponižnejši ljudje — na priliko jaz — so bili obsojeni med trapiste. Rekel sem prijatelju: »Le verjemi, ljuba duša, da si je grešnik sam kriv kazni in pokore! Govori alojzijško, piši deviško in angelj Gospodov pojde mimo!« . . . Pa sem napisal pridigo, ki je bila tako nedolžna, kaj bi rekel — blazih sapic šepetanje, vrelca čistega šumljanje, zvezdic miljenih migljanje; prišel je večer, napočila je ura novic in bel papir mi je strmel v prestrašeni obraz . . . Takrat so bili povzdignjeni med narodne mučenike ljudje, ki niso imeli prav nič talenta za ta težavni posel. Svoj živ dan so mrvili skromni kruh pravičnega mišljenja in tistih načel — a glej, nenadoma se je odprla svetu in državnemu pravdniku skrita skrinjica puntarskih misli. Vršile so se tajne tragedije, ki so še premalo oznanjene in počesčene. Davi še cesarski svetnik, drevi že krvav Danton; včeraj še sodnik v talarju, danes na zatožno klop! . . . Kaj je človek? . . .

Sčasoma smo se privadili temu zaplenjenemu življenju; otopeli smo. Nihče se več ni čudil, če je prinesel natakara na mizo kup belega, neoskrunjenega papirja; bili so časopisi, kakor jih je uredil državni pravdnik. Le tu pa tam je

stala samotna beseda, črna barčica na belem morju. »Kri« ... Kaj? Čegava kri? Odkod kri? Ali morda poljudna znanstvena razprava o krvi? Ali se je morda komu kri ulila? Ali pa je morda celo ... Sam Bog nebeški vedi — namesto razlage bela pustinja! — »Prokleta« ... Kaj je proketo? Kdo je proklet? Ženskega spola je, če je ednina; ampak če je množina, je prokletih več stvari srednjega spola ... Ali je torej ženska, ali je večkratno srednjespolno prokletstvo, ali pa je prokleta morda le ta ali ona inštitucija? Bela pustinja, slepa uganka! ... Glej, tam dolg nadpis! »O koristi in potrebi militarizma, osobito z ozirom na ...« Z ozirom na kaj? Nič odgovora! Državni pravdnik je črtal vse ozire in ni maral ničesar povedati o potrebi in koristi militarizma ...

Kar nas je, ki se po božji nemilosti ukvarjamo s peresom, smo se zatekli v zavetišče namigavanj. Če bi bilo potreba napisati »ostudna sodrga«, se je pero premislilo in je napisalo »čestita družba«. Ampak državni pravdnik je bil prebrisana glava; natanko je vedel — in vedel je, zakaj je vedel — da »čestita družba« ne zasluži tega imena, bral je skrito misel in jo je zadavil. Doživel sem veselje, da je pravdnik črtal »avstrijski patriotizem«; že njemu samemu se je zdel paradoksen in smatral ga je za norčevanje. Nekoč sem se nameraval povzdigniti na višek namigavne učenosti in sem namesto besede »krivica« postavil »pravico«. Državni pravdnik pa je pravico odpravil ...

Fantazija je tisti nebeški ogenj, ki razlikuje človeka od živali. Če sem ugledal nerazumljivo besedo na praznem papirju (takorekoč nič v niču), sem udaril številko pred tisto ničlo. Napisal sem namreč, kar se mi je zdelo najbolj primerno za tisto prazniško praznoto. Drugi ljudje morda niso pisali, ampak njih misli so tkale in pletle strahovite članke. Videl sem jih, ki so strmeli dolge ure na beli papir; in kar je zamolčal jezik, so razodevale oči. Ni ga pisarja na vsem božjem svetu, ki bi bil napisal toliko krvavih knjig, kakor

si jih je takrat mislilo nedolžno ljubljansko občinstvo. Spoznanje me je obsenčilo, da praznота poraja revolucije . . . Ah, čemu se srdijo nespametni ljudje nad »konfiskacijsko prakso«! Nikoli pač niso videli človeka, strmečega na bele rubrike! Strmi, molči . . . a misli njegove gredo po takih cestah in klancih, kamor bi jih ne bila pognala še tako ognjevitа beseda, ne pisana, ne govorjena! . . . Ne, ne: bojna misel bo živela, dokler bo živel državni pravdnik; odpravite njega, pa se nas Bog usmili! . . . V tistem času je bilo nekoliko upanja, da se vzdramijo trdokorni in načelni zaspanci, kakor se verniki vzdramijo v cerkvi, kadar župnik umolkne; tudi je bilo upanje, da slepci izpregledajo, mutci izpregovore, glušci zaslišijo božjo besedo . . . Sanje, nazaj v predrzno srce! Srd je bil izlit brez koristi in škode, kakor vino v krčmi: natakārica pride, zamenja prt in — še en liter pa brez zamere! . . .

Živela pa je v tistih zaplenjenih dneh še druga vrsta ljudi, živela je od nekđaj, živi še dandanes in bo živela na vekomaj. To so ljudje, ki diše na sto klafter in dalj po brezmadežni pravičnosti. Ambra njih sapa, nektar njih pogled, ambrozija njih beseda. Življenje jim je kakor cesarska cesta med Logom in Brezovico: načrtana je s črtalom; ne gane se ne na desno, ne na levo, ne spusti se in ne vzdigne, celo jablani ob poti stoje natanko 10 korakov druga od druge in so vse enako visoke in košate. Kadar sem šel po tisti cesti, sem mislil na smrt; in tako me obide kakor predsmrtno kesanje, kadar ugledam pravičnika. On je pravičen kakor jezni Jehova, ne kakor dobrotni Gospod. Da bi krivice ne bilo, pravičnik bi jo ustvaril; da bi greha ne bilo, pravičnik bi ga porodil. On nima glavo, da maje z njo, oko, da se zgraža, jezik, da kara. Človek je sad podedovanega greha, državljan je edinole ovira državnemu redu, poglavitna in najsvetejša pravica njegova je kazenski zakon . . . Največ takih pravičnikov raste med pedagogi, kar je že zato koristno, da pasma ne izumrje. Cveto pa

tudi na drugih vrtovih, celo na takih, kamor bi jih človek ne šel preganjat: našel sem ga med umetniki in sem ga čudom pozdravil . . .

Veliko so imeli opravila, težkega in Bogu dopadljivega, v tisti molčeči dobi, ko je visel nad razbojniki Damoklejev meč, to se pravi rdeči pisalnik državnega pravdnika. Vzel je pravičnik v roko beli papir, časopis imenovan, pogledal je temuo, namršil je obrvi, stisnil ustnice; najprej je pomislil na obešenjaško zlobo drugih ljudi, nato pa na svojo pravičnost. In je rekel v svojem srcu: »Besedo so mu izbrisali, jezik zavezali in zavozlali, misel pa se reži s tega belega papirja! Obsekali so drevo, korenin pa niso izruvali; razraslo se bo, razbahalo še višje! Državni pravdnik je kakor Noetova žena: porezala je trte, da bi jih ugonobila, pa je le dala potuho njim in možu pijancu . . . Glej, tam sede in molče, jaz pa vem in bi stavil, da so greha polne njih misli! Dvoje oči ima razbojnik kakor jaz, sredi obraza nos, usta pod njim, vse kakor jaz; ne razloči ga od mene ne mestni stražnik, ne državni pravdnik, ne sodnik in ne rabelj — kolika krivica! V mojih mislih čednost, kakor je v mnogoterih zakonih ukazana, v njegovih mislih temne rokovnjaške namere; postava pa je slepa, gre mimo in pozdravi obadva enako spoštljivo . . . Povesi glavo, razjokaj se, pravičnik, zaradi nepoplačane svoje svetosti! . . . Ali čas pride in morda je že blizu, ko bo luč postave odklepala čela, odpirala glave in tedaj nam zasiže slavna Velika noč!«

Tako je govoril pravičnik v svojem srcu in je bil hudo jezen in žalosten . . .

Goli papir je kričal glasneje od najglasnejše besede. Že to spoznanje je bilo premišljevanja vredno, nikakor pa ne tako globokega kakor neko drugo, ki se je porodilo prav ob tistem času.

Kdo je ginjen, kdo srdit, kdo je puntar in razbojnik, če ugleda na cesti mladega fanta, štirinajstletnega pobalina?

V kakšni zvezi je ta mladi fant s častjo, blagrom in ob-
stankom naroda? V kakšni zvezi z ugledom in ponosom
policijske države? In v kakšni zvezi naposled s potrebo in

Mladoturki ženo vjete sultanove vojake v zapor

koristjo militarizma? . . . V nikaki, mislim. Vsaj ne, dokler
živi. Komaj pa je ta mladi fant mrtev, je stvar popolnoma
drugačna — razodene se, kar je bilo skrito . . . Luč je

prižgana: ta mladi tant je v tesni zvezi z ugledom in ponosom policijske države in celo še v tesni zvezi s potrebo in koristjo militarizma. Zakaj? Zato pač, ker je mrtev... Dokler so kričala ta mlada usta, kdo se je zmenil zanje? Zdaj pa je prebledel človek, ki jih je ugledal na mrtvaškem odru — napol odprta, udano smehljajoča, tiha, mrzla. In spreletelo je človeka, da so te mrzle ustnice v zelo tesni zvezi s častjo in blagrom naroda, kakor tudi s potrebo in koristjo militarizma...

Saj to je: odkar so živi umolknili, govore mrtveci. In slovenski narod je lahko ponosen na svoj paradokson: življenje sesa iz grobov... Predikantje na očitnih lecah so nam zaspali — zdaj pokleknimo, pritisnimo uho na grudo in čuli bomo glas...

Tisti pravičnik, Pompilij imenovan, je šel na Dunajski cesti; šel je, kakor se spodobi zanj: resen, mrk; pred kavarno Evropa je napol spodnjo ustnico, premislil natanko ter prestopil prag. Komaj ga je prestopil in komaj je slekel suknjo, je ugledal na mizi kup belih papirjev in je užaljen namršil obrvi: kup belih papirjev — kup razbojništva, ki je bilo uklenjeno in v tesno celico zaklenjeno in ki zdaj skozi omreženo okno in z zapečatenimi ustmi pridiga tisočrim... Ampak ugledal je pravičnik še vse nekaj drugega; ugledal je droben list in na tistem drobnem listu je bila podoba. Podoba mladega fanta, mrtvega mladega fanta, ki leži med cveticami. Nič drugega. Eno oko je bilo prav narahlo odprto, ampak gledalo ni, bilo je čisto belo — kakor se punčica v mirnem spanju skriva visoko pod trepalnico. Tudi ustnice so bile napol odprte; čudile so se, hkrati pa so se smehljale; kakor če bi rekle: »Kaj je res, da ste mi to storili? Saj ni mogoče, da bi mi to storili — kaj sem vam storil?« Na desnem licu, tik pod belim očesom, je bila majhna črna pega; kakor da se je bil udaril otrok, ko je padel z obrazom na kamen. Ko je padel ta veseli otrok z obrazom na trdi kamen. Ko je ta smehljajoči obraz

udaril na črni kamen in se je prelila njegova kri, prelila se mlada rdeča kri po črnem kamnu. Ko je zamahnil z obema rokama, spotaknil se, padel na obraz, namreč na tisti veseli, mladi obraz, na tiste svetle oči; tudi oko je bilo ranjeno; namreč tisto belo oko, ki se je pred smrtjo skrilo pod trepalnico; udarilo je ob kamen . . . ne, nič več o tem! Pripovedujmo zdaj o potrebi in koristi militarizma ter o pravičniku.

Pompilij je ugledal tisti obraz, tisto oko, tiste ustnice. Trenil je in se je izpremenil; za en sam hip. Kakor senca je šinilo temno preko njegovih lic, kakor rosna senca je dihnilo iz njegovih oči . . . šinilo je, dihnilo in je minilo.

»O ti strašna, do neba vpijoča . . .«

Ne dalje. Nobene besede več. Nobene misli več. Pravičnik se je hipoma vzdramil in je ostal pravičnik. Ali ni je bilo oblasti več ne v nebesih, ne na zemlji, ki bi bila izbrisala greh, storjen pred obličjem pravice. Do tistega hipa, ko je ugledal mrtvi obraz, je bila njegova duša neoskrunjena, radost oblastnijam, vzgled mladini; lahko je rekel v svojem srcu (in velikokrat je rekel): »Tako velika, o Gospod, je moja svetost, in tako žarko sije, da ob poletnih nočeh ne žgem olja in tudi pozimi le redkokdaj!« Ni je bilo izkušnjave, močnejše od te neomajne čednosti. Pogostoma se je prikazal zapeljivec v prikupljivi podobi, vabil je in mežikal; Pompilij pa je okrenil glavo, široko zamahnil z desnico ter šel po svoji ravni cesti. Tudi v podobi mučeništva, narodnega ali drugačnega, je poskušal zapeljivec svojo nečedno umetnost; Pompilij pa ga je pokaral ter mu razložil, da je mučeništvo tista čednost, ki naj sama sebi pripiše, da je . . . Ali zdaj — kaj se je zgodilo? Čemu je bil stopil v kavarno? Da bi pogledal z okom karajočim tiste bele papirje ter se razsrdil nad skritimi razbojniki. Oj le vada je bila, sladka vada zapeljivca, ki je vzdignil poslednji as ter ga udaril na mizo. Oj, stal je za hrbtom pravičnika, gledal mu je smehljavo preko rame, nastavil

mu je podobo tako umetelno, da mu je mrtvi obraz kakor iz zasede planil v nedolžne oči. Pompilij je izpregovoril v mislih strahovito, nadvse pregrešno besedo, zapeljivec se je zakrohotal in je smrdeč izginil; greh pa je bil storjen, pribit in zapečaten na vekomaj! . . . Jokaj zdaj, krvave solze plakaj, oskrunjena devica — Bog sam ti ne povrne nedolžnosti! . . .

Natakar je stopil k Pompiliju, ali Pompilij je povetil glavo, zaihtel je tiho in je šel brez pozdrava.

»Zbogom, mladost! Včeraj še, o danes do te ure še — lilija duhteča med osatom; prerezano je, presekano je; razmeknilo se je to življenje v dvoje dob, tujih druga drugi, kakor paradiž peklu; tam sladka dišava, tu smrad trohnobe . . . Kam naj stopim, komu naj pogledam v oči?«

Res, pozabil ni Pompilij in dobro je premislil, da beseda ni bila ne izgovorjena, ne zapisana. Ali to ga ni zmotilo niti za trenotek, da bi opravičeval svoj greh, ali da bi ga celo tajil. Narobe: pametno je prevdaril, da je greh v mislih hujši od greha na jeziku; beseda gobezdava, bodi še nečedna, je znamenje odkritosrčnosti; misel zatajena je znameje zakrknjenega srca. Strog in pravičen sodnik si je bil Pompilij, pa je razložil, da je bilo puntarstva več in ostudnejšega v njegovi zamolčani besedi, nego na vseh tistih belih papirjih in celo več nego na tisti brezbožni podobi. Rekel bi nevernik in bi se usmehnil: »Kdo je slišal? Kdo je videl? Kdo zaslutil?« Tudi Pompilij je slišal nevernika zapeljivca, pa ga je pogumno zavrnil. »Poberi se od mene, pravičnika! Enkrat si udaril as, dovolj je! Oskrunil sem svojo dušo, v osmem činovnem razredu potrjeno, za sedmi razred pripravljeno! Kdo mi povrne izgubljeno nedolžnost, podlago uglednemu položaju in državnem redu? Ali jo boš ti povrnil? . . . Storjen je greh, le v pokori je očiščenje! Teh prav tako razumnih kakor krepkih besed se je zapeljivec močno prestrašil ter je pobegnil enkrat za vselej.

Pompilij se je napotil naravnost domov ter se je zaklenil v svojo izbo, da bi v miru in bridkosti premislil vso žalostno stvar od začetka do konca. Ali kolikor bolj jo je obračal na desno stran in na levo stran, ogledoval jo od „spodaj in od zgoraj, ob oknu in ob sveči, toliko večja je bila in toliko bolj neblago je dišala. Dognal je: »Kadar bodo obešali misli, kdo bo visel najprvi? Pravičnik bo visel, ki je molče lagal! . . . Ni dovolj, da grešnik dožene svoj greh; treba je izpovedi, kesanja in pokore!«

Mračilo se je, ko se je napravil k pravičniku Pafnuciju, ki je bil v svetosti in ponižnosti za dobro klaftro pred njim, kajti užival je že sedmi činovni razred.

»Ali si videl tisto podobo, o Pafnucij?«

»Videle so jo moje človeške oči, moja duša je ni videla!«

Pompilij je povetil glavo.

»Pa da bi, recimo, človek, ki je pravičen od rojstva . . . da bi tak človek . . . recimo v hipni omotici . . . ali v nenadni zatemnelosti uma . . . da bi, recimo, tak človek in v takem položaju . . . zinil to in ono, tako in tako . . . ne, seveda, v hudobnem namenu, ali celo v puntarskem smislu . . . tudi ne naglas, seveda, ne v družbi . . . čisto sam, prav natihem, takorekoč v pustinji, da bi se izrazil tak pravičen človek . . . ne, seveda, da bi se jaz zdajle tako ali podobno izrazil . . . da bi se izrazil recimo: ta ali ona, taka ali drugačna naredba, odredba, ukrenitev te ali one oblasti in ne po svoji potrebi in umestnosti, kakor tudi in še posebno ne po svojih posledicah . . . kako bi rekel . . . pravična . . . temveč je, kako bi rekel . . . vnebovpijoča . . .«

Pafnucij je vstal ter je premeril Pompilija z resnim pogledom od nog do glave.

»Grešil si v svojem srcu, o Pompilij!«

Trepetal je Pompilij, jecljal.

»To se pravi . . . le na primer, recimo, postavim, posito, le kakor prilika, kakor vzgled pohujšljivega početja.«

Železniška nesreča pri Pesnici

Pafnucij pa je iztegnil dolgo roko, vzdignil je glavo tako visoko, da se je prikazalo jabelko nad ovratnikom, in je rekel: »Zbogom!«

Pompilij je ihtel naglas, ko je omahoval po stopnjicah. Domov prišedši je sedel in je pisal dolgo v noč in vse do jutra. Pisal je svojo obširno, temeljito in popolnoma odkritosrčno obtožnico.

Najpoprej je obrazložil dejanski položaj. Popisal je brez pretiravanja puntarsko in krvoločno mišljenje ter nehanje ljubljanskega prebivalstva, ozrl se je tudi mimogrede na pojave in dogodke v bližnji in daljni okolici ter opozoril na njih nevarnost; nato je izrekel državnemu pravdniku svoje zvesto državljansko zadoščenje ob njegovem delovanju, vendar pa si ni mogel kaj, da ne bi z vso dolžno ponižnostjo obžaloval premehko in prevelikodušno obzirnost državnega pravdnika, katero da si razlaga samo z najbržim dejstvom, da ima gospod državni pravdnik milosrčno soprogo in mladoletno, nadebudno deco, dejstvo, katero je še vselej mehkobnomilo vplivalo na državljane, zakonu zveste; in naposled je nastopil pot brezobzirne samoobtožbe. Razložil je, kako težavno in nadvse mučeniško stališče da je prisojeno od teh nenavadnih in globokega obžalovanja vrednih časih čestitim pravičnikom, ki na kljub vsem in zelo mnogoterim izkušnjam neomajno stoje na braniku kazenskega zakona; ali kdo ve, odkod pride izkušnja, kedaj pride in kako! V spanju morda, v nemirnih sanjah po težki večerji, se blodne misli nenadoma prevrnejo in beseda plane iz njih, ki bi je bdeči jezik nikoli ne izpregovoril. So pa še drugi in drugačni slučajji — načela so trdna, človek je slab — ki zavedejo brezbriznika v jarek, pravičnika v greh... In nato je popisal Pompilij natanko in povrsti svojo žalostno zgodbo. Solze so kapale iz njegovih poslednjih besed, solze pravičnika, ki se je radovoljno napotil na Golgato. »Pred Vami stojim, sodite me! Ne po milosti, temveč po pravici! Težak je greh, težka bodi kazen, grenka pokora!« ...

Truden, upal, objokan je bil Pompilijev obraz, ko je dovršil in podpisal to zgodovinsko pisanje. Položil je težko glavo na mizo in je zaspal; mirno je spal; smehljal se je v lepih sanjah; zakaj pravičen je bil . . .

Tri dni in tri noči je čakal odgovora; zaklenil se je v izbo, pospravil je vse svoje stvari in napisal testament; nato je molil in premišljeval. Četrty dan pa je prišel odgovor; razposajena karta je bila — premalo oblečena, napol pijana ženska s kozarcem v roki; pod njenimi nogami pa je bilo napisano:

»Tele neumno! Vprihodnjič žlampajte malo manj! —
Trenz« . . .

Otok mrtvih

Polagoma se je vzdignil trudni Pompilij; prečudno se mu je svetil obraz.

»Pravičnejši si od pravice, o Pompilij!«

Tudi tisto noč ni spal do jutra. Ali pisal ni, ni ne molil in ne premišljeval, temveč šival je. Bilo je težko opravilo, kajti roka Pompilijeva ni bila vajena šivanke. Dolgo in široko belo rjuho je razrezal, prikrojil si jo je za haljo dopetačo. Nato je zadaj od vratu do peta narisal z rdečilom debelo in ravno črto. Ko se je zdanilo, je Pompilij dovršil težavno delo; vzdihnil je iz globočine in si je ogrnil belo haljo.

«Pravica, kar sama nisi hotela, je hotel tvoj udani hlapec! Hotel je in je storil; čast njegova pojde v večnost — svetel oblak od izhoda do zahoda! Oj pravičniki, bratje — zaplenili smo misel!«

Z dolgim in mogočnim korakom je stopil na cesto...

Bog vedi, kaj bi se bilo tedaj zgodilo nelepega in nečloveškega, da se ni ob usodni uri prikazal bistropametni doktor Robida.

»Zaplenjen!« je vzdihnil Pompilij z bridkim ihtečim glasom; zatisnil je oči, zavil se je tesneje v haljo in je stopil nerodno kakor slepec.

Tedaj ga je potrepljal po rami doktor Robida.

»Gospod Pompilij . . . saj lahko rekurirate!«

Nasmehnil se je Pompilij, solnce mu je zasijalo v obraz, bela halja je padla v prah . . .

Zubrinci pri Vinici ob Kolpi

Sestanek.

Spisal **Milan Pugelj.**

I.

Trije ali štirje dnevi so še manjkali do moje svatbe, ko sem korakal neko davno noč proti svojemu stanovanju. Lepa noč je bila, po ulicah prijeten hlad, vse tiho, samo tuintam korak zakasnelega veseljaka, nekakšna mrmrajoča pesem, ki se zdi, da smukne senci podobna mimo vogla, pod svetilko blesk policajevega polumesca, sijaj kavarniških oken, ki se bliščijo ponekod sredi ulice ali trga kakor zlate plošče.

Ko sem zavil v osamljenejša kraja, sem takoj začul pesmi slavcev, ki so peli pod grmovjem nad cesto in kakor vsak večer, tako sem tudi takrat ustavil korak, poslušal, premeril počasi par metrov trotoarja, zopet stal in vnovič nadaljeval svoje nočno romanje proti domu. Vse mi je bredlo ob taki uri po glavi. Šale in dovtipi, ki smo si jih privoščili tisti večer po kavarnah in gostilnah, zanimiva dogodka, ki jo je povedal prijatelj Julče iz svojega potovanja, lepa tujka, ki je sedela ves večer pri nasprotni mizi in se ozrla včasih name s čudovito živahnimi očmi, pijani drug Pogačar, ki je splezal sredi trga na kandelaber in ugasil za kratek čas svetilko in moja lastna minulosť, lepi časi, ki so nekoč cveli, pa odcveli.

Slavci so torej peli nad mano, grmovje je od časa do časa pošumevalo, zvezde so gorele na višavi v taki množini, da je bilo neba, skoro bi dejal, več zlatega kakor

temnega, jaz pa sem se domislil davnih časov, povečini tistega, kar bi bil rad imel, a nisem nikoli dosegel in menda nikoli ne bom, kar pa je nemara baš zaradi tega tako lepo in očarljivo in nebeško, da mi manjka besed, da nimam izrazov, ki bi se jih lahko poslužil za dostojno in vredno opisovanje. Recimo Gizela. Kako je bila lepa, če se to pomisli, kako je gledala s svojimi velikimi očmi kakor čarodej, kako je hodila po drevoredu in zasmehovala mene, mene, svojega ponižnega trubadurja! Kar sem napravil, kar sem govoril, vse je bilo smešno, vse se ji je zdelo tako malenkostno, da ni zaslužilo njenega uvaževanja, premišljevanja, še celo ne odobravanja. In jaz vem in sem takrat vedel, da ji ne želi in ne more nihče dati toliko, kolikor bi ji poklonil jaz, če bi hotela razprostrti roke, samo geniti z mezinco, reči prijazno besedo! Naj kdo verjame ali naj ne verjame, ampak to je resnica! Takrat sem bil mlad, poln moči, tedaj je bilo lahko okreniti pot pred seboj, tako lahko, kakor dandanes pobrati šibo, če je prej ležala počez, pa jo zdaj obrniti po dolgem in vreči na popolnoma drugo stran! Da bi mi bila rekla, postani zdravnik, postani advokat, notar, profesor, minister ali pa igralec in tenorist — jaz mislim, da bi bil že zaradi moči sugestije vse postal!

Stopam tedaj počasi pod grmovjem in slavčjimi pesmimi in mislim na Gizelo in tisti majhni košček življenja, ki sem ga prebil v njenem obližju ali vsaj zavesti, da mi bo ona kdaj blizu. Spomnil sem se samotnih krajev in okolice daljnega mesta, kjer sem jo čakal po dve tri ure, hodil gorindol, najprej božansko zadovoljen, pozneje po malem obupajoč, nazadnje brezupen, pobit, nekako duševno izmučen in truden. In odhajal po navadi, kakor sem prišel: čisto sam po temi, po skrajno nerodnih potih, opraskan vsled robid in trnjevega grmovja, ki mi je sililo v roke in v lica. Ne-popisnokrat sem jo pričakoval, prišla pa je redko, redko. In ob takih slučajih je pripeljala s seboj starejšo sestro Julo, ki se je vselej zasmejala, kadar je pogledala v moj

obraz, ali pa majhnega bratca Milčka, ki ga ni bilo mogoče podkupiti in vsaj za trenotek odpraviti z vsemi sladkarijami tega sveta. Po kolenih se mi je spenjal, hotel vleči poganjajoče brčice, češ, da njegov otec take stvari rad prenaša, me tepel po licih, ker se mu je zdelo, da sem prebled, vsakokrat pohodil vse čevlje in odločno zahteval, da sem ga gugal, kolikor so dovolile mlade moči.

Ob času dogodbe, ki jo opisujem, je bilo že vse to minilo. Gizela je živela daleč od mene, meni se je zdelo, da živim še dalje od nje, leta so mejila minulost od sedanjosti, mnogo, silovito mnogo se je bilo izpremenilo. Slikarsko akademijo sem bil že davno dovršil, domače ljudi je pokosila smrt, dogodki so prihajali nadme veseli in grenki, radostili in žalostili, strojili in strojili tako dolgo, dokler me niso do dobrega ustrojili. In takrat je imelo življenje malo lepega zame. Dan je bil podoben dnevu, teden tednu, mesec mescu, hrepenenje po prihodnosti, ki baje pride bogvekako lepa in bogata, je nekako zastalo, obtičalo nekje sredi pota kakor zdrobljeno kolo. Življenje se je bilo do dna izpremenilo. Še smo imeli dekleta, še smo z njimi šetali po jesenskih in samotnih drevoredih, kjer rumeni in odpada listje in pleše v moči mraznih sap, ali ljubezni je bilo malo in koprnjenja nič. Govorili smo, zabavali, objemali, če je bilo tako prav, poljubljali, če smo vedeli, da na tak način vstrežemo, ali srce, tisto srce, ki je včasih davno pri takih prilikah drhtelo in trepetalo kakor v vetru topolov list, tisto srce je bilo zdaj nekje daleč, nekje globoko v nedosežnem kraju, kakor obrabljeno, založeno in staro. Dekleta, ki smo jim bili svoje dni v kratek čas, smo zdaj mi smešili, vabili jih tja, kamor nas ni bilo, opravičevali se pri njih z vidnimi lažmi, obljubljali jim sam sveti zakon z zasmehom na obrazu. Zadeve so se torej popolnoma zasukale. Samo tisti spomini, ki so kazali duši nežno in obenem tako jako mladost, par let iz prejšnjih časov, solnčna proga sredi mračnih in meglenih življenskih njiv, ta je še podprla omagujočo zavest, zaničala

revščino, odkupila vsakdanjost in grenkobo s solnčnimi žarki. Če mi je prišla pod roke stara in slaba risarija iz onih dni, pa me je prijetno izpreletelo po notranjosti ob prvem pogledu, če je zaigral zapit in osivel muzikant ulično popevko, ki smo jo peli v tistih letih, pa mi je bilo mehko in milo pri srcu kakor stari majki, ko ugleda po dolgem času svojega sina. In ljubezen in spoštovanje do vsega, kar mi je bilo tistikrat sveto, je ostalo enako in živi še danes v meni nedotaknjeno in neizpremenjeno. Kdaj me je že minilo zardevanje, kdaj sem bil zadnjič v zadregi pred žensko, ki je slučajno lepo zaraščena in ima oči črne in svetle kakor dva uglajena kamena? Davno ne, nikjer ne, samo enkrat samkrat in takrat, ko sem srečal v gledališkem hodniku med predstavo čisto nepričakovano in nenadoma Gizelo. Zardel sem — čutil sem natančno toploto v svojih licih — in bil v hipni zadregi.

»Vedno ste enaki!« — je rekla in se mi smejala. »Ali se še do danes niste navadili žensk?«

In ko je stala pred menoj in govorila, je bil njen glas tako malomaren, kakor bi mislila nekaj docela drugega, kar ni z menoj v nobeni stiki, mimoidoče je gledala, vedla se tako, kakor bi se ji mudilo proč, kakor bi jo vleklo drugam, drugam!

Tisto noč sem skrivaj pobegnil iz gledališča domov v svojo sobo, oblečen sem legel vznak na postelj in čul skoro do jutra. Ali taka premišljavanja samo mamijo duha, trpinčijo srce, kradejo čas, napravljajo posameznika nespособnega za delo. Čemu želeti zvezdo z neba, če je pa vsakomur znano, da je nedosežna, čemu hrepeneti tja, kamor bi radi, in smo prepričani, da nikoli ne pridemo?

Naveličal sem se bil burnega življenja, prečutih noči, pijanih družb in zahotelo se mi je miru, domačega pokoja. Dom bi bil rad imel, svoj lastni dom, ženico, ki bi skrbela zame tako kakor včasih mati, prijetno in toplo izbo, kjer bi sedel ob zimskih večerih, povabil prijatelja iz mladih let

na polič vina, pa se pomenil z njim o solnčni minulosti, o dnevih cvetja in luči. In zato sem se bil zaročil z mirno, sila pohlevno blondinko, ki je poslušala moje besede kakor dete bajke, gledala z udanimi in modrimi očmi v moj obraz, se veselila mojih obiskov in bila z menoj — kakor je sama trdila — povsem zadovoljna in srečna.

Tudi na ta večer sem bil pri njej, od nje sem šel v gostilno med prijatelje, z njimi še v kavarno in zdaj — že skoro proti jutru — pod grmi in slavčjimi pesmimi po beli cesti proti domu.

Ko sem odklenil stanovanje in napravil luč, sem ugledal na mizi, ki je stala temnordeče pregrnjena sredi sobe, majhno pisemce. Prvi trenotek sem izpoznal pisavo in bilo je prav tako kakor vselej takrat pred davnimi časi in kakor tedaj v gledališkem hodniku. Kri mi je tiščala v glavo, razbijala po sencih, gomazela po lobanji kakor mravljinci, roke so se mi tresle, žveplenke, ki sem prižigal z njimi luč, so mi padle iz roke in se raztresle po preprogi. Nervozno sem raztrgal kuverto, privlekel iz nje list s pravcato težavo in čital, ne da bi spočetka razumel.

»Dragi gospod! — Jutri se peljem skozi vaše mesto. Če se vam zdi, pa čakajte ob desetih dopoldne na osebni vlak. Vas pozdravlja Gizela.«

Trikrat štirikrat sem prebral in takrat sem v skrajni zmedenosti šele izpoznal, da se pripelje Gizela, prava, davno-znana Gizela, jutri predpoldne ob desetih jo lahko vidim, govorim z njo, ostanem v njeni družbi.

II.

Predno sem odšel drugo jutro na postajo, sem prejel brzojavko, da je ne bo. Bilo ji je predpoldne nemogoče in zaradi tega pride popoldne ob treh. A tudi ob treh je ni bilo in zato sem čakal pri prihodnjem vlaku, ki je prihajal od iste strani ob šestih, in tedaj je prišla. Ko je vlak obstal na peronu, je pogledala krog sebe skozi okno drugega

razreda in me takoj zagledala. Nasmejala se mi je, meni se je zdelo, da se mi ni še nikoli do tistih dob tako prijazno in ljudomilo nasmehljala.

»Ne izstopim« — je spregovorila v pozdrav in naprej skoro zahtevala: »Kupite karto in peljite se z mano!« —

S klobukom v roki, ki sem ga pozabil po pozdravu posaditi na glavo, sem hitel v notranje prostore, kupil vozni listek in tekel nazaj na vlak in k njej. S trenutnim pogledom sem ocenil njeno zunanost, ki se mi je zdela ravno taka kot v prošlih dnevih in deloma še vplivnejša in bogatejša. Kar je bilo prej mlado, nerazvito, vse tisto je dozorelo tekom časa, se razvilo do popolnosti in mamilo kakor otrov.

Govorila je malo in čisto vsakdanje. Jutranji vlak je zaspala, zamudila, s popoldanskim se pripeljala po obljubi. Oče njen je umrl, mati še živi, pa zelo malo vidi in sliši. Tisti mali Milček, njen bratec, jako slabo napreduje v šoli, ker je vedno zaljubljen in piše pesmi pod takimintakim psevdonimom. Jaz sam sem se čutil pri njej čisto mladega, boječega, pohlevnega in hrepenečega kakor v minulih letih. Dolga doba, ki je ležala med minulostjo in sedanjostjo, se mi je zdelo, da je do malega izginila, splahnila, nekako razkrojila se kakor megla v solnčni svetlobi. Včeraj je bilo to, ko sva se srečala v gledališkem hodniku, in ne pred dolgimi meseci, prošli teden sem se poslovil od nje, ko sem odhajal iz domačega mesta, in ne pred petimi, pred šestimi leti. Vedno sva bila skupaj, ob njej se je rodilo in razvijalo vse moje življenje, kar je bilo stran od nje, to mi bila resnica, to so bile sanje, domišljija, take misli, ki se priklatijo v dušo kakor potepeni psi v tujo domačijo.

Cilj njene vožnje je bila majhna postaja tik morja, kjer so prebivalci — sama je tako pravila — popolnoma slični svetopisemskim očakom, gozdovi pa so enaki po svoji gošči in visokosti pravim pragozdom. Daljni sorodnik, ki se je zatepel pred leti in leti v tisti kraj in pri katerem

ona stanuje, se že veseli nanjo in že davno velela pisati svojim vnukom in jo povabiti. Slep je, sedi pred hišo in gleda tja kvišku nekam, kjer sluti, da stoji solnce, veliko in svetlo, silno svetlo. Nanjo misli in čaka, kdaj pride, kdaj mu prične čitati dolgo zgodbo, ki jo bo on od kraja do konca pozorno poslušal in primerjal s povestjo svojega življenja.

Vozili smo se, dolgo vozili preko polj in travnikov, ob ravnih cestah, ob potokih in vodah, skozi hribe in griče, nazadnje po ozki soteski, preteči od desne in leve z nevarno visečimi skalami, ki je izginila tako nenadoma za vlakom, da se je zdel trenoten val luči, ki je pljusnil skozi okna in potnikom v obraz, kakor blisk. Očem se je pokazala brezkraina zelenosinja, vsepovsod nalahko nagubana planota, ki ni imela konca ne v dalji, ne na desni, ne na levo. Morje je bilo to, in ko ga je Gizela ugledala, je vstala, strmela po njem z nekako drhtečim in mokrim pogledom, z zardelimi lici, nalahko razprtimi ustnicami, vidno se topeča v vplivu njegove mogočnosti. Ona je ljubila morje, kakor jaz, poslušala šumenje njegovih valov, umela golčečo govorico, ki jo je čula izpod votlih in bobnečih obrežnih skal, njena duša je bila kakor moja, samo ona je ni našla, jo je komaj slutila, ker ni bilo moči ne pod nebom ne pod zemljo, ki bi jo bila razgrnila pred njo kakor knjigo, pokazala vso do zadnje strani, in ker je bilo usojeno tako.

Izstopila sva v mraku na obrežni postaji, obstala in se oba hkrati zamislila. Kje sem zdaj v življenju pravzaprav, sem se vprašal, kje stojim? Pred mano je ona in prilika se mi nudi, da ji povem še enkrat vse tisto od kraja do konca, kar sem ji že tolikrat povedal. Ali jaz ne znam praviti tistega, kar mi leži v srcu. Kolikorkrat sem v življenju pred njo poskusil, se mi je smejala. Smešen sem bil torej! Kdor ne najde mojega srca v očeh, v potezih mojega obraza, v glasu izgovorjenih besed, njemu ne morem dopovedati tega, kar zanj čutim.

V razcvetu

»Pojdite z mano!« — je velela in šla sva. Pod oljkinim drevjem in vedno ob bregu. Mrak se je gostil okrog naju, nebo je bilo čisto potemnelo, zvezde so se prižigale vsepovsod po njem, trepetale, pomežikovale, ponekod se utrinjale, padale v svetlih curkih za obzorje kakor raztopljeni cekini. Nama ob levi so šumeli po bregu morski valovi, zaganjali se po produ više in više, vzpenjali se, plazili, zaletavati, raztezali na vso moč, kakor bi hoteli za vsako ceno do naju. In vse nazaj za njimi se je zibalo v temi črno in mogočno morje, daleč tja pod mrakom, ki ga ni bilo več mogoče prodreti očem, in še daleč in daleč onstran mraka brez kraja in konca. Iznad njegove gladine je dihal prijetno hladen vetrič, pošepetaval z listjem na oljkah, se dotikal lic kakor blažeča in nevidna roka.

»Ostaniva tukaj« — je rekla — »in sediva!« — Na skalo sva sedla, ki je ležala črna in dolga na bregu in govorila sva. O življenju, o minulosti, ki se je v njem potopila in nama ostala v spominih. O neki pesmi, ki smo jo nekdam prepevali in ki pričinja:

»Vse zvezde bi dala zate,
vsa morja in vse gore
in ptice vse krilate« —

in ki končava:

»pa nimam reva drugega
kakor ljubeče srcé!« —

In v drugi, ki poje, kako

»zvončki iz doline
zvonijo bimbambom!« —

Na rajnega njenega očeta sva se domislila, ki me ni maral, o njeni stari majki, ki še vedno vé in trdi, da sem zgrešil svojo pot, o njej sami, ki je postala zadnja leta po njenih mislih vsa drugačna, resnejša in mnogo, za čudo mnogo starejša in ko se je bilo že čisto stemnilo, sem se stisnil k njej, jo objel in poljubil.

»Ti« — mi je rekla, tisti sladki prvi »ti«, pod katerim se tope srca ljubečim fantom, ko ga slišijo prvič iz cvetočih in vročih ust svojih ljubljensk — »ti — ti — nehaj!«

Morje je bučalo pod nama, zdelo se mi je, da se je nenadoma oglasilo, da se je silovito vznemirilo, da vali ogromne valove od obal do obal, da jih meče do neba, ugasuje z njimi zvezde in jih raztepa, da beže plahe po grebenih gora, po vrhovih visokega drevja in se skrivajo po votlinah in prepadih. Veje oljk so se sklonile do naju, segle do lic, majhna vejica se je stisnila med najin objem in se spojila s slastjo in srečo. Pijana ljubezni je mahala nad nama, vihravo se gibala, vstrepetala z listi in se zagajala ob deblo.

Svojo notranjost sem čutil vso razdivjano. Prepada sem menil, da imam v prsi, veliko in temno votlino, po kateri stoje skale, mole kvišku, se stezajo od vseh štirih sten druga k drugi in vise navpično od stropa dol v tisto noč in praznoto. Zdaj so se pričele nenadoma trgati. Od vrha se rušijo, iz sten se valijo, dno se pogloblja, leze niže in niže, izginja v globočini nekje in mesto njega se širi rožnato polje, mesto noči sije solnce, mesto skal cveto rože, mesto praznote odmevajo pesmi. Veliko srečo sem zaznal v svojih mislih, kakor šumeča reka je drla po njih in jih do dna prepajala.

»Ti!« — je rekla Gizela in še vedno ponavljala tisti nad vse sladki »ti«. — »Jaz sem se vedno domislila nate, kadar sem hodila po teh krajih. Želela sem, da bi me pod temi oljkami, na teh skalah, ob tem morju enkrat objel. Tako lepo je tukaj, vse mogočno, veliko, božansko, in tvoj objem je ves pobožen in plah in ti si še ves tak kakor pred dawnimi leti, ti še trepečeš v moji bližini, žariš v lica, vznemirjaš se kakor ptica v nočnem šumu. Tvoji vrstniki pa so se postarali, izpremenili, odživelci so!« —

Sama se me je oklenila še enkrat, vstala, prijala me za roko in me peljala nazaj po bregu skozi noč in pod

oljkami. Zdaj so se bili valovi ojačili, večji so postali in močnejši, više, mnogo više so se iztezali po produ, nekako ježno sikali in završevali, ponekod se tako visoko zaganjali, da so oplaknili najine noge. Morje je bilo nemirnejše kakor prej. Koder je bilo obrežje skalovito, tam je grgralo, golčalo po izdolbinah, kotanjah in kamenitih zajedah, zunaj po površju samem je šumelo in bučalo, kakor bi se sredi teme in noči teplo in togotilo v divji in nečloveški jezi. Sapica, ki je dihala prej sem iznad morja, je ostala neizpremenjena, in enako rahla in nežna, lahno šepetanje listja oljk, pod katerimi sva se vračala, pa se je izgubilo in utonilo v šumenju valov.

Tam daleč visoko v temi in na morju so se prikazale rdeče luči, neznana ladja je priplavala od bogvekod in plula bogvekam in meni je postajalo ob povratku težko in žalostno pri srcu.

»Glej« — sem ji rekel in pokazal z roko v tisto smer — »poglej, Gizela tisto ladjo!« —

»Kakšen glas imaš, kakšen glas!« — Začudila se je in zasmejala obenem, ko sem ji hotel povedati, da sem jaz brez nje tak, kakor bi bila tista ladja brez krmarja. Brez ciljev in cest in zvezd, prodam življenje valovom in viharjem, ki me nosijo in ženejo in tirajo po volji. Smejala se je mojemu glasu, ničesar ni našla v njem, ne naklonjenosti, ne ljubezni, ne hrepenenja po njej, sploh nič srca, nič duše.

Molče sva nadaljevala pot in tam so že pogledale luči izmed drevja, tam je že stala železniška postaja s svetilkami kot s svetlimi očmi zroča po gošči in temi. Ko sva dospela v njeno obližje, je vzela Gizela izza pasa majhno zlato uro, gledala nanjo, vtaknila jo nazaj, se ustavila in mi pogledala v lice.

»Čas bo!« — je dejala. »O polnoči vozi tod mimo vlak, s tistim se odpeljete. Posloviva se!« —

Ponudila mi je roko, ozko, drobno in mrzlo, jo odmaknila, prijela z njo krilo, ga nalahko dvignila, obrnila se in odšla za oglom.

Jaz sem se odpeljal, kakor je rekla: o polnoči. Skozi noč je bežal in puhal z mano stroj, vse temno je bilo okrog, po temini so letale na desno in levo večje in manjše iskre, se vzigravale, izgubljale v grmovje, plesale v močni sapi kakor goreče veše. Vozili smo se, kakor bi se vozili na življenje in smrt. Dalje in dalje, brez konca naprej, brez počitka, brez miru.

III.

Po dolgi nepretrgani vožnji sem takrat obtičal v daljnem nemškem mestu in ostal tam leta in leta. Ko sem se vrnil, so moji lasje že davno sivali, koža po obrazu se je grbančila, potezi krog ust sta se za čudo poglobili. Sam živim zdaj, samotarim torej, zanimam se za malokaj na svetu. In včasih jeseni ali spomladi, ko pridejo taki večeri, ki so meni dragi in ljubi, ali tudi semintja v dolgih zimskih nočeh, ko zavija burja po ulicah in stresa šipe z ledenimi prsti, ko noče spanec na oči in se podijo po glavi misli, spomini iz minulosti, pa se domislim nekdanih časov ravno tako, kakor sem tukaj napisal. Natančno tako se vrste pred mano dnevi, dogodek se kaže za dogodkom, lazim za Gizelo, peljem se z njo v vlaku, sedim z njo na skali ob morju, tisto pesem čujem iz njenih ust, ki smo jo peli v mladih letih:

»Vse zvezde bi dala zate,
vsa morja in vse gore
in ptice vse krilate -- —«

In ki končava:

«— pa nimam reva drugega
kakor ljubeče srcé.» —

Ali je bilo vse kdaj res tako ali ni bilo res, kaj je meni do tega, kaj komu drugemu! Mar je treba, da bi bilo na svetu vse resnično in samo resnično, ko so včasih laži vse lepše, vse prijetnejše in mnogo milejše, a resnica, trda, grenka in sirova celo med jato spominov?

Ob spomladnih in jesenskih večerih in sredi dolgih zimskih in nočnih ur, ko nočejo trepalnice preko oči, takrat torej mi pridejo na pamet mladostni dogodki in vselej sem takih misli, da je mladost, četudi grenka in ponesrečena in bolna vsled neizpolnjenih želja in hrepenenj, vedno, vedno lepša kakor vse veselje in zabave starih let. Sijalo je solnce, pa odsijalo. Bog z njim!

Studija

Jezerske rože.

1.

Vlak z mano leti od domovja
iz bele Ljubljane stran,
skoz hribe mračne in bajne,
čez mesto in vas in plan.

Prav tiho je vse naokoli,
le vlak buči in grmi —
Sred srca se davna sanjavost
oživlja in prebudi.

Minulost me mlada objame —
Krog mene že drevje stoji —
spominov sila me dvigne,
na tiho me klop posadi.

Kdo hodi mirno, kaj vidim,
Kaj še živi ta obraz,
Kaj zre še oko, ki sijalo
v let mladih je čas in kras?

Več usta ne govorijo,
vse krije že davni grob — —
Spomini, spomini nesrečni,
Kdaj bo že vaš pokop?

2.

Krog mene jezero sanja,
poljan teh globoko oko,
po njem me čoln tja nese,
kjer rože jezerske cvetó.

Že mračno okrog je in tiho,
valovi v večer šelesté;
na bregu smrek in borov
šumijo črne vrsté.

Pod njimi na valovih
jezerskih rož ziblje se cvet,
snežen in čist in bajen
upira do mene pogled.

In zdi se, da pravi, šepeče
o gradu, ki skriva ga dno,
povoden mož v njem biva
zamišljen in čmeren zelo.

O njega življenju navadah,
o jezi, ki je kot orkan,
o zmaju, ki mrtev in grozen
v globini leži pokopan.

Povodnji mož mu je oče
in včasih žaluje za njim,
na skali sedi in toži,
da breg se trese pod njim.

O lepih jezerskih devah,
ki zarod so zal in plah;
nihče jih nikdar ne vidi,
tako jih je sram in strah.

Le petje njihovo redko
prinesejo vali seboj.
tak sladko je, očarljivo.
da jemlje srcu pokój.

Jezerske bele rože,
se gibljejo, govoré,
pojó, pojó vodne deve,
ah, daleč, daleč nekjé.

Glasovi kot prsti nevidni
iztezajo se iz temin
in prosijo, vabijo k sebi
v dno temnih jezerskih globin.

3.

Iz smrek, iz meje žive
se dviga srebrn paviljon,
Krog njega lučic utriplje
in sveti se zlat milijon.

Tam gosli nocoj se glasijo
in boben rohni in bas,
trop ljudstva se z godbo naslaja
in dela si kratek čas.

Jaz pa sem sam in tak daleč
so moje misli zašlé —
tja v daljno dolenjsko mesto,
kjer moja mladost cveté.

Bog zna, če hiša bela
še v mrtvo reko strmi,
Kdo biva v tistih sobah,
ki solnce ves dan v nje žari?

Kdo koplje se v tistih žarkih,
ki so kakor deca baš;
z nebá se jim solnce smeje
kot rajni otec naš.

Kdo se še njega spominja?
Tam v grobu tihem spi,
prav sam, prav zapuščen je,
brez lic, brez šegavih oči.

In ljubica moja davna,
ki ljubil sem jo gorkó,
kaj ona še name pogleda,
ko mirno spomini gredó?

Ponoči, ko sinček zajoka,
in hčerka od straha vzdrhti,
in mož smrči — — ali takrat
iz sanj se o meni vzbudi?

Da zvezde bi me umele,
pozdrav bi poslal po njih k njej,
da beli oblak bi počakal,
na njem splul do daljnih bi mej.

A zvezde — te so brezčutne,
oblak ie vetrovom prodan,
jaz sam sem kakor na skale
na tuje ljudi prikovan.

4.

Tvoja mamica je že trudna nocoj
in dremlje na otomani,
tvoj psiček ti je v naročju zaspal,
zato položiva ga strani!

Prav tih, prav tesen je moj objem,
le ti si tak plaha, o Eni.
Bolj vroče poljublaj me, ljubica,
in roko krog vrata mi deni!

Tak dobro mi je — življenja temé,
več misli ne dohitijo — —
Če spodaj pod oknom sovražnik moj gre,
naj zvezde ga blagoslovijo!

Če kritik moj v uri temni kje ždi
in sam nad seboj obupuje,
če nima se kje in nima nad kom
ah, naj se nad mano maščuje!

Vso zemljo bi rad objel nocoj
in solnce in zvezde tudi —
in solzo, ki ti moči obraz,
in vzdih, ki zapušča ti grudi!

Ves blažen in srečen je ta večer!
Pred nama mamica dremlje,
tvoj psiček pri mojih nogah spi,
tvoja roka me mehko objemlje.

5.

— Če v noči o tebi sanjam,
nad mano drevo zašumi — —
To tisto drevo je, kjer rekla,
da ljubiš me, nekdam si ti!

Vznemiri se jezero širno,
ob skale valov vrže kup — —
Glej, nekdam na tistem bregu
si dala mi prvi poljub!

Vztrepečejo trave visoke,
vsi bori šume in ječe — —
Kako tam za večno odšla si,
zaklene naj vase srcé!

6.

Težkó ni misliti bolest srcá,
ko žarkov solnčnih nas obdaja mreža,
a čutiti v temini jo do dna.
življenja našega je mračna teža!

MILAN PUGELJ.

Rojstni dom dr. Matije Preloga na Muti

VOJESLAV MOLÈ:

PESMI HREPENENJA.

Posvečene ELI.

Pozdrav iz daljine.

Daljina je med nama zdaj, tujina,
zavela žalost v dušo je v teh dneh.
Ti moja draga ljubica edina,
blesti solzán, rosán ti smeh v očeh?
Šumijo lesi v letni dan, šumijo,
med bregi val zeleni v dalj beži
in moje misli k tebi hrepenijo —
Al misliš name kaj? Kje si, kje si? ...

Da sem labod, ponesla bela krila
bi k tebi v sinjo me polnočno dalj,
kot Leda mehko bi se me ovila
in jaz bi bil bogov pravečni kralj —.
A nosijo le krila me ljubavi
v spominov kraj, v deželo davnih dni
in k tvoji duši vzletajo v daljavi,
ki kakor solnce v njej žari ...

O vem — Ko v mrak se pozen dan zavija,
kot v snu drhti ti roka čez klavir
in tiho gre Chopina melodija
s trepetom v čudotajnostni večer.

In vse se v pesmi hrepeneči skriva,
vsa bol in radost v njenih glasih spi,
bodočnost, ki jo tvoja duša sniva,
in solza, ki v pogledu ti blesti...

V somraku.

Kot dih, ki ziblje v mraku se v cipresah,
nad strmim bregom šumnega morjá,
tako se ziblje v mojih sanj zavesah
ljubav opojna tvojega srca.

In čujem te... In sluša širno morje
vseh mojih misli tihi govor tvoj —
Obstala noč v naročju sinjih gor je
in v morje zlila zvezd srebrnih soj.

In čujem te... Kot v davnih, rožnih časih
besede hrepeneče govoriš
in v vencu zlatem, svojih zlatih lasih
dehtiš kot cvet, kot mesec vsa blestiš.
Spet greva v sanjah skoz tihotne gaje,
studenec v mrak skrivnosti žubori
in v dušo seje zvezde in smehljaje
srebrna roka zvezdnate Noči...

In greva, greva v hrepenenju daljnem
in mirten, snežen sen je v duši vstal,
kot vstane blesk na dnu neba kristalnem,
če je utrinek za lesove pal.
In greva... Veje v mraku tajnostnem šumijo,
v laseh še mehkih veter ti lovi...
O ti!... Kot veter moje sanje se gubijo...
In sam sem v dalji. Tebe ni in ni...

Videl sem tvojo dušo —

Videl sem tvojo dušo — Kot v tihih nočeh
lunin srebrni gre blesk skoz dehteče vrtove,
gre skoz cvetoče moje mladostne dneve,
v srcu seje mi radost in smeh.

Videl sem tvojo dušo — Kot lilij smehlja
mami z opojnim vonjem metulje krilate,
mami vse misli moje skrivnostne, zlate
tvoje mi duše blesk in sijaj.

Videl sem tvojo dušo — Kot zarja žari,
lije pokoj na sinje lesove, doline,
sije duša tvoja v srcà mi globine,
s srečo ga tiho, brezmejno poji.

Videl sem tvojo dušo — Kot v vesni zveni
pesem v zvezdnat večer opojna skrivnostna,
tvoja gre duša zveneč kot pesem radostna
v vesno mi žitja in konca ji ni.

V pomladni večer.

Za borom krvavi nebo,
šumijo temne veje,
v večer se Vesna smeje
in z blede šepeta nočjo.

In kot ta zarja plameni,
so ustnice gorele,
v poljubih so medlele
krasote divnih ti oči.

Tako sem šepetal s teboj,
ko sva v oči si zrla,
ko sva v razkošju mrla
in bil sem prvič tvoj, ves tvoj.

In kot ta šum, ki v mrak igra,
so bili tvoji vzdih
kipeči, tajnotihi,
ti vriski tvojega srcà.

Kot Vesna, ki se v svet smeji,
drhtela si v objetju
in v vsem opojnem cvetju
sem ljubil te, devojka ti!

Antična strofa.

Skoz vrte polne solnca in rožnih sanj
gre v morski breg skoz senco cipres in oljk
    devojk cvetočih zbor pojoči —
Smeje nebo se in sinje morje.

Dehteče rože vežejo v diven kras
in z lovorjem jih družijo v venec svež,
    da Erosa z njim okrasijo
v bregu nad morjem v tihotnem gaju.

In pesmi solnčne poje deviški zbor.
Le ena v dalji sama stoji, blede
    in rož ne nosijo roké ji,
v solnce in morje oči ne zrejo.

Le pesem tiha z ust ji v sijaj drhti
o Psihi, ki skoz širni, prostrani svet
    si išče Erosa s solzámi —
S šumnim se spaja njen spev odmevom.

Akord v molu.

Kot tiha roža, ki v somrak gori,
otožna misel v duši plameni
in sen o njej, ki mu odšla je v dalj
kot zvon, ki je nad lesi strepetal.

Popotnik sluša, čaka sred poljan —
za gorami tihotni gasne dan,
zamrl je zvon in nič več ne zveni —
In sam popotnik tone v mrak noči.

V jesenski večer.

Kot v snu jesen obira
pozlačene plodove,
kot v snu gre mrak v vrtove
nad lesi dan umira.

Zamrl je zvon v daljavi,
ugasnilo blestenje.
O moje hrepenenje,
kdo dušo mi ozdravi?

Kje si, ti lilja bela?
V daljini si, v daljini ...
Jaz blodim po tujini
in sam sem ... Ela! Ela ...

V motnjavi šumni tujega življenja —

V motnjavi šumni tujega življenja
mi v dušo pesem tajnostna zveni
kot zvon, ki v mraku zadnjega žarenja
tihotne sanje lije na vasi;
in sanja duša polna hrepenenja
in tih pokoj nad srcem mi žari,
žari vanj tvoj obraz mi kakor roža,
ko jo v pomladi dih jutranji boža.

In zopet ves sem tvoj kot v davnih dnovih,
ko v lãsi vpletal sem ti rož škrlat,
ko čula noč sva, kak šušti v vrhovih —
še veš, še veš, o ljuba? — tolikrat,
ko vesna nama klila je v vrtovih
in nama raj sejala v sen livad,
ko so izdali v šumu temni bori
vso najino skrivnost zeleni gori.

In tvoje sanje hodijo zdaj k meni,
Ko tiho že jesen skoz vrt šumi,
ko les odeva se že v plašč rumeni
in v purpurju vinograd krvavi ...
Budé spomini se nikdar zabljeni
in kot nekdanj spet vsa mladost kipi:
Ti zvezda, mojim vsem stezam vodnica,
edina duši moji si kraljica ...

O vrnem, vrnem se ovenčan s slavo,
ves lovor svoj pred tebe položim —
tak vrne orel se z dolin v višavo
in le nebo in solnce je nad njim.
O vrnem k tebi v sinjo se daljavo
in spet vso z rožami te okrasim,
kot vesna venča s cvetjem vrt smejoči,
ko vzljubi ga v opojni zvezdni noči.

O vrnem se . . . Glej, čaša je opalna
življenja mojega najlepši sen,
v njej se penijo vina bolj kristalna,
kot jih rodi najžarnejša jesen,
v njej sanja moja solnčna kri koralna,
šumi, kipi pod žarom vročih pen . . .
S to čašo duša ženo te pozdravi
in jo žrtvuje najini ljubavi . . .

Svatbena pesem.

Veš skrivnosti mojih sanj,
veš radosti moje vir?
Ko bo naju svatbe pir,
Amor v goste pride nanj.
Tisoč Favnov z njim prispeje,
tisoč Nimf se z njim prismeje
in pogozdni stari Pan.
Ko poljubi zarjo dan,
s smehom napoji vse veje,
s smehom te pozdravi plan.

In pravečni mali bog
rož nasuje vseokrog,
s svilo liljnato odene
bele grudi ti snežene,
mirte vplete v mehke lasi —
in vsi tvoji divni krasi
zablestijo kot zlato,
zažarijo kot nebo . . .

Favni težko nakovalo
s src človeških prineso;
ej, kako se bo bliskalo,
ko koval bog prstan bo!

Nimfe lanec pa spleto
iz bodočih dni krilatih
in na sponah čisto zlatih
v duši nama ga pripno ...
A ko čaše zazvenijo,
Pan zažvižga melodijo,
ležejo na družbo čari,
zavrte se v plesu pari ...

Ko ugasne solnčni dan,
v noč se pari razgubijo,
v dalji s svojo melodijo
jim le ponagaja Pan.
Ko pred njim smejoč zbežijo,
Nimfam Favni okrasijo
lasi z zvezdico — kresnico
in šepečejo pravljico
o ljubavi jim v polnoč ...

A v tišini ti tresoč
mirten venec z glave snamem,
ves drhteč in vriskajoč
belo snežno te objamem —

Zunaj šepetal bo log
z zvezdami blestečimi,
s pesmami molčečimi
čuval bo pred durmi bog ...

Perzijski revolucionarji

Razgovor poletnega večera.

Spisal **Vojeslav Molè.**

Mesto je bilo že zdavnaj za nama in pot naju je vedla med poljem, kjer je šumelo dozorevajoče žito, v ravan, za katero so ugašali že zadnji dnevni bleski. Hlad je vel v rastoči mrak in mir je legal na dušo in misli. Bil sem v onem nastroju, ko se čuti človek srečnega, lahkega, ko mu nič več ne teži duha in bi se najrajše povspel kam visoko med blesteče zvezde in se tam spojil z vsemirjem.

V takih hipih je v duši brezmejna blaženost; a da me kdo vpraša, kaj sem takrat mislil, mu ne bi vedel odgovoriti; misli beže pač druga za drugo in se gubijo v sanjah. — Molče sva šla s prijateljem čez polja v večer, ki je začel razgrinjati nad svetom svoj žametni, z zvezdami pretkani plašč. Srečavala sva gruče delavcev, ki so se vračali utrujeni k svojim rodbinam, kmete, ki so zapuščali njive in molče stopali proti domu. Kjer pa je bila pod drevesi, ki so se sklanjala čez cesto, senca temnejša, sva videla stati pare, ki so se tiho pogovarjali. A ko sva prišla na ravno polje, sva uzrla na obzorju dve silhueti; nepremično sta stala tam dva človeka, mladenič in dekle, in sta se zazrla nekam v brezdanji večer.

Moj prijatelj se je nasmehnil.

»Tam sanjata zopet dva človeka«, je prekinil molk, »o bodočnosti, o sreči, o zvezdah. In verujeta v svet in

življenje kakor otrok v babičino bajko. A kakšen bo konec? Morda se spreta, prenasitita, morda se dosežeta, a potem pogineta, ker svet pač ni bajka, ampak resnica! — Čital sem članek nemške pisateljice, ki ugovarja, da bi imela ljubezen ono važnost, katero ji navadno pripisujemo, in nikakor ne more umeti, kako je v vseh modernih beletrističnih delih vodilna misel povsod le ljubav, ki v življenju vendar ni najvažnejša stvar! V antiki ni bilo tako. Grški tragiki so poznali druge borbe, ki so vse hujše razburkale človeško dušo in so segale iz pokolenja v pokolenje, od dedov do pravnukov. Poznali so usodo, silo bogov, hrepenenje človeške duše, njene cilje in konflikte, v katere se zaplete pri tem svojem hrepenenju. Zgodovina Atridov! Prometej! — A dandanes? Zakonolomstva, medla erotika, ljubezen, ljubezen brez konca in kraja. Kako malo je na pr. romanov brez erotičnega motiva. Saj jih tudi morda ne bi nihče čital! Človeštvo bi se moralo res sramovati!...»

»Ne strinjam se s tvojimi nazori«, sem odgovoril. »Ljubezen ni tako važna? Kaj bi pa bilo človeštvo brez ljubezni? Ali bi bila brez ljubezni nastala rodbina, ki je podlaga vse kulture? Človek bi bil ostal večno samo žival. In če se kdaj — recimo — uresničijo sanje najidealnejšega anarhizma, ene moči ne bi mogel nihče uničiti: moči ljubezni. Kjer se dve bitji več ne ljubita, ni v anarhiji več govora o skupnem življenju, kaj šele potem o vzgoji otrok! In kje je potem rodbina in kje kultura? Človek ni angelj, a ravno zato mora imeti nekaj v sebi, kar ga blaži in dviguje nad vsakdanje ozračje, kar mu kaže višje cilje. In to je ljubezen, ono hrepenenje, ki je bilo vsajeno človeštvu v dušo, še predno se je zavedalo svojega bitja, in ki izumre tedaj, ko leže v grob poslednji Adamov potomec. Resnica je pač, da ljubezen ni edino hrepenenje, ki ga nosi človeštvo v svojem srcu, a po mojem mnenju zavzema vendarle prvo mesto.«

Prijatelj: »Toda zakaj bi bila ravno nam ljubezen potrebna, ko so lahko živeli Grki brez nje in so jo sma-

trali samo za samoosebi umevno fiziologično funkcijo, o kateri se jim ni zdelo vredno govoriti v svojih umetniških umotvorih?»

Jaz: »Grki niso poznali sentimentalnosti, se niso gubili v mehkih sanjah, a ljubezen so poznali in jo priznavali! Kaj je bilo vzrok one desetletne borbe za Trojo? Ljubezen med Paridom in Heleno, ono lepo Heleno, za katero so se strmeč ozirali Homerjevi starci, če je šla zagrnjena mimo njih. Kako simbolizira Ilijada silo ljubezni! Tisoči so pokrili bojišče, padli so junaki, prvaki narodov — radi ene same lepe žene. Grki niso pričali ljubezni? Kdor se spominja onih verzov, ki govorijo o slovesu Andromahe in Hektorja, ne more tega trditi. In kako so ljubili Grki! Kakor bogovi! Solnčna je bila njihova ljubezen, neokaljena kakor njihovo nebo, smejoča kakor njihovo morje. Kako so jo umevali, je izrazil Homer, ko opeva Odisejevo življenje pri Kirki in Kalipsi. To je bila ljubezen ljudij, ki so bili zdravi in silni, katerih se še ni lotila popačenost, ki jo rodi nehote vsaka kultura. To je bila ljubezen ljudij, ki so verjeli v življenje in solnce . . . Tudi tragiki so vedeli o sili ljubezni. Ali ni bila mاری vzrok poginu Agamemnonovemu in celi strašni Oresteji zopet ljubezen, ljubezen med Egistom in Klitemnestro? Kako so sodili Grki o ljubezni tudi v veku svoje najvišje civilizacije, nam kaže Platonova »Gostija«, v kateri opisuje oni stari filozof-pesnik na tako nedosežen način nepremagljivo moč hrepenja po ljubezni, po večno lepem. — In ko se je v dobi humanizma in renesanse preporodila antika obogačena za vse ono, do česar se je med tem časom povzpел človeški duh, so zazveneli zopet vsepovsod spevi o ljubezni od Petrarke tja do Ariosta in Tassa. In aii ne govorijo o ljubezni divna Michelangelova Leda in Leonarda da Vinci-jeva Monna Lisa ter Ticianova Danaja? In ko je hotel jezuitski duh v baroku zatreti vse, kar je hotelo narave, sveta in življenja, ali ni ravno tedaj izbruhnila na dan z elementarno silo moč ljubezni ter je bila

najmodernejša knjiga v onem času Ovidijeva »Ars amandi«? In ali ne kaže vsega čudovitega čara ljubezenskega razkošja delo, ki naj bi simboliziralo vse ono, kar je v katolicizmu nezemskega, — Berninijeva sv. Terezija?»

Prijatelj je molčal. Stemnilo se je bilo že popolnoma. Klasje je šumelo pod večernim dihom, zvezde so žarele kakor biserji; kraj poti se je nekje v grmovju oglasil drozd in zapel. Obrnila sva se in se začela vračati proti mestu, ki je žarelo na obzorju v morju nedoločne svetlobe. Čez čas se je oglasil prijatelj:

»Vse to poznavam. Toda v delih največjih duhov je pojem ljubezni popolnoma drugačen. Ne moreš vendar trditi da pojmuje Goethe v svojem Faustu ljubezen tako, kot jo pojmujeta ona dva človeka, ki sva ju videla prej stati na obzorju?»

Jaz: »Čim večje je v človeku hrepeneje, tem više se povzpne njegova ljubezen, tem širše je njeno obzorje, tem višji je oltar, na katerega si postavi svoje božanstvo. A bodisi da se potopi sv. Suso v mistične sanje o Madoni, bodisi da stopa Dante ob Beatricini strani skozi vedno višje kroge nebes, jedro je ena in ista večna — ljubezen. In vedno je tako in povsod! Če se najmeta brez besed v mraku dve trepečoči dlani, če se strneta v gorečem poljubu dve ustni, je vse to le en sam izraz onega večnega hrepenenja, ki ga nosi človek v duši od rojstva do smrti, in ki išče, išče sreče, druge duše, ki hrepeni k istim zvezdam in istim potem. Takšno hrepeneje polni Tannhäuserja in Romea in Julijo in Fausta in Gretko, v karikaturi celo Dona Kihota; in najde se ga tam, kjer žive pozabljeni in zavrženi, saj polni tudi bedno srce Sonje v Razkolnikovu Dostojevskega. Tudi to so Grki vedeli in izrazili v divni bajki o Erosu in Psihi. Psihe — to je kakor človeško srce. Ljubi in hrepeni in išče brez konca cilja svojemu hrepenenju in vse pretrpi, da ga doseže. In ljubilo je že tisoče let in bo še dalje, dokler bo človek hodil po planetu, ki mu pravimo

zemlja. In ta ljubezen, ki poraja in preraja svet, naj bi ne bila tako važna? Ali more biti njena snov kdaj izčrpana? Ali mine kdaj neizrazna sreča dveh ljubečih se src in tragika dveh duš, ki hrepenita zaman po spojitvi? Ali je živel morda samo en Orfej na svetu, čegar ljubezen je segala še onstran Evridikinega groba?»

Prijatelj mi ni odgovoril. Pokazal sem z roko na mesto in dejal:

»Glej, tam je naša bodočnost. Mi delamo in za nami pridejo rodovi, ki bodo delali kakor mi. In vasi se spremenijo v mesta, motike nadomestijo stroji, reke se napolne z jezovi, zemlja spremeni svoj obraz in umrejo stari bogovi. In tedaj vstane novi človek, ki pride za nami! Človek, ki mu pripravljamo pot. In takrat bo zemlja raj in v njem bo živel on, novi Adam, z novo Evo. A v tem raju ne bo drevesa spoznanja, ker ne bo več na zemlji greha in kesanja, ampak samo solnčno hrepenenje. In solncu, edinemu bogu, darujeta dehteče cvetje in zlate plodove svojih vrtov...«

Molče sva se bližala šumečemu mestu. V duši pa sem nosil slakdoopojno sliko: ravan, nad katero se zgrinja večer; na obzorju pa se rišeta v gasnočem blesku dve silhueti, mladenič in dekle, in zreta nekam v brezdANJI večer...

Božičnica.

Pantazija. Ivan Lah.

Naslonil sem se na okno in se zagledal v noč. Bila je to sveta noč, jasna, čista, visoka, kakor so noči na jugu. Proti severu so se kazale snežene gore, tam leži dežela alp, ponosnih gor, skritih dolin in med njimi — domovina. Tujina ja ležala pred menoj, krasna, južna, zelena, topli vetrovi so veli navzgor po jezerski gladini in šepetali o lepi južni deželi. Toda jaz sem se oziral po daljnih sneženih gorah in sem mislil na te — domovina. Bolj ko kdaj sem te v tej noči jasno videl pred seboj. Tvoje gore sem videl, proti nebu kipeče, s snegom pobeljene, z veličastnimi vrhovi, strmimi bregovi. Tvoje doline sem videl, temne v senci dreves, preprežene z belimi cestami, z bliščečimi stezami, obdane od zelenih lesov in gozdov. Tvoje reke sem slišal, tiho šumeče, vesele drveče, šumljajoče njih valove sem slišal prepevati tvojo pesem. In koče sem videl tvoje razsvetljene, tiho sanjajoče v zatišju vrtov, na daleč pozdravljajoče hišo, kjer je slonela mati in mislila na sina. Daleč so bili časi, ko je tam mlad deček zidal jaslice in prepeval pesmi, daleč so bile sanje, ki so se porodile v tebi in so bile tebi podobne. Vse je bilo daleč. Videl sem okoli sebe ljudi, ki so praznovali božični večer, postavljali so si božičnice, zelene smreke, posejane z belim snegom, prepletene s srebrnimi nitmi, z darovi obložene, v

lučih razsvetljene. Zbirali so se okoli njih in gledali z radostnimi očmi, kakor otroci so bili in otročja je bila njih radost, otrokom namenjena. Roka je prišla roko, glave so se nagibale druga k drugi, tih objem je združeval srca. In kje je moja božičnica, moja radost, moja ljubezen... Kje naj iščem ljubečih src, sladkih besedij, gorkih objemov? Kam hiti misel moja v to sveto noč? Mrzla je ležala tujina pred menoj. Kam naj se vsede tujec, kje se ogreje, kaj naj ljubi...? In postal sem kakor otrok in sem se vrnil k tebi, domovina. Pri tebi se je ustavila moja misel in s teboj se je pogovarjala duša moja. Zato si bila kakor veliko božično drevo, zelena košata, z belim snegom posuta, prepletena s srebrnimi nitmi, z velikimi darovi obložena, z lučicami razsvetljena. In luči tvoje so bile kakor goreča srca. Zagledal sem te tako od daleč iz sem se bližal, kakor se bliža izgubljeni sin očetovemu domu. Med tvojimi vejami je stala hiša s slamo krita, obdana od dreves. Tudi v nji je bilo razsvetljeno, kakor povsod in svetloba je sijala iz nje oken in je padala na temne sence noči in je bila kakor goreča srca. Približal sem se in sem pogledal vanjo. Mati je sedela pri mizi, z debelo knjigo v roki, luč je gorela pred njo in ona je gledala predse proti oknom ven v sveto noč. Stare jaslice so se bliščale v kotu, kakor pozabljene, zapuščene... Tihota je polnila tiho hišo, nekaj oživljeno v mladi radosti, prepevajoča v ljubezni... Vsi so šli. Daleč... Kam vas je zanesla pot iz domače hiše, tako daleč...? In na vse misli mati, na vse, ki so daleč, ki jih je odpeljala pot v svet.

Nje misli hite s tako skrbnostjo k nje otrokom, išče jih v neznanih svetovih, v tujih deželah, med tujimi ljudmi. »Kako vam je?« vprašuje nje ljubezen, »ali imate gorko v svojih sobah, ali polni otroška radost vaša srca, ali vodi vas spomin k meni nazaj...?« In ni odgovora, kajti šli so daleč, daleč, komaj da je mogla slišati o njih. »Ko bi bilo mogoče, vsaj enkrat, vsaj danes, da bi bilo mogoče, da bi

prišli od vseh strani, da bi se sešli pod domačo streho . . In tma zunaj trepetala, ni mogoče, niti enkrat, niti danes ni mogoče . . . Morali so iti, tujina jim je postala dom. Mati je vzdihnila. Iz enega vira poteka ljubezen in se vrača vanj. Vedela je, da vsi od vseh strani danes v mislih romajo domov, k nji v svojo hišo, da z njo praznujejo sveto noč. Po tišini je zadonela svetonočna pesem in je budila spomine srečnih mladih let, ko so še vsi sanjali v njenem naročju in ona jim je pela pesmi.

In ko sem tako gledal v hišo s slamo pokrito, z dreves obdano, je zašumelo po zelenih košatih vejah. Kakor veselje, se je zganilo v njih, zamajale so se, zazibale, kakor da bi

Večer.

se bahale z bogatimi darovi, ki so jih nosile na sebi in lučice, kakor srca goreča, so zatrepetale po tmah. Kaj si se razveselila, kaj si vztrepetala domovina, ti moje božično drevo? In zagledal sem okoli znane obraze. »Glej, vsi so prišli, vsi so se vrnil, danes v to sveto noč. Vrnili so se in so prinesli darov. Vrnil se je sin, ki je bil odšel v tujino, izpil je bil opojno čašo in je veselo ukal čez plan, potem

pa je premišljal o meni in je iskal svojega življenja nalogo. Trudna in velika je bila njegova pot: vrnil se je in mi prinesel svoj dar. In vrnil se je moj drugi sin, ki je nastopil težko pot proti lahkomišelnim ljudem. Sovražili so ga, kakor tujca in mu očitali, da je prinesel pohujšanje iz tujega sveta. Čez klanec je šla njegova pot, polna bridkosti in težav. Srečal je mnoge, ki so z njimi hodili jednako pot in vrnil se je z vsemi: za križem so stopali, z upognjenimi postavami, in klicali na zemljo ljubezen, križano od bogastva. Vrnil se je z vsemi in mi prinesel svoj dar. Vrnil se je moj popotnik iz jutrove dežele, kamor je bil šel iskat resnice in krasote. Težavna je bila njegova pot, polučana s kamenjem. Toda krepko je hodil po nji in vrnil se je in prinesel svoj dar. In vrnil se je z njimi moj ljubljeneč, ki je bil zaslišal glasove sanjavih daljav in jim je sledil. Vrnil se je in kakor bajka je bila njegova povest. Toda med tem je srečal boj na meji in zmotilo ga je v njegovem pripovedovanju. »Glej, to se godi, mati«, je govoril, »otroci tvoji so obsojeni na smrt.« To je bil njegov dar. In drugi so prišli, vrnili so se in so prinesli svoj dar . . . In ti . . . ? Zbolelo me je v srce. Glej, vsi so prišli in so prinesli svoj dar in ti nisi prinesel nič . . . Vrnil sem se brez daru, s praznimi sanjami, z velikimi željami. Spomnil sem se na povest. Takrat smo bili še mladi in smo živeli pri materi. Približal se je sveti večer, in veliki upi z njim, velika radost in velike želje. In mati je postavila na mizo smreko, brez bogatih darov. Žalost je padla na naša srca, nejevolja je stopila v obraz, solze so kapale iz oči. Tudi mati se je zasolžila: Glejte — je rekla — dala sem vam vse, kar imam: dala sem vam življenje, ljubezen in sanje in delo svojih rok in drugo ustvarite vi. Kmalu boste veliki, prinesite tudi vi meni tako vsak svoj dar, vse, kar boste imeli: življenje, ljubezen in sanje in delo svojih rok in bogata bo hiša, dom ponosen in bogato drevo se bo šibilo nad mizo, v srečo meni in vam.

Objeli smo mater, ki nam je dala vse, kar je imela: življenje, ljubezen, in sanje in delo svojih rok in smo sklenili, da ji prinesemo vsega, da bo bogata nje hiša in polno drevo na mizi in da bo zavladala velika sreča med nami. Tako smo sklenili... In zdaj sem pomislil na mater, kako sedi na sveto noč sama in zapuščena in komaj lepi spomini preteklosti bogaté nje dom. Vsi so šli, daleč, daleč, nihče se ni vrnil in ona brez drevesa preseda ob zapuščenih jaslicah. Tako je z domovino...

»A zakaj?« sem jo vprašal, »zakaj moramo v tujino, da služimo tujim ljudem, da žive od naših rok in zakaj nas ne ohraniš pri sebi, da služimo tebi?«

»Dala sem vam vse: življenje, ljubezen, sanje in delo svojih rok. Ko ste bili majhni, ste živeli od tega, sedaj pa pričakujem, da se vrnete od povsod in obogatite svoj dom. Kajti iz enega vira poteka ljubezen in se vrača vanj. Kaj more grm zato, če se na njem ne nasiti ptič, ki se je rodil v njegovih vejah. Dal mu je vse, kar je imel. Cel gozd je njegov, dreves je mnogo, toda grm z gnezdом je samo eden. Tako je, glej, vaš cel svet, a domovina je samo ena. Glej hišo, s slamo krita, z drevesi obdana: mnogo je hiš, lepših in večjih, toda hiša, ki je v nji mati, je samo ena. In kaj je zahtevala mati od tebe? Ni zahtevala darov. Prijazno misel in srčni pozdrav je vsprejela in je bila velika njena sreča. Kadar pa boš velik in bo večja tvoja sila, poslal ji boš darov, da bo večje nje veselje, da ji boš delal božičnico z vsem, kar boš imel, kakor jo je delala tebi. In kaj sem zahtevala jaz? Ne darov zase, moj sin! Veselil me je tvoj obisk in pozdrav, veselila me je tvoja otroška sreča, ko si ugledal svojo božičnico pred seboj. Glej, naredila sem ti jo z vsem, kar imam, in ko boš velik, boš napravil dar iz vsega, kar boš imel, in bo meni v veselje in tebi v čast.«

»O domovina, ti si kakor sanja.«

»In srečen je, ki sanja.«

Obstale so veje, kakor okamenele. Šepet je prenehal. Izginjala je izpred oči, kakor je izginjala takrat, ko sem odhajal v tujino. Izginjale so košate zelene veje, s snegom pokrite, s srebrom prepletene, z belimi pasovi preprežene, z bogatimi darovi obložene, razsvetljene s trepetajočimi lučicami, ki so svetile v tmo kakor goreča srca . . . Izginjala je v sveto noč. In glej, svetloba, ki je prihajala iz njih mirnih oken na vrt, je bila kakor goreča srca. Taka si se dvignila pred menoj, o domovina — in bila si kakor božično drevo: zelena si bila, košata, pokrita z belim snegom, preprežena s srebrnimi rekami, z belimi cestami, in koče so bile v tebi in njih razsvetljena okna so se svetila kakor goreča srca v noč . . . Tujec sem bil v tujini, izgnanec v izgnanstvu, daleč od tebe, domovina. Daleč je ležala vas, nje lučice so se lesketale in zvonjenje se je glasilo iz nje ter se izgubljalo v neskončni pesmi. Pred menoj je ležalo tuje mesto, razsvetljeno v noči, poleg božičnega drevesca je gospa igrala na klavirju svojemu sinčku božično pesem.

Smeh pred smrtjo.

Anton Novačan.

Kadarkoli se spomnim lepe, črnooke Konstantine, me obide groza pred življenjem. To so trenotki hipnega spoznanja svoje lastne nemoči in brezpomembnosti, v katerih bi človek obupal, ako jih ne bi zagrnili v pozabljenje valovi življenja. S fantovsko obupnostjo bi zgrabil čašo z zadnjim napojem in jo izpraznil do dna, ako ne bi bilo toliko lažnjivih Mefistov v življenju, ki me znajo tako lepo slepiti in varati. In to je dobro... Bomo vsaj srečno prijadrali do utrujenosti starca, in tedaj se z enim vzdihljajem reši brez bolečin čudna življenska uganka.

Toda Konstantina ni bila tega mnjenja. Kdo je Konstantina? Ali naj povem, kako sva se spoznala? Ni potrebno! Dovolj je, če povem, da sva sedela nekega pomladnega večera v mestnem parku, oba nesrečna in zlovoljna.

Ona je neprestano bajala in se je pri tem smejala tako čudno... — Vidite, meni je življenje šala; nikdar še nisem bila žalostna. Le raztrgani čeveljčki me še vznemirijo. Tudi otroci me včasih razdražijo, kajti neprijetno je poslušati otročji smeh. Pa jaz se tudi samo smejem, ali ne od srca. Kakor na gledališkem odru... Pride mlad kavalir, ki se priklanja do tal in me šablonsko zasnubi. Gizdava gospodična se nasmeje tako prešerno, zvočno, sladko, da se tresejo hlačice staremu gospodu tam v parketu. Mladi častniki si vihajo brčice in mežikajo z desnim očesom. Ti navihanci, ha, ha...

Golgata

Ni odnehala. V pretrganih stavkih je pripovedovala. Rojena v pariškem predmestju ni poznala očeta niti matere. Pravi pa, da je imela sestrice . . . Mlad, življenja željni bogataš se je zagledal v njene oči. Z lepim glasom in še lepšim stasom je prišla na gledališki oder. Pela je zadnjič v Stuttgartu. Tam so tisti nesramni Nemci. »Nemška« bolezen jo je vrgla na posteljo; skoraj je umrla. Glas ji je zamrl; samo smeje se še lepo. Zdaj je vzgojiteljica pri židovski rodbini F. Gospod F. ima živinske oči; njegova gospa je debela in v svojem štiridesetletnem srcu neguje ljubezen za krepkega komija, ki prinaša vsak večer ključe milostivi. Otroci — trije krivogledi kreteni — so razposajeni in zmirom siti. Velik križ je ž njimi. Najhujše je pa, kadar pride »papa« poslušat. Obrača živinske oči kot jezen vol. Strašno. Ampak žalostna ni nikdar. Zmerom se smeje. Ha, ha . . .

— In meni je življenje šala. Zato ne razumem Vas, zakaj povešate glavo in gledate v tla. Kaj iščete tam?

Vprašanje mi je vselej neprijetno, zato ga preziram. Z neodoljivo silo me goni in zahteva resnico. Kdor vprašaje, hoče resnico, ker je sebičnež, kdor odgovarja, laže, četudi je prisegel. Molčati je najboljši. Konstantina pa ni bila s tem zadovoljna ter se je pritislila k meni in njene oči so zaprosile . . .

— Odkrila sem Vam svoje življenje in sem mislila, da mi boste hvaležni . . . Da mi tudi Vi poveste, kako ste živeli.

— O prav rad, gospodična. Evo, rojen sem tam in tam. Rodbina mi je vladajoča dinastija. Kraljestvo ali cesarstvo, vsejedno. Bogati smo. Imamo ministre, uradnike, generale, vojake in lakaje. Državni zaklad . . . Slavno zgodovino . . . pradede iz desetega stoletja po Kristusu. Skratka, jaz sem princ, gospodična, seveda incognito . . .

Z neko sladko zlobo sem ji fantaziral vse to in z ogorčenjem zavrnil tihotapsko misel, ki me je videla v kočiji. Pet lakajev in veliko perjanico na generalskem klobuku je videla tista hudomušna misel . . .

Konstantina je z navdušenjem zrla vame. Lica so ji nalahno zardela; ustnice je afektirano premaknila; desnico je vzdignila in sprožila kažiprst. Kako lahko je spraviti igralko na oder! Instiktivno najde tukaj svojo ulogo. Če bi bil čakal še trenotek, bila bi pokleknila pred princa v incognito.

Polastila se me je še večja zloba, hotel sem jo razžaliti.

— Ne, gospodična, to ni res. Ali ste videli kmetsko bajto? Umazani, zakajeni tramovi, nizka okenca, ilovnata tla. V kotu ležišče in na ležišču v plenice povito dete, ki kriči, da se Bog usmili; hoče zraka in hrane. To dete raste in raste in ko se razvije, nima sreče. V šestnajstem letu že hoče biti vagabund, pa ga nekdo pošteno izšiba in mu pokaže pot. Tod hodi, tam pojdi... Dete uboga, mora ubogati... In gre... Ni zadovoljno, ali ima »cilj«...

Toda zmotil sem se. Niso je razočarale, niso je razžalile moje besede. Jedrnata odkritosrčnost deluje. In Konstantina je zaplakala...

Za parkom je hropel in režal sitni tramvaj. V tistem podvečerju so zašumela drevesa z mladim, medlim listjem. Svetloba se je umikala mraku, in mesec je plaval izza gora še bled in suh, z nekoliko zvestih zvezdic na nebo. Konstantini so tekle zrnate solze po licu. Meni je to tako godilo. Lotila se me je tista napačna samozavest, pomešana z usmiljenjem, ki hoče tolažiti slabejšega.

— Ne jočite... Sprehodiva se rajši malo po parku in preženiva razpoloženje zlovolje in zamišljenosti. Poglejte, kako lepo je tukaj...

Mislil sem, da bo zajokala še glasnejše; kajti vse jokajoče ženske zaihtijo, ako jih tolažiš. Sam Bog vé zakaj? Menda zato, ker hočejo, da jih vzameš v naročje in jih zaziblješ... Jaz tega nisem mogel, kajti v parku nisva bila sama...

Konstantina pa si je hlastno obrisala oči in se je zasmejala tako prešerno in razposajeno in obenem tako škodaželjno, da me je minula vsa zlovolja. Če bi se tako

zasmejala v cerkvi, bi se mašnik sred evangelja obrnil in bi ježno zagodrnjal, anathema sit . . .

In nakrat sva bila vesela. Z urnimi koraki sva merila park gor in dol, sem in tje; z živahnimi besedami sva se igrala, obračala jih na vse strani, da so dobile drug pomen, in smejala sva se, ko sva iz besede drevo napravila lično, belo hišico, kjer zdajle, baš zdajle sedi mladi par pri večerji in ljubeznivi možek šepeče preko mize svoji lepi ženski: dušica moja. Če bi bil zabeležil tisti najin razgovor, bi gotovo bila moderna črtica, prepređena s tajinstvenimi pikami.

Oj, kako se je smejala Konstantina. Tako se smeje pomladno solnce, kadar se topi sneg in kadar se pomladne vode razlijejo po golih travnikih. Ali ne tako! Kajti smeh solnca je nem in poln toplote, Konstantina pa se je smejala glasno in iz njenega smeha je zvenela bridkost, resignacija . .

Nič več se nisva igrala z živahnimi besedami. Njej se je zresnil obraz. Svoje velike, prodirajoče oči je uprla v mesto, ki je ležalo v lučeh pred nama. Jaz sem razmišljeval, odkod je prišla prejšnja veselost in zakaj se je ona tako smejala.

— Ali ste že čuli tisto bajko o brezi in škrjančku? vpraša Konstantina.

— Ali je lepa? —

— Lepa je! Ne vem, zakaj mi uprav danes prihaja na misel. Pripovedovala mi jo je neka starka, ko sem bila še majhna.

Govorila je počasi in boječe. Glas se ji je tresel; postajala je skrivnostna.

— In tista starka je kmalu na to umrla . . .

In kakor, da ji je žal tiste starke, je globoko vzdihnila.

— Čujte torej . . . Stala je samotna breza na nizkem holmu. Ni imela sestrice, ni imela matere. Žalostno je povešala svoje listje. Njeno belo lubje se je svetilo že oddaleč; svetilo se je po dnevu, pa še bolj se je svetilo po noči, kadar jo je v luninem svitu poljuboval zaljubljen vetrič.

Samovala je breza na nizkem holmu. Gledala je v dolinico, in je videla življenje. Ozrla se je nazaj, kjer se je razprostiral velik, skrivnosten gozd. Čula je, kako se pogovarjajo visoke smreke, kako modrujejo stoletni hrasti. Ona pa je tako sama ... Tožilo se ji je po tihem šepetanju in hrepenela je po nečem tako lepem ...

Spomladi, ko je oblekla novo listje in se ji je pomladilo lubje, je zatrepetala še bolj.

Nekega večera, ko je vihar razgrajal po dolini, je priletel škrjanček in jo milo prosil prenočišča. Ves je bil moker in mrazu se je tresel. Odgrnila mu je svoje veje in ga zagrnila skrbno. Škrjanček je trdno zaspal, a ona ga zibala celo noč. Drugo jutro pa se je škrjanček zgodaj vzdignil visoko pod solnce in se je od tam zahvaljeval dobrosrčni brezi s sladko pesmijo. Žvrgolel je o ljubezni in breza je radostno stresala s svojim listjem, ker ji je bilo hrepenenje uslišano. Tako sta se ljubila breza in škrjanček. Vsak večer je spal v njenem naročju in vsako jutro ji je prepeval s solnčnih višav sladke pesmice.

Ko pa je prišla mrzla jesen in se je približevala zima, je škrjanček izginil. Izginil je bogvekam, in breza ga je čakala zaman. Ko se je stemnilo, je gledala v dolinico vsak večer, da prileti odkod, in ko se je zdanilo, se je ozirala proti nebesom, da bi ga videla, kako se vrti v višavah. A ni ga bilo. In tedaj si je rekla breza: Umrl je škrjanček, ljubček moj, daleč kje od mene in ne vidim ga nikdar več. Žalovala bom za njim, dokler ne umrem tudi jaz.

Popadalo je njeno velo listje in njeno lubje je popokalo. Nič več ni bila lepa. In je prišel na holm suh možicelj, s sekiro pod pazduho in s pipo v ustih; ni se ga prestrašila. Padla je po nekoliko udarcih v sneg in je umrla!!!

Ko je končala, je rekla tiho: Ali se Vam smili tista breza? Vedite, to sem jaz! —

— A škrjanček? prašam nehoté.

— No, to je vsejedno. Škrjančkov je veliko in vsi se visoko vzdigujejo in vsi znajo lepo peti . . .

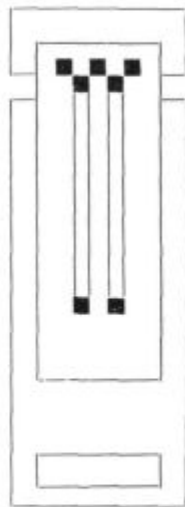
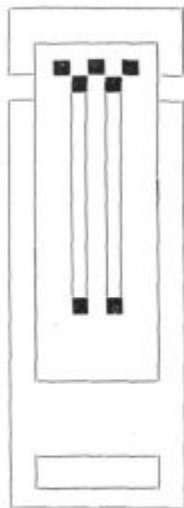
Med tem sva zašla v mesto in bilo se je nama ločiti. Zaželel sem »na veselo svidenje«, toda Konstantina ni ničesar odgovorila, temveč se je zasmejala s tistim glasnim in bridkim nasmekom.

Domov grede sem razmišljal o tem čudnem dekletu. Zakaj se neki tako čudno smeje in zakaj mi je pripovedovala tisto bajko o brezi in škrjančku? To hitro menjavanje razpoloženja sem pripisoval slabi in nestalni volji. Na kaj hudega še pomislil nisem.

Toda, kako sem se začudil drugo jutro, ko sem čital v dnevnikih tole notico: »Samomor. To noč se je s cijankalijem zastrupila 23 letna guvernantka K. S. Vzrok samomora ni znan.«

Tudi jaz ga ne bi znal povedati. Jaz vem le tisto bajko o brezi in škrjančku, ki mi jo je pripovedovala Konstantina med smehom in solzami tistega nepozabnega večera.

Zima v gozdu

STANKO SVETINA:

ARABESKE.

1. Anetta.

Popotnik, utrujen od dolge poti življenja, se je ustavil pri njenem grobu. S sklonjeno glavo, uprt na palico, je zrl na grob. Trava je rastle čezinčez, skromen, kamnat križ je bil nagnjen na stran, vrba žalujka je otožno sklanjala svoje veje nad njim. Zapuščen grob, pozabljen od ljudi. Šel je morda mimo človek, pogledal je nanj, toda ko ga je videl tako ubogega in revnega, pokimal je z glavo in je šel naprej. Ljudje ne gledajo radi grobov, ubogih in zapuščenih. Šla je morda mimo deklica, bleda in v črni obleki, ozrla se je morda nanj, ki je potreboval usmiljene roke, da bi potrgala travo na njem, poravnala črno prst in vsadila nanj rdečo rožo vrtnico, ozrla se je morda, zašepetale so ustnice: naj v miru počiva! in odhitela je po stezi, z belim peskom posuti. —

Tako je stal grob zapuščen in takega je dobil popotnik, utrujen od dolge poti življenja.

»Ne cveto na njem rože, ne bele ne rdeče, pozabljen, kakor je pozabljena ona«, je pomislil popotnik in solza mu zdrknila po bledem, suhem licu. — Tu je torej, v grobu pod vrbo žalujko, da, v levem kotu pokopališča pri zidu. — Kje so oni dolgi, zlati lasje, kje so oči, modre kakor vijolice,

kje so lica, na katerih so cvetele rdeče rože, kje so nežne roke, bele kakor alabaster in kje je ljubki florentinski slamnik, ki je počival in poljubljal zlate lase in obdajal vijolice in rdeče rože?

Popotnik je pokleknil ob grobu in je poljubil zeleno travo na njem.

* * *

»Življenje je kakor morje: vržeš vanj kamen, ki se izgubi v neizmerni globočini, na površju se napravijo kolo-barji, širijo se in širijo in naposled zginejo«, je spregovoril Julij in se ni ozrl na njo, ki je sedela na divanu in nervozno listala po mali, zlatoobrezani knjigi.

»Seveda, seveda! Razumem te, čisto vsakdanja stvar. Vem, kam meriš, Julij, ampak poglej v jasni noči na nebo! Veliko je zvezd bleščečih kakor cekini, vsa posuta so z njimi nebesa, lahko si izbere otrok eno izmed neštetih. Ampak kaj je zvezdi do otroka, ki steguje po njej slabotne roke!«

Anetta je zakrila svoj krasni obraz z dlanjo in ironično smehljajoče se oči so gledale med prsti na Julija.

»Po pravici se je zgodilo, Anetta. Ampak jaz te nočem žaliti, nočem spregovoriti besede, ki bi naenkrat zbrisala tisti tvoj nasmešek na ustnih. Neumni otrok, zakaj hrepeniš po zvezdi, ki je tako daleč, katere ne moreš doseči. Zaspi, otrok! Nočeš zaspati? Ah, krasna je zvezda na modrem nebu, mežika, trepeče, koplje se v nebesnem morju! Kruta si, Anetta, kakor je kruta morska deklica, ki zvabi mladeniča k sebi v hladno postelj. Šepeče mu mamljive besede, polne grude se hitro dvigajo, krasne roke steguje k njemu, v črnih laseh se ji blešči bela roža. Ljubko se ziblje, kakor labud plava k obrežju. Nesrečni mladenič, zakaj si se dal preslepiti!«

»Da, zakaj si se dal preslepiti, mladenič? Zakaj, ti ubogi, slabotni mladenič?« je rekla Anetta in je naslonila

glavo na svilnato, belo blazinico na divanu. Sklenila je zadaj roke, tako da so zdrknili široki rokavi rožaste halje prav do ramen in da so se pokazale njene kakor lilija bele roke. Krasna je bila, kakor kraljičina iz pravljice, kakor morska deklica, ki je zvabila mladeniča — —

»Ne muči me z besedami, ki padajo v mojo dušo kakor žareče oglje, položi roke zopet v svoje naročje! — Imaš popolnoma prav. Zakaj pa je bil mladenič tako slaboten, da je uslišal prošnjo morske deklice! Še tistih solz ni vreden, ki jih je pretočila za njim njegova stara mati«, je rekel Julij glasno, mislil pa je drugače. Dolgi, črni lasje so mu padali po bledem licu, oči so zrle nepremično. Zdelo se mu je, da stoji pri oknu za zaveso on, v krasni vojaški uniformi, s prekrizanimi rokami na prsih in se mu škododeljno smeje. Pogledal je bistro, pa ni zapazil ničesar.

»Kaj nisi razumel, Julij, kaj so govorile moje oči?« je vprašala Anetta milostno, skoro porogljivo.

»Sedaj se dela še norca iz mene«, je pomislil Julij in ni odgovoril. Samo pogledal je njo, ki je bila čarobna kakor sanje poletne noči. Da, njene oči! Kako nedolžno sta gledala ta safira in kako sta lagala! In Julij je pomislil na oni večer, ko sta se on in Anetta sprehajala ob morskem obrežju. Tam na zapadu je bilo morje vse pozlačeno, solnce se je kopalo v njem. Od juga je pihal božajoč veter in jadernice, bele lastovke, so krožile po zelenomodri gladini. — Ah, kake besede so bile to! Verjel je onim očem in bil je srečen in bogat kakor kralj, ki sedi na svojem zlatem prestolu in ki milostno posluša svoje podanike, ki se klanjajo pred njim in govore izbrane, lepo doneče besede. Srečen in bogat je bil kakor kralj, zakaj prepričan je bil, da ga ljubi to dekletce v rožasti obleki, z zlatimi lasmi, z ljubkim florentinskim slamnikom na glavi. Posadil bi jo na prestol in obsipal bi kraljico svojo z opojno dišečimi rožami. Pokleknil bi pred njo in poljubljal rob njenega krila —

»Zakaj ne odgovoriš, Julij? Lažje bi ti bilo.«

»Ne norčuj se, Anetta, srce krvavi in je polno ran, oster je tvoj nož. Usmili se, Anetta, in odpusti! Nisem te prosil ljubezni, nikdar, niti oni večer ne, ko sva hodila ob morju roko v roki in ko sem bil kralj. Svetel, kakor od nebeškega solnca obžarjen ja bil moj cilj, ampak steza, ki se je vila k njemu, je bila tako ozka, da sem zašel. Zašel sem, zakaj steza je bila ozka in ko sem se zavedel, sem stal v močvirju. Trudil sem se, da bi prišel nazaj na stezo. Nisem mogel. Nogi sta mi otrpnili, kakor vkopan sem bil v zemljo. — V dalji pa sem zagledal človeka, ki je hitel k mojemu cilju. Ni se obračal ne na levo ne na desno, doma, v svoji sobi je zaklenil vse predsodke v železno škrinjo in trikrat je obrnil ključ v ključavnici, ko je odšel.

In dospel je do cilja, on, do mojega cilja — —«

»Dospel je in? —«

»Vedel sem, da boš tako vprašala, Anetta, in žalostna je moja duša. Glej, pomlad počiva na tvojih licih, ampak v srcu kraljuje zima. In vendar stojim tu in čakam prijazne besede iz tvojih ust, kakor čaka pes na prijazen migljaj svojega razsrjenega gospodarja. Vso svojo ljubezen ti prinašam, ves šopek rdečih vrtnic je svež. Ne zavrzi ga, Anetta, sprejmi ta dar! Daj ga v zeleno vazo, ne pusti, da bi ovenel in da bi listi rožam odpadali. Prijetno bo duhtel šopek in mamljiv vonj se bo razširjal po sobi. Sprejmi ga, Anetta, in prilivaj mu!«

Anetta je zamahnila z roko.

* * *

Julij je prišel na vrh gore in je zagledal, da je svet velik in prostran. In razveselil se je. Dokler ni prišel na goro, se je godilo drugače.

Odprl je nastezaj vrata svoje sobe doma in tudi okna je odprl. Potem je zmetal na dvorišče vse spomine brez izjeme, žalostne in vesele. Vse je prebrskal po miznici, po drugih predalih in tudi v omaro in v peč v kotu je pogledal.

Prepričal se je, da je vse v redu, in se je oddahnil. Pustil je vrata in okna tri dni odprta in šele četrto noč jih je zaprl in mirno legel v postelj.

»Tako torej«, si je mislil, »spominov sem se odkrižal in sedaj bo dobro.« — In v resnici je tisto noč dobro spal in ni imel hudih sanj.

Ko se je drugo jutro zbudil in si pomencal oči, mu je obvisel pogled na veliki, rdeči roži, naslikani na stropu. In razjezil se je. Pogledal je po stenah — same rdeče rože, druga pri drugi. Spomini!

Vstal je, napravil se je in šel takoj po sobnega slikarja. Dal je pobeliti strop in stene. In ko je videl, da je vse dobro napravljeno in da se ne poznajo več rdeče rože na stropu in na stenah, se je skoro zadovoljno nasmehljaj. Ampak ni dolgo trajalo to veselje. Spoznal je namreč, da se drže spomini tudi njegove obleke, klobuka, palice, dežnika in še drugih stvari, na katere prej niti pomislil ni in katerih ni zapazil v svoji nervoznosti. Kupil si je torej novo obleko, novo palico je vzel, zaklenil je vrata svoje sobe in je odšel. Tako so mučili Julija spomini in tako nesrečen je bil.

Ko pa je prišel na goro in ko je videl, da je svet velik in prostran, se je razveselil.

Krepko je stisnil popotno palico in je odšel daleč iz kraja spominov.

Ampak kakor da bi se vse spremenilo. Zlato solnce, ki se je vozilo z žarečim vozom po modrem nebu, se mu ni zdelo več tako lepo; kakor bi ga čezinčez prepregli temni, sivi oblaki. Bilo je brez žarkov in ni se mu več smejalo kakor prej. Mimo vrta je šel in se ozrl. Rastle so tam vrtnice, lilije, jasin in resede. In kakor da bi ne orosilo nebo matere zemlje več mesecev, so sklanjale njegove ljubljene rože svoje krone in njih prijetni vonj se ni več razširjal daleč naokrog. Kakor da bi umrle. In slavci in škrijanci niso več peli tako lepo, ni bil več to oni glas,

ki je razveselil dušo, da je vriskala. Umolknil je gozd in ni več pripovedoval čarobnih bajk o zakleti princezinji in o kači z demantno krono. In polje, kjer se je valovilo prej žitno klasje, kakor se valovi morje, ko ga poljubi veter, je stalo kakor okamenelo, brez življenja.

In Juliju se je stisnilo srce in je hitel naprej, da bi došel v kraje, kjer prepeva priroda.

Hodil je tako dolgo vrsto let, iskal jih je, ampak naše jih ni nikjer. Lica so mu še bolj obledela, stopal je s tresočimi koraki in z vpognjeno glavo.

Nekoč se je sprehajal ob bregu velike, temne reke. In takrat se je naenkrat stresel in kolena so se mu zašibila, da se je moral nasloniti na ograjo. Zakaj zagledal je v dalji rumen florentinski slamnik in rožasto obleko. Še bolj natanko je pogledal in zdelo se mu je, da vidi tudi zlate lase pod slamnikom in da vidi vroče ljubljena safira na cvetočem, brezskrbnem obrazu. Hitel je, zadeval se je ob ljudi, ki so se začudeno ustavljali in gledali za njim, samo da bi jo videl od blizu. Ampak zmotil se je. Bil je res florentinski slamnik, ampak ne tako bel kakor njen, bili so res rumeni lasje, ampak ne zlati, kakršne je imela ona, lepe so bile njene oči, ampak pravlјice niso spale v njih.

Tisto noč je bila pri njem, v njegovi sobi. Čutil je njen rahli, topli dih na svojih licih — gotovo se je sklonila k njemu, da bi ga poljubila. Tiho je pristavila stol k zglavju, sedla je nanj, desno roko pa je ovila okrog njegovega vratu.

»Prišla sem, Julij, ker sem zaslišala iz noči tvoj glas, ki je vabil. Prišla sem, ker sem videla tvoje ranjeno srce in od hrepenenja onemoglo dušo. Pozabi na one zlobne besede, ki sem jih takrat spregovorila in katerih mi je bilo potem tako žal. Nisem mislila tako, ni jih govoril moj jezik. Videla sem takrat žalost v tvojih očeh in lice tvoje je bilo nenavadno blede. Ampak odpusti, ne jaz, nekdo drug je govoril iz mene.«

Skozi odprto okno se je razlila v sobo mesečina in ob mehkem nje svitu je Julij videl njen krasni obraz, ki se je sklanjal nad njim. Tako proseče so zrle te oči, ta dragocena kamena, da Julij še sam ni vedel, kedaj jo je poljubil.

»Vedel sem, da prideš nekoč, Anetta, in danes se je izpolnila moja želja. Vedel sem in hrepenel in čakal, čakal kakor uboga, revna starka, ki je postavila na okno svečo in jo je prižgala vsak večer, da ne bi zgrešil poti sin, ki je odšel v daljne, tuje kraje, ko se povrne domov. Moja duša je bila vedno pri tebi in te je spremljala, Anetta, ljubica moja! In v pravem času si prišla, zakaj hrepenenje moje je bilo neizmerno in kupa žalosti je bila napolnjena skoro do vrha.«

Drugo jutro je prišlo pismo. »— in kakor je bila bogata, je spravil vendar vse iz nje. In ko je čutil, da je že pri kraju, jo je nekega lepega dne zapustil in je odšel bogvekam. Z neko gledališko igralko ali nekaj podobnega. Velik falot je bil, človek brez srca. O njej nisem dolgo časa ničesar slišal.

Pred tednom sem jo srečal na ulici. Julij, to ni bila niti senca one krasote! Obraz upadel, bel kakor sneg, počasi je hodila in hudo je kašljala. Pozdravil sem jo. Nekaj časa me je gledala, kakor da bi se ne spominjala več, kje je videla ta obraz. Potem pa ji je šinilo nekaj čez obličje, kakor lep spomin. —

Pred štirinajstimi dnevi sem zvedel, da je bolna na smrt. Šel sem k nji. »Pišite mu, naj mi odpusti in naj me pride obiskat na pokopališče —«

Umrla je. Če prideš še kedaj v naš kraj in me ne dobiš več tam: grob pod vrbo žalujko v levem kotu pokopališča pri zidu. Tam spi.« — —

Julij se je naslonil na mizo in je zajokal kakor otrok.

* * *

Popotnik je še klečal ob grobu. Bled je bil njegov obraz, skoro mrtvaški. Šele bližajočega se večera mrzli veter ga je predramil. Vstal je, zavil se tesno v plašč in je odšel z globoko sklonjeno glavo. Pri pokopališčnih vratih se je še enkrat ozrl nazaj in je zamahnil z roko, kakor v pozdrav. —

Na nebu se je zalesketala prva zvezda.

2. Na večer.

Cela vrsta malih, črnih oči je gledala nate, ako si šel po tisti ulici. Ulica sama je bila kakor dolg, ozek hodnik brez konca in kraja. Ako nisi hodil oprežno, si se lahko spodtaknil: če je bilo tiho, ko si zaklel, si zadel ob velik, neroden kamen, katerih je ležalo vse polno raztresenih po ulici; ako je zaječalo, je bil otrok. Samo zaječalo je, ni bilo šundra, vrišča in joka, in ako si bolje pogledal, si videl bled, upadel otroški obraz in oči so zrle nate trudno, udano, zakaj v tistem temnem, dolgem in ozkem hodniku se je začelo življenje s trpljenjem in trpljenje z življenjem. In povem vam po pravici: ako bi bil oni hodnik vrt, ne bilo bi treba Bogu prijeti zlate škropilnice in zalivati matere zemlje z osvežujočo nebeško roso; zakaj tam se je iztočilo solz, da bi dvignile blede rože takoj svoje povešene krone; nad njimi pa bi se prikazala mavrica — sedmerno gorje. Kdo bi popisal vse to! Ni treba, zakaj pogledi govorijo, ne ustnice, prezgodnje gube na obrazu in sklonjene postave.

In radovedno, vprašujoče te gledajo črne oči, ako zaideš v ta hodnik. Kaj bi vse povedale te oči, ta mala mrežasta okna, ki gledaja iz tal! Mehka in čuteča srca bi se stisnila, iz očesa bi kanila solza usmiljenja.

V temnem kotu brloga je stala postelj in v postelji je ležal človek. Ako je bila tista luknja visoko v zidu okno, bi obsijala svetloba sivkast, porastel obraz in na njem dvoje polzaprtih oči, obsijala bi človeka, na katerega gubastem čelu je bila zapisana smrt. Roke, dolge in suhe, so počivale na odeji.

»Ali ste vsi tukaj?« je vprašal kakor v sanjah. Ni se obrnil, pa tudi trepalnice se niso zganile, zakaj telo je bilo kakor iz svinca, težko in k postelji priklenjeno, trepalnice trudne, onemogle. Dvignila se je roka nekoliko, dolga kost s kožo, pa je takoj omahnila, iz prs se je izvil vzdih, težek, proseč in obupan.

»Ali ste vsi tu, da mi podržite svečo, da mi zaprete oči in me pokrižate? — — Frantik, pojdi sem!«

Spregovoril je, pa že so se mu omegle misli. Blede ustnice so se komaj vidno stresle.

Štiriindvajsetletni fant je šel po ulici: v srcu pogum, v rokah moč. Tačas še ni hodil vpognjen in s sklonjeno glavo, trdni so bili njegovi koraki in oči so mu žarele, zakaj takrat še ni stanoval v mračnem, ozkem in dolgem hodniku, ni še padla nanj senca tiste ulice. In ko je tako stopal, vesel in brezskrben, je spoznal njo. Osemnajst let ji je bilo, ampak niso se ji poznala ta leta na obrazu, drobnem in nežnem, niso se poznala na postavi, šibki in vitki. Bila je kakor gosposko dekle iz bogate in krščanske hiše, kakor pisan metulj na pomladanskem travniku. Ko ji je pobral košarico, ki ji je padla iz rok, se je začel njegovega življenja drugi del. Ozrl se je parkrat za njo in tudi ona se je okrenila: smeh tu, smeh tam. In hitel je v tovarno. Vsa njena okna so gorela — solnce se je začelo voziti po nebu.

Bilo je jutro. —

»Frantik! — Fanda, kje je Frantik?«

»Ne vem, kje je«, se je oglasilo tiho, komaj slišno. Oči, zardele od solz je skrivala v dlaneh, nagnjena nad zi-

belko, kjer je spala mala Anežka. Lahko bi mu rekla: kruha ni, ni mogel strpeti v izbi in je šel ven«, ampak ni hotela žaliti njega, kateremu je bilo usojeno le še nekaj minut.

»Ne bom več dolgo Fanda, čutim to. — Zakaj moraš tudi ti trpeti z menoj? zakaj morata trpeti otroka? Grenko je, Fanda, unreti tako. Ne morem dati tolažbe ne tebi ne otrokoma. Glej, komaj urodila se je, pa ji je že usoda zapisala na čelo skrb in trpljenje. Uboga Anežka!«

»Umiri se in ne skrbi tako! Ako so ti štete ure — delala bom, da se preživimo. Pomagaj si sam in bog ti bode pomagal«.

»Oh, da! Ampak če si ne moreš pomagati sam, odtegne tudi bog svojo roko, Fanda! Verujem tebi, ampak poglej, trije ste, za tri bo treba vsak dan kruha.«

Na obrazu se mu je videlo, kako težko govori. Utihnil je in samo hropel je z naporom.

Težko delo je imel v tovarni, toda kaj je bilo to njemu, mlademu in krepkemu! In ko se je začul opoldne ali zvečer pisk v tovarni, ogrnil je suknjo in hitel domov, kjer ga je sprejela ona, žena njegova. Skromno in mirno in zadovoljno sta živela, ne osornega pogleda ni bilo med njima in ne žal besede. Vladala je zadovoljnost in sreča, kakor pravimo.

Zgodilo pa se je, da se je oko obrnilo na drugo stran. Naenkrat je prišlo, nenadoma. In tako ni šel nekega dne zjutraj v tovarno. Nastala je stavka.

Prvi dan sta še shajala, drugi in tretji tudi. Četrti dan — še vedno stavka. Fanda ga je pogledala, on je povetil oči, razumel jo je. Drugi teden nato sta se preselila v ozko, temno in dolgo ulico, ki je bila podobna hodniku...

In kakor je bilo pusto in dolgočasno v tistem podzemeljskem brlogu, nekega dne je vendar posvetilo vanj solnce. Kakor da bi bil v palači, okusno in bogato opravljeni, kakor da bi od stropa visel lestenec in na njem gorele sveče, tako se mu je zdelo. Narodil se je Frantik.

Bilo je ravno poludne. —

»Odpri okno, Fanda!.. Ali sije zunaj solnce?.. oh, solnce!..«

Pomenljivo je, kako si želi človek, ki umira, blagodejnih solnčnih žarkov. Solnce mu je svetilo skozi celo njegovo življenje in na smrtni postelji hrepeni bolnik, da bi mu tudi zatisnilo oči.

Fanda je pristavila stol, stopila je nanj in je odprla obe stranici okna.

»Kmalu bo zatonilo, samo strehe se še blišče«, je rekla polglasno.

Bolnik pa že ni slišal teh besed. Njegove oči so zrle nepremično v kot izbe. Tam se je pojavila mala luč, ki je postajala večja in večja in ki se mu je polagoma bližala. Naenkrat pa je palo nekaj, kakor velikanska, črna zavesa, luč je izginila.

»Fanda! Fan-da!«

Celo telo se je sunkoma streslo, zamolkel jek se mu je izvil iz prs. Tiho. — Jan Jelinek je končal.

Bilo je na večer. —

* * *

Široka, umazana reka je počasi tekla skozi mesto. Po nji so se vozili parniki, veliki in majhni in tudi nekaj čolnov se je zibalo na komaj vidnih valovih.

Med gručo ljudi, ki je stala na obrežju in radovedno gledala prihajajoče in odhajajoče parnike, se je vrnil mlad, slaboten deček, kakih deset let mu je bilo. Oblečen je bil kaj siromašno. Suknjica svetle barve, ki je imela polno zaplat, mu je bila prekratka, tako, da so se videli izpod nje rokavi umazane srajce. Hlače je imel spodaj razcefrane in tudi klobuku se je poznalo, da Frantik ni sin premožnega očeta. Bil je doma v onem delu mesta, ki ga pokriva čezinčez črn dim iz tovaren, bil je doma v onem dolgem in ozkem hodniku.

Nemirno so begale njegove oči od enega parnika do drugega, kakor bi koga pričakoval. Pa ni mogel dolgo časa strpeti na enem mestu. Preril se je skozi gnečo in je hitel naprej. Tam, kjer so držale stopnjice k parnikom, se je ustavil. Stal je tam majhen šator, kjer je prodajala stara, grbasta baba medene in rozinove štruklje, kolače, ki so bili lepo narezani in sladkarije. Pogled mu je obvisel na onih, lepo rumenih štrukljih, ki so tako vabili: kupi me, kupi me!

Dругega še ni jedel danes kakor opoludne kosec suhega kruha. Videl je, kako so prišle materi solze v oči, ko mu ga je dajala. »Poslednji konec je to«, je rekla. Vzel ga je in kakor je bil kruh suh, skoro trd, pojedel ga je s tako slastjo, kot bi jedel potico, mastno, duhtečo in mehko, ravnokar vzeto iz peči.

Da, kosce kruha celi dan! Nihče ne ve, kaj občuti človek v takem položaju, ako ni tega sam skusil. Jaz n. pr. ki sem gledal bedi iz oči v oči, vem to zelo dobro.

»Ko bi imel pet krajcarjev!« je pomislil Frantik, »pet krajcarjev gotovo stane tak štrukelj. Počasi, počasi bi ga jedel, da bi ne bil potem več lačen. Ah, ko bi imel!«

Zjutraj je videl v šoli dečka bogatih starišev, ki je imel lepo, usnjato denarnico in v denarnici je bila bela, svetla krona. Oh, krona, krona, — ne, to bi bilo zanj preveč, samo, samo pet . . . krajcarjev.

Pogledal je babo, ki je prodajala. Temno je gledala izpod čela, skoro osorno. »Ko bi vedela za moj glad, ko bi mi videla v želodec«, je pomislil Frantik, »morda bi se me usmilila in bi mi velikodušno podarila tak štrukelj. Rekla bi: ,Na, revež, da ne boš lačen, le pojej ga, dam ti ga zastonj.«

Ampak oči stare babe niso kazale bogvekaj usmiljenja.

»Kaj ko bi . . . takole . . . baba se bo morda obrnila strani . . . segel bi . . . ne! ne! ,Vedno moraš biti pošten‘,

je rekel oče večkrat. „D drugega sicer nimamo, ampak to lahko rečemo vselej: pošt eni smo vkljub svoji revščini.«

Obrnil se je, in je šel naprej ob obrežju. »Samo da bi ne bil tako lačen«, mu je prišlo zopet na misel. In kakor bi ga nekdo prijel za roko in ga vlekel za seboj: povrn il se je zopet nazaj k šatoru, nazaj k mamljivim štrukljem. Boljinbolj se je oglašal v njem glad, boljinbolj mu je šepetal neki tuji glas: vzemi! vzemi! Kaj boš lačen, neumnež!

Ravnokar je prišel po reki nov parnik in se je ustavil pri stopnjicah. Velika množica ljudi je bila na ladiji, zakaj neprenehoma so stopali iz parnika po stopnjicah navzdol. Naposled so bili vsi na obrežju in nastala je še večja gneča kakor prej.

Frantik je bil že premagan. Bled je bil v obraz in ves se je tresel. Sedaj že ni več premišljeval in se boril sam s seboj, ali bi vzel oni lepi rumeni štrukelj tam na oglu deske, sedaj je mislil le, kdaj in kako ga bo vzel.

Elegantno oblečena gospa je šla mimo in se je držala pod pazduho ravno tako elegantno oblečenega gospoda. Baba, ki je prodajala, je zrla za njima, dokler se ji nista izgubila med množico.

Samo trenotek še in Frantik bi bil odnesel štrukelj.

Ljudje so se zbrali okoli šatora, čimdaljebolj je rastlo njih število. Baba je kričala in klela.

»Ali boš dal sem, lump! Poglejte, ljudje, tako trdno ga je držal, da se mu je zlomil v roki.«

»Iz tega fanta ne bo nič prida«, je omenil debel gospod z zlato verižico na telovniku.

»Kako je svet pokvarjen! Pa tako mlad poba, pa že krade!« je pripomnila krasno oblečena gospa med množico.

Frantik je ihtel. Velik mož s strogim obrazom in s košatimi brki ga je prijel za roko. »Z menoj!« je rekel.

Bilo je na večer. Ravno isti čas, ko je umrl Frantiku oče. — —

3. Izidor Nadloga.

Izidor Nadloga se je zbudil natanko ob sedmi uri zjutraj v svoji polpodrti postelji. Obrnil se je najprej na desno in je pogledal na tla. Par mokrih, raztrganih nogavic, par čevljev,

»Deževalo je včeraj, da«, je pomislil Nadloga in se je ozrl proti oknu.

»Oh, danes že zopet! In če pritisne mraz, bom v kratkem času tako srečen, da bom videl že prve snežinke.«

Pogled mu je zpet obvisel na nogavicah in čevljih. Nogavic absolutno ne sme obuti, je že tako preveč prehlajen in s čevlji je ravno tak križ. Na desnem in levem je luknja skozinskoz. Pomagaj si človek! Če bi dal papir v čevlje, bi še šlo nekako. Ampak papir zdrži komaj dve uri in potem pride zopet voda skozi odprtino — ima že skušnje. Ven pa mora iti na vsak način, ako hoče danes kaj jesti namreč.

Izidor Nadloga se je spomnil sedaj na želodec. Včeraj opoludne je pojedel kos kruha, ki mu ga je dal štacunar, ker je pomagal nositi iz voza sladkor in od tistega časa ni imel ničesar v ustih. Slabi časi, čimdalje slabši. O kakem denarju še govora ni, rajši ne pogleda v telovnik, ko ve, kako je. Ko bi vsaj tega mraza ne bilo, človek je ves prehlajen, pa mora čepeti v tem mrzlem kurniku. Da potem popolnoma zboli seveda. S temi šivankami v prsih tudi ni nič. Kakor bi bil tam kak šivalni stroj: pika, pika, zbada.

»Naprej!« je zaklical Nadloga.

V izbo je stopil počasnih korakov cand. iur. Blaž Senica. Majhen mož, s košatimi brki in s plešo na glavi. Zamahnil je z roko Nadlogi v pozdrav in je legel na starinski kanapé za mizo. Roke je prekrižal nad glavo, zamaknil se je v strop in ni rekel besedice.

»Tudi ti, Brute!« se je natihoma zasmel Nadloga. Vedel je namreč, kaj in kako je s Senico. Če človek trpi

sam, mu je veliko hujše, kakor če vidi poleg sebe še drugega, ki je na istem mestu kakor on.

Senica se je obrnil na levo in pogledal Nadloga. »Ali imaš kaj?« je spregovoril v dvomljivem tonu.

»Na vse zgodaj, še v postelji sem, pa mi pride sem s takimi slabimi dovtipi«, se je razjezil Nadloga. »Imam, imam! Raztrgane čevlje, raztrgane nogavice, zamazano kravato, ovratnik, ki že ni bil štiri tedne v perilu.«—

»Kaj pa v žepih?«

Nadloga se je sklonil v postelji in z dolgo roko dosegel telovnik, ki je ležal na stolu pri postelji. Potem ga je zagnal Senici čez mizo in je pljunil na tla.

Senica je parkrat zamahnil s telovnikom po zraku, nato ga je vrgel Nadlogi na posteljo nazaj.

»Nič?« je vprašal.

»Nič«, je odgovoril Nadloga.

Senica se je obrnil na kanapeju na desno stran, Nadloga v postelji na levo. Molčala sta oba.

Molčala sta oba, dokler ju ni predramilo trkanje na vrata.

»Dalje!« je zaklical Senica namesto tovariša.

Majhen, suh mož z živimi očmi in s kratko brado je vstopil.

»Klanjam se, gospoda! Klanjam se gospod Nadloga!« je začel. »Mhm, mrzlo vreme imamo, zelo mrzlo.«

»No, ni take sile«, je odgovoril Senica; pri tem pa je držal obe roki v žepu in je govoril glasno, da mu niso šklepetali zobje.

Oglasil se je sedaj Izidor Nadloga: »Gospod Brožek, včeraj so mi pisali od doma, da mi odpošljejo čez dva dni štirideset kron. Potem obravnava tisto suknjo, bodite brez skrbi. Saj me poznate in veste, da sem pošten človek, kaj?«

Krojač Brožek je še nekaj jecljal. Ta odgovor na njegovo mrzlo vreme ga je osupnil tako, da ni vedel, kaj bi pravzaprav odgovoril. Da mu verjame, je rekel naposled.

Potem se je dvakrat poklonil in šel.

»Včasih je laž potrebna«, je rekel Nadloga.

»Kako hitro je izginil!« je odgovoril Senica in je pomežiknil tovarišu.

Nista bila dolgo sama, začulo se je zopet trkanje.

V sobi se je pojavila postava v obliki Nadlogove gospodinje.

»Gospod Nadloga, oprostite, ampak saj veste ... nerodno je opominjati, verujte mi ... september, oktober, november ... seveda, nerodno je ... ampak najemnina ... težko je živeti, saj veste ... hišni gospodar tirja ... računala sem na vas ... medtem bi bila lahko dobila ... recimo kakega drugega ... oprostite.«

»Gospa, včeraj so mi pisali od doma, da mi odpošljejo čez dva dni šestdeset kron. Potem obravnava za tiste tri mesece, bodite brez skrbi. Saj me poznate in veste, da sem pošten človek, kaj?«

»Oprostite, ampak če se ne motim, že pred enim mesecem ste rekli, da vam pošljejo denar in« —

»Kaj, vi mi ne verujete?« je jezno zakričal Nadloga. »Senica, posezi v mojo suknjo — tamle je na stolu — posezi v žep in pokaži pismo!«

»Takoj, takoj!« je odgovoril Senica in je vstal.

»Oh, saj vam verujem, saj ni treba gospod!« je viknila gospodinja vsa prestrašena. Izidorja Nadloge še ni videla tako srditega. »Samo prosim, da mi potem date, ko dobite, oprostite« —

»Nič oprostite. To je škandal, da me tu pred mojim gostom tirjate, sram vas bodi! Imel sem o vas čisto drugačno mnenje!«

Gospodinja je odšla vsa poparjena iz sobe, Senica pa je zopet legel na kanapé.

»Včasih je laž potrebna«, je rekel Nadloga.

»Kako je izginila!« je odgovoril Senica in je pomežiknil tovarišu.

»Ali imaš res kako pismo?« je vprašal nato.

»Ti si pa danes popolnoma zmešan, prijatelj, oprosti! Saj veš, da dobivam od doma mesečno osem kron podpore. — Šestdeset kron! Budalo!«

»Ampak glas imaš močan. Gotovo si na tuje stroške kje včeraj dobro jedel.«

»Kos kruha celi dan.«

Molk.

Če rečem, da sta bila Nadloga in Senica pol ure po zadnjem obisku sama, je to laž.

Tretjič je potrkalo na vrata. Nadloga je zaklel, Senica je vstal in je šel sam odpirat.

V sobo je vstopil trinajstleten fant, čevljarski vajenec.

»Gospod mojster« —

Nadloga se je sklonil, zgrabil čevelj in ga treščil vajencu v hrbet. Fant se je zmuznil skozi vrata in zbežal.

»To je že od sile! V teku poldruga ure tri takele obiske! Komaj stojim na nogah, tako sem lačen, ti pa pridejo in hočejo, da bi jim dal sam bogvedi koliko. O svet, o krivični družabni red!« je govoril Nadloga, ko sta bila s tovarišem pred hišo na ulici. »Stopi sem, stopi sem, Blaž! Morda se je gospodinja premislila in če ti prileti moj kovček iz četrtega nadstropja na glavo, ne bom jaz odgovoren za to.«

»Kam sedaj?« je vprašal Blaž Senica.

»Lipe Brezar je dobil danes denar, vem gotovo; morda mi da par soldov«, je odgovoril Izidor Nadloga.

»Torej greš potem proti vzhodu?«

»Jaz grem proti vzhodu. In ti?«

»Na sever.«

Zamahnila sta si roko v pozdrav.

*

Ker je bil Blaž Senica bolj trdne nature, je prenesel stradanje še dve leti in potem dobil pri sodnji službo. Izidor Nadloga ne.

Eno leto po tem dogodku, ki sem ga opisoval, so prinesli vsi slovenski časniki vest, da je umrl tega in tega dne, tega in tega meseca v daljni tujini zelo nadarjeni in obče priljubljeni študent cand. phil. Izidor Nadloga. N. v. m. p. In dijaškega lista prva stran je bila črno obrobljena. Naslov se je glasil: Grobovi tulijo ...

Gozdna idila.

Življenja pot.

češko spisal **Karel Kaminek.**

O prvem svitu se je podal na pot. Bilo mu je prijetno, iti brez skrbi po visoki, mehki travi prostranih livad, kjer je dišalo cvetje in v čistem zraku so prepevale ptice, ob potokih, v katerih se je zrcalila sivo zastrta globina modrega neba in srebro vzpenjenih valov je dihala hlad.

Šel je brez cilja, vesel, da lahko gre.

Lovil je metulje, tresoč se nad cveticami, in gledal je na šviganje zlatih rib in do jasnine, koder so pluli kakor čaplje drobni kosci belih oblakov. Ni videl pota pred seboj, šel je sredi ravnine, in vse okoli se je topilo v ednem vzkliku in vrisku globoke, mirne, tihe radosti. In cvetlice so bile vedno enako krasne in ptice so pevale enako sladko in zemlja je bila mehka in je dehtela v vlažni vonjavi prvih pomladnjih sanj.

Toda naenkrat je pokrajina sivela. Nehala je livada in cesta je postajala težavna. Želel si je sence in stopil je v gozd, globok, ki je prepeval v visokih vrhih svojo večno pesem, resno in zamišljeno. Žalost mu je padla v dušo. In v gozdu se je mračilo naglo in poti so se križali, ozki, zarasli s starim mahom, ki je dušil njegove korake in drevje je bilo vedno gosteje in njih debela so se tlačila k sebi in — nekega dne ni vedel, kod dalje ...

Utrujen je vprašal, kam gre. Ni mogel povedati. Le toliko je vedel, da pojde dalje, dalje za ciljem neznanim, ležečim nekje v daljavi, v meglah in oddaljenim kakor pravljica . . . Bil je prisiljen iti . . .

In vrhi dreves so se zgostili in spletki so svoje veje nad njegovo glavo in solnce že ni več prišlo k njemu z zlatom svoje luči. Ni videl zarje, ponosnega krasa zapada, ni videl oblakov plavajočih po nebu, niti ptic ni slišal, kojih sladki glasi so zaspali skupno s tem žalostnim odhodom solnca.

Tak je blodil po gozdu, temnem in žalostnem, pod plakajočimi vejami, ki je z njih prodirala tema. Našel je pot in šel in se zopet vrnil, boječ, neodločen, poln bojazni . . . Hrepenel je, priti iz te goščave starih debel, hrepenel je po luči in prostem zraku . . .

In zgodilo se je, da se je nekoč v daljavi drevje zredčilo in slab žarek luči je preletel težki zrak in ujel se je v tanki tkanini na vejah razvešenih pajčevin. Tako je prišel iz gozda . . .

Vesel je bil, da zopet vidi žito, ki je zorelo in valovilo kakor morje, in da mu zrak, topli in vonjavi, drhti nad glavo in da vidi v daljavo, vse do tje, kjer se izgubiva vse v zavesah v daljavi se rodečih megel.

In zopet je zašlo solnce in zopet je nastala tema. Vse se je naglo izpremenilo . . . Našel se je na strmi stezici in šel je po prostornem kraju, dolgočasnem in neizrečeno žalostnem. Bil je gol, skalnat, in cesta je bila ozka in megle, nasičene z žveplenim duhom, so se tlačile iz prepadov, odpirajočih okoli široka, brezdanja usta, in visoko gori je gorelo kakor kos skaljenega granata ognjeno solnce, brez toplote in brez utehe . . . In ob cesti so rastli med kamenjem rudeči cveti bolesti in v omedlevicah so ležale čudne oslabele postave teh, ki so šli nekoč pred njim isto pot in niso došli . . .

Strah ga je preletel, grozen, razjedajoč strah pred to veliko, pusto praznoto, pred tem velikim, boleznim krikom črne žalosti in klical je na pomoč, drveč se naprej z napanjanjem vseh sil... Njegov glas je ostal brez odziva in zapadel je kakor kamen v pokoj jezera. Tekel je, ni mogel dočakati konca. Tekel, poln blaznega obupa in pretrganih krikov, omedlele roke vzpenjaje proseč proti mrtvemu nebu. In njegov strah je postajal večji in hrepenenje njegovo po koncu tega potovanja, na katero se je podal, nevede, zakaj, je rastlo in rastlo in pospešil je tek in napanjal je utrujene ude in izsesaval je poslednje sile.

Tako se je nekoč zgradil sredi ceste. Ni mogel več. Bil je preveč preganjan... Odnekod so pribegli ljudje. Ni jih poznal... Ni jih videl...

In bil je konec — konec, ko so ga položili na ležišče v mehke, bele rjuhe in ko je čutil, kako žile nehajo biti, kri ledeni počasi v žilah in telo trpne in živci gasnejo, ko so vlažni, svilnato fini prsti nekoga zatisnili njegove trepalnice.

Po njegovem telesu se je razlilo nekaj neizmerno sladkega, neznani kraji, polni divje, vznešene krasote, so se razkrili pred njegovimi zatisnjenimi očmi in ustnice njegove, blede, zaprte, so se skrivile k nasmehu... In to je bil za celega potovanja njegovega prvi, resnični, iskreni, srečni nasmeh...

Okamenel je na njegovih ustnicah...

Glasovi v naravi.

Mirko V. Brezovnik.

Mogočni, pretresajoči grom in njega jezni odmevi, grozeče tuljenje razjarjenega morskega valovja, pritajeno kлокotanje in tajinstveno šepetanje gozdnega potočka — enakomerno šumljanje deževnih kapljic, bučanje in zavijanje mogočnega viharja, tožeče, bolešno stokanje vetra okrog oglov, šuštenje zefira čez priklanjajoče in nalahko drhteče šibovje, ali skozi vejevje v težek san zatopljenih dreves, bobneje krasnega, visokega slapa — to so elementarni praakordi na velikih prsih večne narave in so vedno vzrok nekega afekta.

Isto velja o zvokih vseh živečih bitij, katerim je podarila narava dar glasu in ona tvorijo z akordi elementov svet zvokov v naravi in ti so zelo različni in brezbrojni.

Blaženost in bol z vsem svojim čustvovanjem, katerega vzbudijo, so vstvaritelji zvoka, ki se spojijo v veličastno himno, nežno pesem, jezen vzklik boja, v hrepeneče klicanje po ljubezni, tožeče jadikovanje in preplašeno kričanje. Z magnetično, neodoljivo silo zabrne na sorodnem mestu.

Ni namem te črtice čudoviti aparat za glas in petje, katerega je položila narava v grlo in prsa nekaterih živečih bitij, anatomske in fiziološke razlagati, tudi naukom fizike se hočemo tokrat izogniti. Naš namen je samo prisluškovati

glasom in pesmim, kakor se pojavljajo v pestrobojnih in neprisiljenih vrstah.

Prvi glasovi novorojenga bitja pogrešajo odkraja blagoglasja, a nikdar pomena, ker naznanjajo sicer manj razumljivo a nedvomljivo: »ego sum« — »jaz sem« — torej obstanek.

Če odpre dojenec nad svojimi od spanja rudečimi ličeci lepe, jasne očesci in iztega neokretno ročice, ter kličejo njegova rožasta ustna z vso močjo za materjo in za tem, kar mu lahko nudi, pač nikdo ne bo imenoval te glasove blagoglasne, ubrane. Vprašajte pa zvesto mater, kako učinkujejo ti prvi glasovi nerimane, naravne poezije na njeno uho in čustvovanje!

Prvi glasovi kosa, drozga, slavca in drugih krilatih mojstrov v petju so neprijetno čivkanje. Ti mali goliči kriče za stavo a vendar vzbude ti glasovi prvenci nekaj božanskega — materinsko ljubezen in skrb — in kdor je izgubil vero v nesebičnost in požrtvovalno ljubezen, ta opazuj tako krilato mater pri njenem delu in opazuj, kaj povzročijo glasovi, ki se zde njegovemu ušesu zoprni!

Pozneje rojeni bratje teh glasov prvencev zadobe potem, ker slede ritmično in radi barve glasa, oni karakteristični relief, ki služi v različnih slučajih.

Iz prvih, bojazljivih poskusov se razvijejo v veličastne himne, ki se vesele življenja, navdušene pesmi naravi, potem pesmi ljubezni s svojimi velikimi prošnjami in vročim koprnjenjem, — razvijejo se v bojne klice, tožeče jadikovanje in preplašeno klicanje. Notranje čustvovanje in zunanji občutki jim podele značaj.

Glasovna nadarjenost je zelo različna med živečim. bitji a vedno enotna, značilna za vsako vrsto, razred, spoli

So tudi živali, katerim je podelila narava samo glasove straha in bolečine in zopet druge, katere kažejo svojo življensko moč najbolje, kadar iščejo ljubezen ali kadar se

bojujejo z nevarnim tekmecem, ki pa ne poznajo plahega krika in preneso muke smrti mirno in molče.

Plahi zajec pozna v poželjivem afektu le nevoljno momljanje, kriči pa glasno in bolestno, če mu stori kateri njegovih brezbrojnih sovražnikov kaj žalega.

V jasnih mesečnih nočeh se razlegajo daleč čez spavajoče ravni iz žabjega grada veseli koncerti. Vsaka žaba kvaka z vso močjo, ki jo čuti v grlu — z vsem svojim bitjem se veseli življenja. Od obrežja sem se vije tiho zahrbtna belouška — srepo zro nepremične oči iskaje nedolžne žrtve. Še trenutek in veseli pevec umolkne v zreli kače in čaka molče, da izgine v trebuh nenasitne morilke. Druge žabe pa kriče dalje — pojo umirajočemu, od sveta se poslavljaajočemu tovarišu.

Mogočni jelen rjove z gromčim glasom, ko izhaja mesec nad vrhovi temnih gozdov. Naznanja, da je njegovo krasno orožje nabrušeno in pripravljeno za boj. Z mogočnim glasom prosi ljubezni, a naznanja obenem tekmecu, da je pripravljen meriti se z njim na življenje in smrt.

Izza daljnega skalovja se oglasi trdovraten odgovor in kmalu si stojita bojevnika nasproti. In kak boj se vname!

Vroči odem se kadi iz nosnic, mišice se napno, jeklene kite drhte in noben bolesten glas ne naznanja, da je dobil premagani tekmec smrtno rano.

Zlato obžarja jutranje solnce ponosno glavo zmagovalca in plaho zro košute na razteptana tla in padlega junaka.

Mnogo divjačine sprejme smrtno rano molče in pogine tiho, heroično.

Peneč se od jeze in z boleznim vzklikom poskoči divja svinja, če jo je zadela krogla lovčeva in gorje lovcu, če ni pomeril dobro in umoril grozno žival, ali jo vsaj smrtno rasil. Peneč se in z nepopisnim pogumom in divjostjo ga napade. Nemo in z nebrzdanim srdom napade, samo klopotanje in škripanje strašnega orožja — okel moti tišino.

Tudi lepi srnjak in divja koza sta tiha junaka v svojih zadnjih urah. Zadet od smrtonosne krogle dirja v divjem begu čez pokajoče grmovje in na suhem listju se poznajo sledovi krvi. Upehano se skrajšujejo dolgi skoki jeklenih udov, z globoko povešeno glavo se vleče še par korakov čez ozko, od jutranje rose blestečo se gozdno zaplako in omahujoč pade molče na zemljo. Drgetanje se pojavi po izmučenih udih in plemenita, lepa glava pade na mehko, vlažno mahovje. Nikak bolesten vzklik, samo lehak in zadnji vzdihljaj se prikrade iz prs padlega.

Če zapusti lev v mraku svoje ležišče, tedaj se glasi njegovo mogočno rjojenje daleč čez puščavo. Potem šele se plazi z neslišnim korakom na krvavi rop.

Orel se oglašja, krožeč v višini oblakov, s svojim roparskim klicem, potem šele se spusti kot strela na plen proti zemlji.

Mogočno rjojenje, zateglo žvižganje so nekako tudi svarjenje ubogim živalim pred temi roparji.

* * *

Čudno je, kako nejednakomerno je razdeljena moč in obseg glasovnih sredstev.

Roparski klic orla je podoben tožečemu glasu dojenca, jezni bojni vzklik pa se pojavi v kratkih jasnih glasovih.

Ljubezensko petje velikega divjega petelina se glasi v nežno pritajenih glasovih, medtem ko se njegov mlajši brat ruševac mnogo bolj ponaša. In poznam malo ptičev, ki bi se lahko merili s tem krasnim in plahim petelinom v originalnosti in moči, kadar poje in kliče družice k ljubezni.

Pust in dolg travnik, obraščen z redkimi brezami in skrivljenimi starimi bori, posut z gostim resjem, meji visok gozd. Posamezni šopi ločja in trstike kažejo, da so tla nekoliko močvirnata in mogočne granitaste skale, ki štrle s svojimi razvremenjenimi in od maha poraščenimi konturami iz zemlje povdignejo resnost scenerije.

Čez samotno gozdovje se razteza bleda svetloba, ki naznanja, da se ima noč kmalu umakniti mlademu jutru.

Vsenaokrog je tiho, samo zdajzdaj skloni veter velo trstovje in pojenja zopet.

Naenkrat — z žvižgajočim letom, se prižene črn kobolt čez zapuščen travnik in se spusti na korenino z mahom pokrito.

Visoko zravnal stoji nepremično in obrača črno, z dvema — kot rožička — rudečima navpik stoječima grebenoma okinčano glavo plaho in nezaupno na vse strani — a le kratek čas.

Sikajoč in pihajoč kot divja mačka se požene skoro meter visoko v zrak; ta povsem originalni začetek, ki se priklada jako dobro mračni svetlobi in samotni sceneriji, tvori prvo kitico ljubavne pesmi in je obenem pogumni poziv plemenitega, neizrečeno ljubosumnega in bojevitiga ruševca na boj.

Medtem divjim petjem in bojevitimi gestami obkroža pusta gozdna sova črnega pevca — a on se ne meni za nenevarnega sovražnika, temveč prisluškuje oddaljenim klicem.

Tiho, potem močnejše doni kot zamolklo bobnenje iz daljine in to razjari črnega petelina še huje. Jezno sfrfota in piha, razpre svoj krasen lirast rep, povesi napol razprostrte z belimi prečnicami okrašeni peroti in koraka ponosno čez vlažno ravan.

Kot zamolklo bobnenje sledi druga kitica ljubavne pesmi, da se sliši daleč naokoli.

Tej drugi kitici sledi v trenutku najvišjega afekta, ko se približujejo sramežljivo kure ljubavnim klicem — še en glas, ki je popolnoma podoben onemu zaljubljenega mačka.

Samoten gozd v mračni svetlobi prihajajočega jutra in ruševca s svojimi plavo se spreminjajočim, kovinasto se svetlikajočim perjem, rudečimi rožički, njegova divja in tajinstvena pesem in njegovo vedenje, tvorijo nekaj, kar veže s čudno močjo naravoslovca in lovca.

V primeru s telesom mnogo močnejše glasove imajo mali krilati pevci, ki razveseljujejo s svojimi krasnimi, globokomelodičnimi pesmimi poslušalca.

Če prevdarjamo iz treznega realističnega stališča, je tudi najkrasnejša pesem slavčeva samo pesem združenja, ki sestoji iz vrste glasov in ritmov, kakoršna je pač vrsta pevcu. Ta vrsta in barva glasov ne odgovarja vedno pojmu našega blagoglasja, a je vendar klicanemu vedno popolnoma umljiva.

Sladkootožno, ljubko petje poljskega škranca, se gotovo ne more primerjati divjemu zavijanju zaljubljenih gozdnih sov in čukov ali zoprnemu kričanju fazana in krasno barvanega pava, ali še celo brbljanju purana — a vendar učinkuje na isti način.

Kakor sledi ljubka pastaričica sladki ljubavni pesmi, katera jo melodično kliče, tako sledi tudi podlasica ali divja mačka strašanskim lamentacijam svojih častilcev in brez dvoma se ji grozno dopadejo, dasiravno žalijo naše uho.

Zagrizen boj, katerega bije veda z zagovorom in ugovorom proti tej temi, doni v svojih ostrih plaidoirjerjih na sličen način prikupljivo in melodično.

Od sobinega zraka bolehav idealizem se bojuje tudi tu z golim materijalizmom, ki kratko in malo vse taji in zasmehuje, kar proglašja prvi za dogme.

Resnica naj se tudi tukaj ne išče v ekstremih, temveč v sredi med njimi; in ona se lahko spozna jasno, če se na podlagi učinkov zasledujejo vzroki. Tej resnici pa ne bo primanjkovalo zdrave poezije, ki vlada povsodi v naravi, posebno pa v svetu zvokov in glasov in katere ne more ekstremni materijalizem s svojimi zasmehljivo-treznimi negacijami pobiti in razveljaviti. — A tudi tu ima polemika svojo dobro stran, s katero se sicer nadalje ne bom bavil: krešjejo se pri križanju duševnih mečev iskre in te dajo več luči.

Moč glasov v naravi je mogočna in kdo bi jo mogel tajiti? Celo oslove strašne, škripajoče, samo iz znanih dveh črk obstajajoče ljubezenske prošnje zabrne na sorodnih strunah, kjer drhte čuteče dalje.

Če zapustimo po dolгих, mračnih zimskih dneh ozko zidovje in se podamo na prosto, kjer prihaja Vesna, in če poje visoko nad nami svojo veselo himno škranec, ki napaja melodično deviško jutro — kje je kdo, ki ne čuti teh nežnih melodij v svojem srcu in koga ne obdaja neki čar, kateri se ne da popisati?

Če poje ščinkovec v brstečih lesovih in trdi na svoj način, »da sneg za to leto slovo je že vzel«, če naznanjajo gozdni pevci v mehki luči padajočega večera, da se je začel zanje čas ljubezni, kdo bo trdil, da so vse te himne le klici po vzdruženju in ne tudi biseri prave, naravne poezije?

Kdo in kaj je podal v človeška prsa nebeški zaklad glasov? So li vse one krasne kompozicije, ki nas ganejo in omečijo in takorekoč nevedoma uče sklepati roke, le klici po združenju?

Vprašaj bojevnika, kaj je ganilo njegovo hrabro srce, če ga zakličejo pred ali po boju resni akordi korala k molitvi, če zadoni čez krvavo z razvalinami pokrito plan pobožna melodija — »Zahvalim Te . . .«

In zaklad priprostih narodnih pesnij vseh časov in dežela? Kakšna množina čuvstvovanja je v priprostih kiticah, ki se razširjajo od roda do roda z vedno mlado, idealno močjo!

Pobožno so prisluškovali bojeviti sinovi balkanskih narodov v priprostih pesmih orisana hrabra dejanja svojih junakov, katere so slepi pevci na primitivni gusli enozvočno opevali.

Tujemu ušesu se zdi napev monoton, v prsih mož pa, katerim je bil posvečen, je vžgal veliko ljubezen do domovine in rešil svoje brate po junaških bojih dolgega sužništva . . .

Kdo uči pastirja bivajočega visoko v planinah one pesmi, ki jih poje iz polnih prs, da odmevajo daleč čez skalovje? Gorski kos pač predvsem, ki oživlja s svojim petjem sanjajoče skalovje, krasota gorskih gozdov, njihov zdrav zrak — lastno veselje nad življenjem!

Sicer pa je tudi nekaj resnice v terminu »klic po ljubezni«.

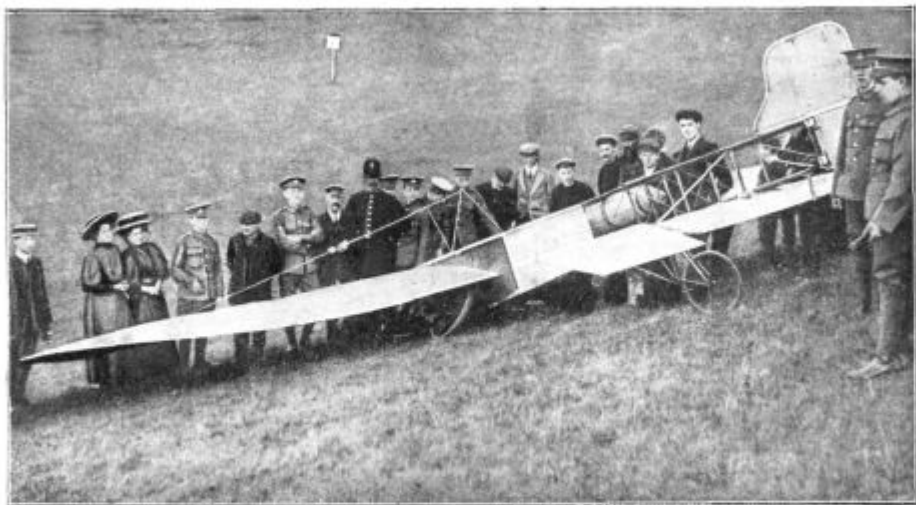
Visoko v gorah bivajoča planšarica zapoje, ko se vžgo na temnem nebu prve zvezde in se blede smehlja njih zaspani pastir mesec, otožno globoko čutečo pesem:

»Odkar odšel je za vasjo . . .« in žalostno skloni svojo plavolaso glavico — a samo za trenutek. Lehak nasmev se prikrade na ustna in zakoplje dve jamici na zagorelem licu — njen pogled blodi daleč tja čez gore in vriskajoč zapoje drugo, katero ji narekuje srce:

»Pa psi že lajajo
po vasi prav na glas
in men' naznanjajo,
da pride ljubi v vas . . .«

Mogočni so glasovi v naravi — kdo jih more zani-
kati in kdo slikati? . . .

Blériotov zrakoplov

Politični pregled za l. 1909.

Minulo leto je bilo kaj znamenito za avstrijsko Slovanstvo in za Slovanstvo v obče. Z aneksijo Bosne in Hercegovine se je razvilo jugoslovansko vprašanje, vsled germanizatorične politike Bienertovega ministerstva se je postavil temelj velikemu slovanskemu bloku, ki bode bil enkrat v avstrijski državni zbornici odločilni boj za prost razvoj slovanskih narodov pod našim cesarjem, in češki zlet na poljsko-gospodarsko razstavo v Čenstohov na ruskem Poljskem je krepak prvi korak za ožje prijateljske zveze med tema dvema mogočnima slovanskima rodoma na severu naše monarhije, kateri ne more ostati brez blagodejnih posledic tudi v državni politiki. Navzlic vsem krivicam in udarcem, katere nam ie Slovencem zadala kruta nemška roka potom sovražne nam vlade, bijejo vendar naša srca urneje in veselejše — saj se nam po dolgih 50 letih avstrijskega ustavnega življenja, po hudem trpljenju in še hujših bojih vendarle bliža doba, ko bomo postali v popolnem smislu besede enakopravni državljani v habsburški državi. In ne le to! Vprašanje trializma postaja od dne bolj pereče: ukvarjati so se začeli z njim vsi politiki, ki računajo s srečno in mogočno prihodnostjo Avstrijsko-Ogrskega. Morda se spremeni že v kratki dobi nesrečna in nerodna politika našega zunanjega ministerstva, ki služi na

Balkanu Nemčiji in ne išče prijateljstva balkanskih Slovanov in Jugoslovanov sploh!

Aneksija Bosne in Hercegovine, ki je pomenjala le spremembo naslova itak že avstro-ogrske posesti, bi nas kmalu spravila v težavno in mnogo žrtev zahtevajočo vojsko s Srbijo in Črnogoro ter morda še celo z Rusijo. Preživel je minulo zimo na tisoče rodbin dneve in tedne neizrekljivega strahu, da bodo morali očetje, sinovi in bratje na vojno plan! Aneksija nam ni le povzročila diplomatskih in oboroževalnih homatij, oškodovala je tudi avstrijsko obrt in industrijo, ker so v Turčiji proglasili bojkot avstrijskemu blagu, za mnogo sto milijonov kron. Povrh tega mora plačati naša država Turkom 55 milijonov kron odškodnine za državna posestva. Po aneksiji se je pa pojavil v naši državi nemški furor kakor še nikoli poprej. Za časa balkanskih homatij je namreč podpirala edina Nemčija prenagljeno politiko Aehrenthalovo; vsled tega je mislila avstrijska vlada, da se mora Nemčiji na velikansko veselje avstrijskih Nemcev hvaležno skazati s tem, da poostri svoje ponemčevalno delovanje bolj ko kedaj poprej. Nemci vidijo, da so že zgubili v naši državi večino v parlamentu, zato si hočejo na vsak način ohraniti odločilen vpliv na državno upravo. Bienerth, ki je proglasil za svoj program nepristransko upravo in pospeševanje mirne sprave med Nemci in Slovani, se je ravnal povsem po nemških željah glede uprave in se zapletel vsled tega v ostre boje s Čehi in Jugoslovani. Letos po zimi je že moral rekonstruirati svoje ministerstvo; bili so pa poklicani v njega še hujši germanizatorji, ko so bili poprejšnji. Slovenci smo začeli vsled neznosnega nemškega pritiska misliti na pomoč. Narodni zvezi je sledil Slovanski centrum in še kasneje Slovanska jednota, v kateri so se združili Slovenci, Srbi, Hrvati in Čehi. Meseca julija je došlo do obstrukcije v drž. zboru, na kar je bilo zasedanje v tem letu drugič zaključeno (prvič se je to zgodilo pred rekonstrukcijo Bienerthovega

ministerstva po zimi). Vlada je upala doseči v parlamentarnih počitnicah s pomočjo najrazličnejših spletk razbitje Slovanske jednote, kar se ji pa ni posrečilo in v jeseni je prišla jednota v drž. zbornico nazaj, okrepljena na znotraj in zunaj. Zahteva pa padec vlade in sistema. Izid tega boja bo povedal politični novičar prihodnje leto.

Vrnimo se še za hip k jugoslovanskemu vprašanju! Vidimo namreč jasno, da se izločujeta dve struji, ki bodeta skušali rešiti jugoslovanski problem: klerikalna in napredna. Na velikem shodu v Ljubljani dne 17. okt. so se združile vse slovenske klerikalne stranke v veliko celo Slovensko obsegajočo politično organizacijo; slede jim napredne stranke v doglednem času. Oboji bodo iskali stikov pri Hrvatih in poslednja pri Srbih, ker stoji na stališču, da se more jugoslovansko vprašanje ogibati verskih vprašanj, ker so posamezni rodovi razcepljeni po svojem veroizpovedanju. Vsekakor pa moramo ta razvoj pozdravljati z največjim veseljem, kajti nudil nam bode prilike dovolj, da bomo opustili dose-danjo kampanilsko narodno-kulturno in gospodarsko politiko in se lotili rešitve večjih problemov. Jugoslovani tvorimo širok, močen jez proti navalu vsenemštva na Balkanu in v orijent: naše okrepljenje v političnem, kulturnem in gospodarskem oziru pomenja jamstvo za obstoj naše države in evropejskega ravnovesja sploh. S tega stališča nismo v svojem boju za našo bodočnost več sami, temveč nas podpira evropejski zapad z besedo in pismom. Moramo pa omeniti na tem mestu še najgrši pojav v novejši dobi naše monarhije, veleizdajalski proces. Njegove početke in vzroke je treba iskati med vzroki za aneksijo; bila je to politična pravda kateksohen njena izvršitev bo ostala kot neizbrisljiv madež na hrvaški justici. Izmed 52 obtožencev jih je bilo obsojenih 30 na 6—12 letno težko ječo, zato ker so bili — Srbi. Zagrebška obsodba je vzbudila največje ogorčenje ne le v celem slovanskem, temveč tudi v celem ostalem olikanem svetu.

Štajersko.

Minulo leto je videla naša lepa zelena Štajerska hude domače politične boje. Pozimi je dobil novi volilni red za deželni zbor najvišje potrjenje in so bile razpisane nove volitve. Ker navzlic kompromisni ponudbi naprednjakov ni došlo do sporazuma, ste šli Narodna stranka in Kmečka zveza vsaka zase v volilni boj v Savinjski dolini in Posavju, dočim je v Slov. Goricah začela volilni boj proti Kmečki zvezi nanovo ustanovljena stranka Združenih Slovencev. Pri volitvah v splošni kuriji, ki so se vršile dne 7. maja, sta zmagala na deželi Pišek in dr. Korošec, prvi proti kandidatu Nar. stranke Fr. Brinarju in socialistu Sitterju, drugi proti soc. Kiteku, katerega so podpirali tudi štajercijanci, dočim naprednjaki niso postavili proti dr. Korošču kandidata. Lep in nad vse častni uspeh pa so dosegli Slovenci pri volitvah iz splošne kurije spodnještaj. trgov in mest. Nemci so mislili, da imajo ta mandat že trdno v rokah, pa so prišli s svojim kandidatom, mariborskim brijačem Kralom, ki je dobil 2.281 glasov v ožjo volitev s socialistom Horvatekom, kateri je dobil 2.165 glasov. Pri ožji volitvi so odločevali Slovenci; za njihovega kandidata I. Rebeke je glasovalo pri prvi volitvi 1.013 delavcev in malih obrtnikov! Pri ožji volitvi je zmagal socij. Horvatek s slovensko pomočjo na neizmerno jezo Nemcev, katerim se je s tem dokazalo, da spodnještajerski trgi in mesta niso nemški! Pri volitvah iz kmečke skupine so zmagali kandidatje Kmečke zveze nad naprednjaki in Združenimi Slovenci, v trgih pa je zmagal kandidat Narodne stranke dr. Vek. Kukovec nad kand. Kmečke Zveze dr. Medvedom. V kmečkih okrajih in trgih, koder so si stali naprednjaki in pristaši Kmečke zveze nasproti, so dobili prvi skupno 2.788, drugi 6.111 glasov. Štajercijanstvo je doživelo tudi pri teh volitvah žalosten poraz; spodnještaj. Slovenci so odločno pokazali, da ne marajo nemškutarjev! Ako še

omenimo, da so dosegli Slovenci tudi v cenzus-kuriji nemških mestnih volilnih okrajev močno četrtno vseh oddanih glasov, katere so združili na skupnega števnege kandidata dr. Gvidona Serneca, smo skicirali najvažnejše dogodke iz volilnega boja.

V deželnem zboru so se združili poslanci Kmečke zveze v »Slovenski klub« pod predsedstvom dr. Koroščevim, dr. V. Kukovec je pa ostal divjak. Jesensko zasedanje drž. zbora je trajalo približno štiri tedne. Koristnega zakonodajskega dela se ni storilo nič, pač pa se je pokazala nemška nestrpnost in sovražnost proti Slovencem in njihovemu jeziku bolj ko kedaj poprej. Nemci so šli celo do zahteve, da naj bi se nemščina zakonito določila kot poslovni in razpravni jezik štaj. deželnega zbora. Slovenci so takoj burno protestirali, zlasti naprednjaki doma in na usta dež. posl. dr. Kukovca v dež. zboru; ker tudi zastopniki nemškega veleposestva niso bili tej ideji naklonjeni, se je začasno odložila. Med narodno važnimi predlogi je omenjati dr. Kukovčeva za lex Perek (slovenski otrok spada v slovensko šolo) in za delitev dež. šolskega sveta, osobito ker si hočejo Nemci z razširjenjem istega zasigurati ves vpliv na štajersko slovensko šolstvo. K nekaterim zadevam se še povrnemo.

V narodno-političnem oziru nimamo v minulem letu iz Štajerskega poročati ničesar veselega. Železni pritisk ponemčujoče Bienenrthove vlade se je poznal povsod: dobili smo novega posebnega šolskega nadzornika za nemške šole na Sp. Štajerskem, čegar ponemčujoče delovanje bomo kmalu opazili tuintam. Ta nadzornik je še sad prejšnjega Beckovega režima, ki ga je večina slov. poslancev v svoji slepoti podpirala. Posebno pa smo nazadovali minulo leto pri sodnijah: nemški sodniki v Celju, Konjicah, Ormožu, Brežicah, Mariboru in še drugod so živ dokaz za to. Povrh tega pa se je čutila tudi ponemčujoča tendenca pri poslovnem jeziku naših sodnij. Nič boljše ni bilo pri političnih uradih; tudi tam smo dobili več novih nemških uradnikov.

Veselo znamenje pa je, da se pridružuje vrli občini kokarski v njenem boju za pravice slov. jezika čedalje več občin. Kako prešerni so nemški sodniki na Štajerskem, je dokazal jasno slučaj rogaškega sodnika Pavlička, kateri je zapovedal vreči Slovenca iz javne gostilne — ne da bi ga zadela kaka kazen. Pri železnicah nismo v jezikovnem oziru nič napredovali; vsaka akcija za dvojezičnost vsaj Savinjske železnice je padla doslej v vodo. Ni se čuditi, da so bile mnogoštevilne krivice tudi povod neštevilnim pritožbam in interpelacijam v drž. zboru; posebno priden je bil v tem oziru drž. posl. Roblek.

Bilježiti imamo nadalje, da smo sicer z lepim moralnim uspehom naskočili ptujski in laški okrajni zastop, a sta ostala oba vsled izdajstva in verolomnosti rodnih naših bratov v nemških rokah; priboriti si nismo mogli nazaj tudi občine Oplotnica, zato pa smo dosegli lepe uspehe pri občinskih volitvah v Slov. Bistrici in Konjicah. Iz štajercijanskih rok se je posrečilo iztrgati nekatere male občine v Slov. Goricah in pa Spodnjo Poljskavo pri Pragerskem.

Da štajerski deželni odbor ni spremenil svoje dosedanje taktike glede nameščanja deželnih uslužbencev na Sp. Štajerskem, nam skoraj ni treba posebno omenjati. Nametil je proti odločnemu protestu slovenskega časopisja in slovenskih političnih krogov za deželnega kmetijskega potovalnega učitelja na Spodnjem Štajerskem Nemca Pirstingerja, ne da bi redno razpisal to mesto in ne da bi bil strokovno in jezikovno dovolj podkovan. Celjski »Narodni dnevnik« je tudi priobčil statistiko deželnega uradništva, ki je pokazala nad vse žalostno sliko zapostavljanja Slovencev v deželnih službah.

Tudi letos posvečamo slovenskemu šolstvu posebno pozornost. Kot veselo pridobitev moramo zaznamovati končno zgradnjo in ureditev slovenske kmetijske šole. Naval prošenj pa je bil takoj prvo leto velik, da se je moralo polovico prošnikov odkloniti. Pohvalno je treba omeniti ob

tej priliki, da so denarni zavodi in pa okrajni zastopi ustanovili za obiskovalce lepo vrsto štipendij; na prvem mestu stojita ptujska Posojilnica in šmarški okrajni zastop. Dobili smo nadalje obrtno nadaljevalno šolo v Št. Jurju ob juž. žel. in pletarska šola v Sv. Barbari v Halozah se je podržavila. Ostalo je pa navzlic odločnemu nastopu deželnega poslanca dr. Kukovca nerešeno vprašanje naših meščanskih šol in tudi celjsko šolsko vprašanje še vedno visi v zraku. Nemški »Schulverein« se je vrgel s podvojeno in potrojeno silo na Spodnji Štajer; dosegel je svoji šoli v Hrastniku pravico javnosti in sezidal novo pri Sv. Lenartu v Slov. Goricah. Misel na šolo v Gaberju pri Celju se je opustila. »Südmark« si je dala veliko opraviti v Št. Ilju, v Velenju in v najnovjšem času stega svoje roke celo na Sv. Križ na Murskem polju! Slovensko obrambno gibanje je veselo oživel: vprašanje slovenske šole v Studencih je stopilo v resni štadij, osnoval se je novi otroški vrtec v Ormožu in snuje se v Velenju. Ustanovilo se je minulo leto 12 novih podružnic Ciril-Methodove družbe, 5 pa je na novo oživel; veselo se razvija šola na Muti. Neprijeten vtis napravlja nazadovanje srednješolskega dijaštva; v Mariboru n. pr. je padlo število slovenskih gimnazijcev tudi lani, a v dobi zadnjih 12 let za 7⁰/₀! Istotako v Celju. Ker Slovenci še nikakor nimamo preveč takozvanih inteligentov, je to nazadovanje obžalovanja vredno! Tudi naše vseučiliško vprašanje nikakor ne napreduje. Nasprotno, razvil se je v jedni domači politični stranki celo odpor proti vseučilišču, češ, da bi utegnili uplivati brezversko! Vlada ni odobrila predavanj v slovenskem jeziku na praškem vseučilišču — in tako smo navzlic vsem lepim obljubam nekaterih slovenskih poslancev tam kjer smo bili!

Dne 14. maja 1909 je bila štiridesetletnica državnega šolskega zakona; slovesno je obhajala to štiridesetletnico »Zveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev« 15. in 16. avgusta na svoji glavni skupščini v Mariboru. Za

dobro šolstvo je treba dobrega, neodvisnega učiteljstva; zato je z veseljem pozdravljati lep napredek te stanovske učiteljske organizacije, ki je letos narastla na 2045 udov! Slabo pa skrbi štajerska dežela za gmotno stanje učiteljstva; pokazalo se je, da je ravno na Spodnjem Štajerskem največ šol v najnižjem plačilnem razredu; nujno je zato želeti, da zmaga naše učiteljstvo s svojimi težnjami po izboljšanju gmotnega položaja svojega stanu.

V kulturnem življenju pa se je pokazal i lani na Štajerskem lep napredek. Vršilo se je po vseh koncih in krajih

Zrakoplovec Blériot

dežele mnogo poučnih in izobraževalnih tečajev; Zveza narodnih društev, ki šteje sedaj nad 80 članov, je priredila deloma sama, deloma po društvih 6 poučnih tečajev, 30 predavanj in 52 gledaliških predstav; vršila so pa poučno in izobraževalno delo tudi še učiteljske organizacije, gospodarska društva, kmetijske podru-

žnice in kršč. soc. zveza. Knjižništvo napreduje: 21 »Zvezinih« članic ima 4.268 poučnih in zabavnih knjig; »Prosveta« je ustanovila 4 nove knjižnice, izvrstno poslužeta nadalje veliki ljudski knjižnici v Celju in Mariboru. Znamenit je bil trodneven poučen tečaj za učiteljstvo in dijaštvo, katerega je priredila Zveza narodnih društev septembra meseca v Celju.

Znameniti napredek ima v minulem letu zaznamovati tudi naše sokolstvo; ustanovila sta se dva nova sokola, v Št. Jurju in Trbovljah, in snujejo se še drugi. V Celju pa

si je postavil Sokol krasni in praktično urejeni Sokolski dom. Imeli smo minulo leto tudi celo vrsto lepih sokolskih prireditev: v Celju, Krškem, Trbovljah, Petrovčah, Rušah, Ljutomeru, Ptujju in dr.

Velika pridobitev v narodno-političnem in kulturnem oziru je tudi ustanovitev posebnega dnevnika za Štajersko. S 1. jan. je pričel izhajati v Celju »Narodni dnevnik«, ki je velikanskega pomena za spodnještajerske Slovence. Navzlic vsem težkočam in oviram se list lepo razvija. V Mariboru je pričela izhajati trikrat na teden klerikalna »Straža«.

Kot dvoje važnih kulturnih pridobitev omenjamo tudi ustanovitev celjske podružnice Glasbene Matice v Ljubljani in Narodni muzej v Mariboru.

Dobro urejeno in cvetoče narodno gospodarstvo je prvi in najvažnejši predpogoj narodnega obstoja. Dasi še pogrešamo na Spodnjem Štajerskem kakor na Slovenskem sploh velikopotezne narodno-gospodarske politike, se vendar pridno gibljemo v tem oziru. Zadružništvo je lepo napredovalo; celjska in ljubljanska zadružna zveza sta ustanovili več kmetijskih denarnih zavodov, nekatere celo v narodno ogroženih krajih. Važna pa je ustanovitev vinarske zadruge v Celju, katero je izvršila celjska Zadružna Zveza. Vina pridelamo vedno več in treba bode iskati novih trgov in odjemalcev. Zadružna Zveza v Celju je imela meseca junija istotam občni zbor; šteje sedaj 163 članic, med njimi 77 zadrug. Opažati je napredek tudi pri ustanavljanju mlekarn; ustanovila se je v Celju osrednja mlekarna, ki pa to leto še ni poslovala. Ustanovilo se je nadalje 8 novih podružnic štajerske kmetijske družbe, ki je sklenila na svojem občnem zboru marca meseca v Gradcu nastaviti svojega posebnega tajnika Slovenca. Spominjati se moramo tu tudi velike gospodarske nesreče, ki je zadela meseca julija Slovenske gorice, osobito ormoški okraj. Silna toča je napravila v kratkih minutah za več milijonov kron škode na poljih, vrtih, vinogradih, travnikih in gozdih. Zavladala je

nepopisna beda, katero so skušali Slovenci iz celega Sp. Štajerja ublažiti z milimi darovi; ljudski zastopniki so pa storili vse potrebne korake v zakonodajnih zborih na Dunaju in v Gradcu.

Izgubili smo minulo leto tudi dva odlična narodna bojevnika. Umrl je 25. jan. v Mariboru odvetnik dr. Janko Sernec. Njegovo ime se je imenovalo v 70. in 80. letih minulega stoletja na najodličnejšem mestu med onimi možmi, ki so orali na Sp. Štajerskem narodno ledino in osvobojevali nemškutarskega gospostva. Leta 1871. je bil izvoljen tudi za poslanca v deželni zbor štajerski. Narod se ga bode vedno hvaležno spominjal! Dne 11. novembra pa je preminil v Ormožu odvetnik dr. Ivan Omulec. Bil je dolga leta načelnik okrajnega zastopa in vodja ormoških Slovencev. Blag mož, čegar tihemu in požrtvovalnemu delovanju se imajo ondotni Slovenci zahvaliti za marsikateri lep uspeh.

Tudi na polju socialnih reform smo se pričeli gibati štajerski Slovenci. Po mnogih okrajih so se osnovala lani društva za otroško varstvo in mladinsko oskrbo, pač tudi v zavesti, da mora paziti mali slovenski narod na vsacega svojega člana. Socialne boje učiteljstva omenjamo na drugem mestu; slovensko delavstvo je uprizorilo stavko v škalskem rudniku, katera se je z uspehom delavstva mirnim potom poravnala. Socialni boji našega kmečkega ljudstva so itak vsebina naše politike. Gibati pa se je začela tudi mladina; poleg mladinske organizacije, ki stoji v taboru kmečke zveze, se je ustanovila tudi napredna mladinska organizacija na veličastnem shodu v Žalcu dne 24. oktobra 1909. Postavila si je cilj stanovske in narodne izobrazbe mladine in želeli ji je najlepših uspehov.

Druge slovenske dežele.

Baron Schwarz je še vedno ostal tudi to leto na svojem mestu na Kranjskem, kljub temu, da se mu pripri-

suje največ krivde na obžalovanja vrednih dogodkih septembra leta 1908. v Ljubljani. Da, v obeh zasedanjih kranjskega deželnega zbora se je celo videlo, da ga ščiti iz strankarsko taktičnih ozirov Slovenska ljudska stranka. Vsled stališča iste stranke in vsled needinosti naše državno-zborske delegacije, ki se vedno le ozira na svoj lastni strankarski prospeh, se je mogla tudi zgoditi sramota, da je vlada imenovala na Kranjskem za ono malo številce nemških šol posebnega nemškega šolskega nadzornika, dočim je po ostalih slovenskih kronovinah naše šolstvo izročeno na milost in nemilost nemškim šolskim nadzornikom!

V deželnem zboru kranjskem so se sprejeli lovski zakon, nadalje novi občinski volilni red in zakon o spremembi šolskega nadzorstva. Vsi trije nosijo strankarski pečat v prid Slov. ljudski stranki. Naprednjaki so se jim v deželnem zboru silovito upirali in so bile pač letošnje seje te zakonodajne skupščine morda najburnejše, odkar obstoji. Treba bo še pri nas dokaj izobrazbe in šole, da bomo mogli biti tudi med seboj strpljivi in gledati samo na korist ljudstva ne pa na stranko!

Znamenita pa je pridobitev državne obrtne šole v Ljubljani, ki bode pomenila v zgodovini slovenskega obrtništva in industrije naravnost velikanski korak naprej.

Po septemberskih dogodkih l. 1908. je najhujše trpela nemška kranjska hranilnica v Ljubljani. Zgubila je nad 20 milijonov kron hranilnih vlog; samo pri mestni hranilnici v Ljubljani so se vzdignile hranilne vloge na 35 milijonov kron in je to postal najmočnejši denarni zavod.

V kulturnem oziru je še omenjati ustanovitev zadruške šole v Ljubljani, ki ima lepo nalogo izobraževati za zadruge nove, mlade naobražene moči, ki bodo delovale v prospeh narodnemu gospodarstvu. — Ustanovila se je tudi Zveza kranjskih izobraževalnih društev za skupno delovanje bralnih in izobraževalnih društev ter Čitalnic. — Ciril-Metodova družba je dobila tudi na Kranjskem lepo število novih po-

družnic. 8. avgusta pa je imela na Jesenicah svoj občni zbor, na katerem se je pokazalo, da so družbini dohodki narastli na 136 tisoč kron, to je za dobrih 50 tisoč več ko prejšnje leto. Narastli pa so tudi izdatki na 93 tisoč in ker čaka družbo vedno več novih in težkih nalog, jo priporočamo vsem zavednim Slovencem v podporo. Misel, da bi osnovali Slovenci napram nemškemu dvamiljonskemu Roseggerjevemu fondu poseben obrambni sklad, je padla na rodovitna tla. Sklenilo se je pridobiti 1000 rodoljubov, ki bodo podpisali vsak po 200 kron v prid naši šolski družbi: oglasilo se jih je že nad 450 po vseh slovenskih zemljah. — Oktobra meseca je priredila Slovenska ljudska stranka posebno obrambno anketo v Ljubljani in se je sklenilo ustanoviti posebno obrambno društvo. Cepljenje na tem prevažnem polju pa je za nas Slovence že iz narodnogospodarskih ozirov nepotreben luksuz. — Trg Postojna je bil minulo leto povzdignjen v mesto. — Opustili so se časniki »Notranjec«, »Belokranjec« in »Naš list« ter se je ustanovil za kranjsko kmečko ljudstvo poljudno pisan list »Slovenski dom«. — Slovensko planinsko društvo je zadela težka nesreča: snežni plaz je podrl in odnesel glasoviti Aljažev dom v Vratih, najlepše planinsko zavetišče v triglavskem pogorju. Škoda znaša okrog 40 tisoč kron in bode treba več let, predno se bode ta vsota pokrila in škoda, ki jo trpi društvo, popravila.

Na Koroškem se je pokazal pri deželnozborskih volitvah lep napredek; ne le da je bil poleg Grafenauerja izvoljen v deželni zbor še Slovenec Ellersdorfer v kmečki skupini, temveč smo prišli Slovenci tudi v splošni skupini v celovškem okraju v ožjo volitev. Drugod pa smo dobili v kmečki in splošni skupini častne manjšine. — Ustanovilo se je na Koroškem posebno Slovensko šolsko društvo, ki namerava iz Koroškega izriniti Ciril-Methodovo družbo, češ, da je prenapredna. Na občnem zboru Ciril-Methodove družbe na Jesenicah in tudi že poprej je došlo zaradi tega do hudih spopadov.

S Primorskega nam je poročati vesele glasove iz Trsta: vsled energičnega odpora Slovencev se je sklenila vsaj za silo dobra volilna reforma za tržaški občinski svet oziroma deželni zbor; pri volitvah so se Slovenci postavili nad vse častno. Napredek tržaških Slovencev nas more tembolj veseliti, ker vodi preko Trsta za nas pot v široki svet! — Pri deželnih volitvah na Goriškem je dobila Slov. ljudska stranka 9, napredna 5 mandatov. — Izpolnila se je tudi davna želja goriških Slovencev, namreč premestitev slovenskega učiteljišča iz Kopra v Gorico.

Po svetu.

Največ govora je bilo zlasti minulo zimo o naši sosedni državi, Srbiji. Z aneksijo Bosne in Hercegovine in težavami glede trgovinske pogodbe z Avstro-Ogrsko se je Srbe znova spomnilo, da so popolnoma ločeni od morja, to se pravi od sveta in navezani na dobro voljo svojih sosedov; to je bil notranji povod vseh razburljivih dogodkov minulo zimo. K temu je došlo še hujskanje političnih ne ravno dalekovidnih agitatorjev in zanašanje na pomoč iz Rusije — in tako je došla država na rob propada, osobito gospodarskega, kateri bi jo nedvomno zadel vsled vojske. Dobro je bilo, da je vodil srbsko zunanjo politiko Milanović, mož velike izobrazbe in izredne politične treznosti, kateri je Srbijo obvaroval pred katastrofo. Princ Jurij, ki je veljal za glavo bojne stranke, je moral radi različnih nečastnih afer odstopiti in je postal prestolonaslednik mlajši brat Aleksander.

Velike spremembe so se godile preteklo leto na Turškem. Sultan Abdul Hamid bi se rad otresel mladoturškega gospodarstva nad seboj in je na tihem podšuntal carigradske čete, da so se aprila uprle proti mladoturškim častnikom. Ti so pa poklicali čete iz Soluna, se polastili Carigrada in odstavili sultana Abdul Hamida. Njegov naslednik je njegov 50 letni brat Mohamed Rešad, ki je zasedel kot Mohamed V

turški prestol. Preteklo leto je tudi že zboroval turški parlament, ki je že opravil mnogo koristnega zakonodajnega dela.

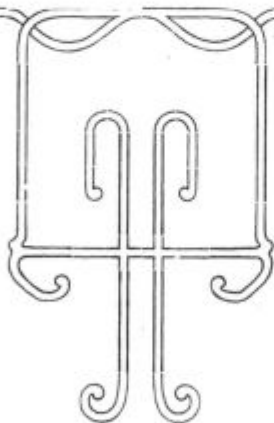
28. decembra 1908 je zadela južno Italijo in Sicilijo potresna katastrofa, ki je jedna največjih, kar jih pozna zgodovina. Ob 6. zjutraj so se pričeli potresni sunki, ki so v nekaj sekundah uničili cvetoča mesta in jih spremenili v žalostne razvaline, pod katerimi je tisoče in tisoče ljudi našlo žalostno smrt. Najhuje je bila zadeta Mesina: mesto, ki je štelo 150.000 prebivalcev, jih je zgubilo več ko petino. Pa tudi Reggio, Palma, Catauzano in druga mesta ter vasi v Siciliji in Kalabriji so uničena. Sodi se, da je poginilo tisti nesrečni dan v južni Italiji nad 100.000 ljudi. Celi svet je tugoval z nesrečnimi ljudi vred in dobra srca so jih bogato obdarila.

Hudo leto je prebila Španija. Pričela je brezkončno in drago vojsko z afriškimi Kabyli, kar je neizmerno razkačilo zlasti ubožne sloje v deželi. V Kataloniji se je pričel javen upor, v Barceloni se je bojevalo na barikadah. Revolucionarji so požgali mnogo cerkev in samostanov, katere so smatrali za povzročitelje splošne ljudske bede v Španiji. Mnogo upornikov so polovili in postrelili.

Na polju iznajdb je igralo minulo leto prvo ulogo zrakoplovstvo. Blériot je preletel s svojim vzletalnim strojem morsko ožino med Francoskim in Angleškim. Zeppelin je srečno sestavil vodilni zrakoplov, ki ima obliko ogromne smodke in je priredil več zletov na velike daljave po Nemčiji. Celo na Štajerskem je iznašel Renner v Gradcu poseben vodljiv zrakoplov, s katerim je dosegel lepe uspehe.

Oglasi

Mali srček se najbolj veseli, ko ga dobra mamica pita s PEKATETKAMI, ki so na juhi zakuhane. Makarone pa kar sam z roko v usta baše. To je piča zanj! — Zahtevajte testenine z varstveno besedno znamko »Pekate«.

Najboljši češki nakupovalni vir.

K 6'—, K 7'—,

snežnobelega K 10'—, najfinejši prsni duh K 12'—, Pri odvzemi od klg naprej poštnine prosto.

Češko posteljno perje in puh!

1 klg sivega, dobrega, spukanega postelnega perja 2 K, boljšega K 2'40, polbelega K 2'80, belega K 4'—, belega puhastega K 5'10; 1 klg snežnobelega, spukanega, najboljšega gosposkega perja K 6'40 in K 8'—, 1 klg belega, nespukanega, puhastega, izpuljenega perja K 4'80, K 5'20. Cesarski izpuljenec K 5'80; 1 klg sivega puha

Popolno natlačene postelje

iz gostega rdečega, modrega, belega ali rmenega nankinga (finleta): 1 pernica 180 cm dolga, 116 cm široka z 2 podzglavnikoma, vsak je 80 cm dolg in 58 cm širok, natlačeno z novim, sivim, trpežnim, puhastim postelnim perjem K 16'—, pol puh K 20'—, puh K 24'—, Posamezne pernice od 10 do 16 K. Posamezni podzglavniki od 3 do 4 n. Dvojne pernice 180 cm dolge, 140 cm široke K 14'70, K 17'80, K 21'—, Dvojni podzglavnik, 90 cm dolg, 70 cm širok K 4'50, K 5'20, K 5'70. Spodnje pernice iz lepo črtanega postelnega gradla 180 cm dolge, 116 cm široke K 12'80, K 14'80. Otroške postelje, posteljne prevleke, inleti, šivane odeje, žimnice po najnižjih cenah. Razpošilja se proti povzetju od K 12'— naprej poštnine prosto. Premeni ali vračila blaga franco dovoljujem, za neugajajočo vrnem desar. Zavojnina zastanj!

S. Benisch v Deschenitz štev. 391 (Češki les).

Preden drugje kupite, zahtevajte moj cenik, ki ga razpošiljam zastanj in poštnine prosto.

ROBERT DIEHL

CELJE, GRAŠKA CESTA

Zaloga najraznovrstnejših pristnih žganih
pijač, kakor: pristne domače in bosanske
slivovke, tropinovke, brinjevca, vinsko
žganje itd. Gg. gostilničarjem in ka-
varnarjem priporočam pristni Ja-
maikarum in najfinejše likerje.

ZALOGA: GRAŠKA CESTA 43 (PRI GOSTILNI
„STADT GRAZ“)

VELIKO DOMAČE PODJETJE

Kdor želi biti postrežen z dobrim blagom po
solidnih cenah, naj se obrne na že dolgo
obstoječo, znano turdko.

Jos. Hočevar

Celje, Kolodv. ulica 5

katera izdeluje usakourstne obleke po naj-
novejšem kroju.

Velika zaloga tu- in inozemsk. blaga.

Bogata izber narejenih oblek za gospode,
dečke in otroke, kakor tudi najfinejših
zimskih sukenj, ulstrov, pelerin, ha-
velokov, površnikov, letnih, spo-
mladanskih in salonskih oblek itd.

Postrežba točna in solidna! Cene nizke!

Varstvena znamka „Sidro“.

Varstvena znamka „Sidro“.

Richterjev Linimentum Capsici compos
nadomestilo za

Sidrov - pain - expeller

je zanesljivo, bolečine utešujoče sredstvo, ki se lahko spričo svoje posebne priprave in spričo skrbne izbire uporabljenih snovi porabi kot koristno mazilo tudi od občutljivih oseb. To domače sredstvo, ki se je že mnogo-krat izkazalo, porabi se lahko tako kot odvajalno, tudi preprečevalno, posebno pa kot bolečine olajšujoče mazilo. Posebno onim osebam je prav priporočati, ki se mnogo mude na prostem, ki so izpostavljeni pogostim spremembam vremena in potemtakem prehlajenju n. pr. ekonomom, gozdarjem, lovcem, kmetovalcem, ribičem, rudarjem, mornarjem, izseljencem itd. kakor tudi turistom pred in po napornih hojah in sploh sili pri prehlajenju ta bolečino utešujoči liniment. Pazi naj se toraj pri nakupu ter ne vzame nikakršnih ponaredb! Kdor torej želi originalni izdelek, naj natanko pazi, ako je na zavoju dobro vidno sidro. Kjer manjka sidro, ima se opraviti s ponaredbo. Ako kje ni dobiti Richterjev originalni izdelek, obrniti se je naravnost na

vsem potnikom, ker jim doprinese, ako ni ravno zdravnika pri roki, pri nezgodah in slabostih v največjih slučajih hitro in sigurno pomoč.

Posebno velika prednost Linimentum Capsici compos, ki velja po vsi pravici kot zanesljivo preprečevalno sredstvo, obstoja v enostavni rabi. Vmeti se en- ali večkrat na dan boleče, zmrzle, oslabljene ali ohromljene ude in kmalu po vmetenju se bo začutila dobrodejna gorkota, ki utešuje bolečine. Daljša prednost Liniment, Capsici Comp. s „sidrom“ je nizka cena 80 v., K 1 40 in K 2... steklenica. Omisli si jo torej lahko vsakdo in naj bi tudi nihče ne zamudil, jo poskusiti pri prehlajenju ta bolečino utešujoči liniment. Pazi naj se toraj pri nakupu ter ne vzame nikakršnih ponaredb! Kdor torej želi originalni izdelek, naj natanko pazi, ako je na zavoju dobro vidno sidro. Kjer manjka sidro, ima se opraviti s ponaredbo. Ako kje ni dobiti Richterjev originalni izdelek, obrniti se je naravnost na

Dr. Richterjevo lekarno pri „zlatem levu“ v Pragi.

Elizabetna cesta 5 nova. Razpošilja se vsak dan.

Zakaj je

Richterjeva omarica kamenitih stavb s sidrom
še vedno otrokom
najljubša igrača?

Ker vzbuja otrokom vedno iznova veliko veselje staviti lične stavbe po lepih načrtih in ker vedo, ko dobe dopolnilne omarice, da zamorejo staviti vedno večje in lepše stavbe. Vsaka omarica kamenitih stavb s sidrom se lahko poveča z nakupom dopolnilnih omaric kar pri drugih igračah ni mogoče, slednje so vsled tega

najdovršenejša in najcenejša igrača. Pristno samo s sidrom! Dobiti je za ceno po K 150 do K 5— in višje. Najboljše se izbere po bogato ilustrovanem ceniku, ki se razpošilja franco zastoji. Kdor ljubi godbo, naj tudi zahteva cenik o znamenitih Imperator-godilih in goverilnih strajih. **Fr. Ad. Richter & Cie.** kralj, dvorni in krm. založnik, BUNAJ, I. Dperng, 16. HIETZING, RUDOLSTADT, NORIMBERG, ULTEN, ROTTERDAM, PETROGRAD, NEW-YORK, 215 Pearl Street;

Odprto pismo.

Gospod
Ubald pl. Trnkóczy

v Ljubljani.

Imam šest mesecev starega otroka, ki je bil do drugega meseca dojen. Takrat ga je pričela sititi moja soproga tudi z Vašim «Sladinom» (Dr. pl. Trnkóczy-ja «Sladni čaj»). In kakor hitro je pričel uživati «Sladin», se ga ni moglo več pripraviti, da bi še pil materino mleko. Od tistega časa dobiva edino le «Sladin» in je tako rejen, da se mu vsakdo čudi, kdor ga vidi. Ker sem prepričan, da je Vaš «Sladin» res dobro hranivo za otroke, prosim, pošljite mi ga 30 zavojev, ker ga hočem priporočati tudi drugim.

Z odličnim spoštovanjem

Franc Dekleva

Slavina (Prestranek), Notranjsko.

1 zavoј 50 vinarjev, po pošti najmanj 5 zavojev K 2:50 franko.

Priporoča se
galanterijska, norimberška in modna trgovina
PRICA & KRAMAR, CELJE

**Na
drobno**

na voglu Graške
in Krožne ceste

**Na
debelo**

**Velika
zaloga**

bižoterije, usnjatega blaga,
toaletne dišave, vsake vrste
krtač, pravih ruskih galoš,
nogavic, perila, zavratnic,
vlasnic, glavnikov, pisalnih
potrebščin, molekov, jedil-
nega orodja, albumov za
razglednice in slike, igrač,
kadičniških rekvizitov, ka-
kor tudi otroških vozičkov

Postrežba točna in solidna!

Bodi svetlo!

Jan Gutenberg

P. n.

Ako nameravate naročiti tiskovine, blagovolite se ozirati na slo-
— *vensko podjetje* —

Zvezna tiskarna

v Celju, Schillerjeva ul. št. 3, ki je založena s najnovejšimi črkami in okraski ter je vsled tega v stanu zadostiti najrazličnejšim zahtevam cenjenih naročnikov.

SVOJI K SVOJIM!

NAJSTAREJŠA SLOVENSKA TRGO-
VINA S PAPIRJEM, PISALNIM IN
RISALNIM ORODJEM

ZVEZNA TRGOVINA
V CELJU, ROTOVŠKA ULICA ŠT. 2.

Slabotni, v razvoju ali pri učenju zaostali **otroci**, kakor tudi **malokrvni**, čuteči se utrujenega in neznosni, izdelani, lahko razburjivi, zgodaj onemogli **odrasli** rabijo z velikim uspehom okrepujoče sredstvo

Dr. Hommel-a haematoge

Vzbuja slast, hitro povzdigne duševne in telesne moči, krepi skupno živčevje.

Priznano v zdravniškem svetu tekom 20 letne prakse kot idealno okrepujoče sredstvo pri: malokrvnosti, bledici, želodčnih oteklinah, malariji, cukrovici, nevrasteniji in drugih živčnih boleznih, pri in po mrzličnih boleznih (influenca, pljučna vnetja, vnetje prsne mreže, tifus, škrlatica, ošpice itd.), pri dojenčkih in dojiljah, rahitis, bezgovkah, oslovskem kašlju kakor tudi kroničnih pljučnih boleznih in na jetiki obolelih pljučih, okostju in zlezi.

Naslednje nekaj zdravniških pripoznanj v kolikor dopušča prostor:

Prof. dr. med. Steiner, Kolin ob Reni: Vaše Hommelove haematoge so dosegle v moji hiši **izboren in sijajen uspeh**.

Prof. dr. med. Kirchner, Würzburg: Učinek Hommelovih haematog je bil pri mojem dveletnem vnuku **izvrsten** in je v kratkem izgubil slabost in malokrvnost.

Dr. Gustav Lautin, lastnik in zdravnik-voditelj zdravilišča »Gutenbrunn«, voditelj mestnega zdravilišča **Baden pri Dunaju:** Z veseljem poročam, da uporabljam v svojih zavodih že dolgo Hommelove haematoge v vseh slučajih kjer hočem doseči **hitro povečanje telesne teže** ter **povišanje zmoglosti** celega organizma.

Prof. dr. L. Swiatopolk, na vseučilišni kliniki v Varšavi. Hommelove haematoge sem ponovno predpisal in vedno z dobrim uspehom v moji praksi pri ženskah in otrocih v slučajih malokrvnosti in splošne oslabelosti. Sredstvo naj bi se splošno uporabljalo pri začetku jetike.

Dr. med. Meisel nadzdravnik v bolnici Sakataly: Hommelove haematoge sem predpisal sedemletni deklici

katera je eno leto bolehal na malariji in je vsled pogostih mrzličnih napadov zelo oslabela. Vspeh zdravljenja je bil krasen. Tek se je vzbudil, pacientinja je bila živahnejša in močnejša. Koža in sluznica je postajala rdečkasta.

Dr. med. R. Benndorf, Monakovo: Potrjujem Vam, da sem s Hommelovimi haematogi izvanredno zadovoljen. Sredstvo sem preizkusil na lastnem telesu. Utrujenost kot izraz neurasteničnega položaja na anemičnem temelju, kot posledica neprestanega strokovnega poklica, mi je bila stalen gost. Poskušal sem mnoga priporočana sredstva, pomagale so mi edino Hommelove haematoge. Popolnoma brezdvomno je, da sem po rabi haematog omenjene nadloge odstranil potom okrepčanja celega organizma.

Dr. F. Töle, Fladen, Hess.-N. Hommelove haematoge sem uporabil pri desetletni deklici, ki je bila zelo malokrvna in v pričetku jetike. Otrok ni mogel več hoditi. Sedaj, po daljši rabi preparata se zopet dobro počuti in hodi v šolo.

Pozor pred ponarejanji!

Prodaja se v lekarnah in drožerijah.

Zahtevajte izrecno **pristne Dr. Hommela** haematoge in ne pustite si viniti ponaredb

Cena steklenici
4 krone.

Maks Zabukošek

*modni salon za gospode, velika zaloga tu-
in inozemskega, osobito angleškega blaga*

Celje

Krožna cesta št. 16

Največji izbor.

Skrbno izdelovanje

Najnižje cene.

Popravila.

Preobleke.

L. Mikusch,
tovarna deznikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

Hotel prve vrste. Sredi mesta, blizu poštnega in brzojavnega urada, ima 90 sob z ujo ugodnostjo, salon, jedilnico, kavarno. Hotelski omnibus odhaja k vsakemu vlaku. — Čekipaže v hiši.

HOTEL „PRI SLONU“

△ △ LJUBLJANA △ △

ANTON GNEZDE VDOVA, LASTNICA.

Tu je edino kopališče z ljubljanskimi železnimi in šotnimi kopeli, ednake francovim kopelim pod vodstvom gosp. vladnega svetnika prof. dr. pl. Valente, in parne, kropilne in kopeli v banjah.

Coline prosto.

Coline prosto.

300 vrst harmonik!

Najugodnejši nakup naravnost
iz tovarne.

Centrala tovarne harmonik
z nad 7000 delavci. Lastna
poštna odposiljatev iz tovarne.

Jamstvo: Blago se vzame
nazaj, denar vrne. Mnogo
številna uradno potrjena pri-
znanja.

Wolf & Comp. Klingenthal Sa., št. 367

Velikanska izber citer, gosli, ki-
tar in vseh drugih godbenih in-
strumentov po nizkih cenah.

Krasno ilustrovani ceniki v nemškem,
češkem, poljskem in ogrskem jeziku
se pošljejo vsakemu zastonj.

Kako si pomagamo pri slabostih

pri katerih se navadno uporabljajo želodčna zdravila? Da največ bolezni izvira iz želodca, ve dandanes skoro vsak otrok,

da pa je pokvarjen, bolan že-
lodec po zavžitju močnih pijač
še slabši, ve še malo ljudij.
Kolikokrat se uživa pri že-
lodčnih bolestitih žganje in druge
špirituoze med tem ko se je
svetovalo že lanskn leto, da
je pri želodčnih slabostih,
brezslastnosti, napenjanju, ri-
ganju, zgagi, slabostih, glavo-

bolu, omedljenju, krču, zapečenosti, zabasanju, hemoroidih
(zlati žili), želodčnem tiščanju, uporabiti kot gotovo učin-

kujoče sredstvo le:

Germanova želodčna esenca

z znamko «življenska esenca».

Germanova želodčna esenca se dobi pristna le pri izdelovaltelju:

K. German, lekarnar v Belovaru štev. 159 (Hrvaško)

kjer se naročite najmanj dve steklenici za K 280 (in 40 vin. za
zavojnino) po povzetju ali ako se denar pošlje naprej.

Germanova želodčna esenca naj bila stalno v vsaki hiši.

— Samo 6 dni —
iz Havra v New-York

vozijo zanesljivo brzoparniki
francoske prekomorske družbe
„Compagnie Generale
Transatlantique“.

— **Edina** najkrajša črta čez —
Pariz in Havre v Ameriko.
Iz Ljubljane se odpotuje vsak torek.

Veljavne vozne liste (Šifkarte) za Ameriko ter vozne
liste za povratek iz Amerike v domovino in brez-
plačna pojasnila daje **edina oblastveno konce-**
sijonirana potovalna pisarna

ED. ŠMARD
v Ljubljani, Dunajska cesta 18.

v novi hiši »Kmetске posojilnice«, nasproti znane
gostilne »pri Figovcu«.

Jurij Sinkovič, Celje-Breg

se priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu za vsa v svojo stroko spadajoča dela, katera izvršuje tudi v najmodernejšem secesionističnem slogu.

Cene zmerne.

Postrežba točna in solidna.

stavbeni, pohištveni in portalni mizar
in zalagatelj pohištva

Kdor zna kupiti
harmoniko
kupi naj jo le pri izdelovalcu
Franc Hochholzer-ju
Dunaj XIV, Herklotzgasse 44.

Lastna izdelovalnica orkesterskih harmonik z najmočnejšim helikonbasom. — Vsi sistemi kromatično uglasenih harmonik.
Izborne učne knjige za pouk v harmonikah K 150.

NB. Vsakemu vrnem denar kdor ni zadovoljen z mojimi harmonikami.
Bogato ilustrovani ceniki zastoj.

ALOJZIJ VODNIK

Lastni
kamenolomi

I. kranjska industrija za obdelovanje granita, sijenita in labradorja z električno silo.

Grobni spomeniki, cerkvena umetna dela, pohištvene plošče, splošni stavbeni proizvodi

≡ Ustanovljeno leta 1860 ≡

Obširni
ceniki

LJUBLJANA, Kolodvorske ulice 34

ANTON ŠARC

== v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 8 ==

priporoča v lastni šivalnici izdelano **perilo**
za otroke, gospe in gospode. **Za izdelovanje perila** doma priporoča svojo bogato zalogo **platna** in **šifona** v vseh širinah in kakovostih, švicarsko vezenje, prte in prtiče,
===== brisalke itd. itd. =====

Kakor znano le dobro blago in zelo primerne cene.

Naročila za venkaj točno in zanesljivo.

===== **Perje in puh.** =====

□ □ □

Pralnica in svetlolikalnica

Ljubljana, Kolodvorska ul. 8.

Svetli blesk ovratnikov in manšet daje perilu lepoto in trajnost nasproti navadnemu svetlemu likanju. Zavod sem uredil tako, da se perilo, obleka, bluže, zastorji snažijo z največjo skrbnostjo in varovanjem, za kar prevzamem jamstvo.

Obilega obiska prosi

z odličnim spoštovanjem

Anton Šarc.

Ivan Rebek

⌘ Celje ⌘

Priporoča se za napravo vsakovrstnih del, kakor železne ograje, okove in različna konstrukcijska dela. Imam tudi v zalogi najraznovrstnejša štedilna ognjišča. Ognjišča po poslanici meri se hitro in točno izvršujejo, za ista prevzamem tudi zidarska dela ter odgovornost glede dobre izvršbe. Izdelujem tudi vsakovrstne tehtnice, nadalje napeljujem **vodovode**, bodisi iz studencev, vodnjakov ali s hidravličnimi vidri.

Vse po tovarniških cenah.

Tekoči račun pri avstro-ogrski banki:

Stanje hranilnih vlog sklepom 1908: **3,300.000 K**
Rezerva sklepom 1908 . . . . . **130.000 K**

:: GLAVNA ::

POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

== Pisarna: Kongresni trg št. 15, Souvanova hiša v Ljubljani. ==

sprejema in izplačuje hranilne vloge in jih obrestuje

po **4 $\frac{3}{4}$ %**

od dne vložitve do dne vzdiga brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovina, ne da bi se obrestovanje pretrgalo.

Uradne ure so: od 8.—12. dop. in od 3.—6. pop.

Poštna hranilnica štev. 40.086. Telefon štev. 135.

**C. kr. privilegirana
tovarna glasovirjev in pianin
M. Ropas v Celju**

priporoča svojo zalogo najmodernejših in najfinejših izdelkov. Sprejemajo se vsa v to stroko spadajoča popravila.

V zalogi so fini harmoniji,
jako dobri in ceni automati,
posebno za gostilničarje zelo
pripravni! 10 let jamstvo!

Zaloga in pisarna:
Celje, Krožna cesta št. 16.
Telefon št. 68.

**Izposojevanje glasovirjev
po najnižjih cenah.**

Hotel prve vrste

**Sredi mesta, blizu poštnega in brzo-
javnega urada ter kolodvora.
Ima 40 sob z vso ugodnostjo.**

**Hotel „Pri belem volu“
v Celju, Graška cesta**

**Izborna kuhinja. :: Hotel razpolaga z
vsemi modernimi udobnostmi.
Lastna fihakarija v hiši.**

KAROL VANIČ

CELJE. NARODNI DOM

Velika zaloga najmodernejšega blaga za dame in gospode. Laneno in bombaževno perilo. Velika izber salonskih preprog, namiznih, kakor posteljnih garnitur, športnih in potovalnih odej, suknenih in čipkastih zaves in stores. Novomodna svila, baržun in peluche
•• za damske bluže ••

VELIKA NARODNA TRGOVINA

ANTON BAJEC

LJUBLJANA

cvetlični salon: Pod Trančo št. 2
vrtnarija: Karlovska cesta št. 2

Velika zaloga suhih vencev

Zunanja naročila na šopke in nagrobne vence se izvrše z obratno pošto.
Naznaniti je treba samo za kako ceno.

Brzjavljavi: Bajec Ljubljana.

Želodčni liker

je najboljše krepčilo
||| ||| **za želodec** ||| |||

Blizu in daleč
Vse ga pozna,
Kdor ga ima
Ima zdravje doma.

Cena za liter:

Ljudska kakovost

(steklenica po 1½ litra)

K 2.40

Rabinetna kakovost

(steklenica po 1 liter)

K 4.80

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.